

“5. A l'efecte d'aquesta Llei, el Fons d'Habitatge té la consideració d'empresari o professional.”

Disposició final setena. Normes de valoració de béns immobles

S'encomana al Govern que en el termini màxim de dos anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un reglament sobre normes de valoració de béns immobles i de determinats drets que reguli les normes per calcular el valor de taxació de béns immobles i de determinats drets reals. Aquestes normes han d'establir la qualitat tècnica i formal de les valoracions amb l'objectiu últim de protegir els interessos públics i privats.

Disposició final vuitena. Modificació del Decret del 17-12-2014 d'aprovació del Reglament regulador del Servei d'Atenció i Mediació prop de l'Administració de Justícia

S'encomana al Govern que en el període d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei modifiqui les competències del Servei d'Atenció i Mediació prop de l'Administració de Justícia per tal d'incloure-hi la mediació en l'àmbit dels conflictes derivats de les relacions contractuals en matèria d'arrendaments d'habitatge.

Disposició final novena. Modificació de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999

Es modifica l'article 12 de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999, el qual va ser modificat al seu torn per l'article 2 de la Llei 3/2019, del 17 de gener, de mesures urgents relatives a l'arrendament d'habitatges, el qual queda redactat de la manera següent:

“1. El contracte d'arrendament s'ha de fer necessàriament per escrit.

2. Les parts han de designar en el contracte d'arrendament un domicili a l'efecte de notificacions i citacions, el qual ha de ser sempre en territori andorrà.

3. En els contractes d'arrendament per a habitatges s'han de fer constar, per tal d'identificar l'objecte d'arrendament, les dades relatives a la localització (adreça i parròquia), la superfície (útil i construïda), el nombre d'estances, el nombre de banys, el tipus d'energia i l'any de construcció de l'habitatge. Si l'habitatge disposa d'aparcament o traster, cal indicar la superfície d'aquests elements.

Disposició final desena

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del

Consell General, trameti al Consell General, el Projecte de text consolidat de la Llei 21/2006, del 14 de desembre, de l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries, la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries, del 29 de desembre del 2000, la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats, Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte i la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny del 1999.

Disposició final onzena

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

3- PROCEDIMENTS ESPECIALS

3.2.2 Proposicions de llei qualificada

Edicte

La Sindicatura, en reunió tinguda el dia 24 de novembre del 2020, ha examinat el document que li han tramès els M. I. Srs. Carles Enseñat Reig, president del Grup Parlamentari Demòcrata, Ferran Costa Marimon, president del Grup Parlamentari Liberal i Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells, president del Grup Parlamentari Ciutadans Compromesos, registrat en data 16 de novembre del 2020, sota el títol **Proposició de llei qualificada de la persona i de la família**, i exercint les competències que li atribueix el Reglament del Consell General en els articles que es citaran, ha acordat:

1. D'acord amb l'article 18.1.d), admetre a tràmit aquest escrit sota la qualificació de Proposició de llei qualificada.

2. D'acord amb l'article 103.2, ordenar la seva publicació, i remetre-la al Govern perquè, en el termini de quinze dies, manifesti el seu criteri. El Govern haurà d'evacuar el seu informe per tot el dia 16 de desembre del 2020, a les 17.30h.

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 24 de novembre del 2020

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Proposició de llei qualificada de la persona i de la família

Exposició de motius

Títol I. *La persona*

Capítol primer. *La persona física*

Article 1. *Capacitat jurídica*

Article 2. *Capacitat d'obrar i majoria d'edat*

Article 3. *Persona menor d'edat*

Article 4. *Persona menor d'edat emancipada*

Article 5. *Formes d'emancipació*

Article 6. *Persona menor d'edat en situació de desemparament*

Capítol segon. *La modificació de la capacitat i l'internament*

Secció primera. *Règim jurídic de la modificació de la capacitat*

Article 7. *Subjectes, causes i procediment de modificació de la capacitat*

Article 8. *Efectes de la modificació de la capacitat i posició jurídica de la persona amb la capacitat modificada*

Article 9. *Revocació o canvis en la modificació de la capacitat*

Article 10. *Efectes de la revocació o dels canvis en la modificació de la capacitat*

Article 11. *Manca de capacitat natural*

Secció segona. *Règim jurídic de l'internament*

Article 12. *Internament d'urgència*

Article 13. *Internament amb finalitats terapèutiques*

Article 14. *Control de l'internament*

Article 15. *Internament de persones menors d'edat*

Article 16. *Internament voluntari*

Capítol tercer. *Les institucions de protecció o de suport a la persona*

Secció primera. *Disposicions generals*

Article 17. *Organismes o institucions de protecció o de suport a les persones*

Article 18. *Funcions i obligacions*

Article 19. *Capacitat*

Article 20. *Causas d'inhabilitat absoluta*

Article 21. *Causas d'inhabilitat relativa*

Article 22. *Excuses*

Article 23. *Règim jurídic de les excuses*

Article 24. *Prohibicions*

Secció segona. *La tutela*

Subsecció primera. *Disposicions generals*

Article 25. *Persones destinatàries de la tutela*

Article 26. *Titularitat del càrrec*

Article 27. *Control de la tutela*

Subsecció segona. *Vocació a la tutela*

Article 28. *Autotutela*

Article 29. *Nomenament pels progenitors*

Article 30. *Donacions o disposicions testamentàries a favor de la persona destinatària de la tutela*

Article 31. *Nomenament per l'autoritat judicial*

Article 32. *Tutela privada*

Subsecció tercera. *Constitució de la tutela*

Article 33. *Legitimació per promoure la seva constitució*

Article 34. *Nomenament*

Article 35. *Publicitat*

Subsecció quarta. *Obligacions del tutor*

Article 36. *Inventari*

Article 37. *Mesures per garantir la gestió del patrimoni*

Article 38. *Obligació de retre comptes*

Article 39. *Responsabilitats*

Subsecció cinquena. *Exercici de la tutela*

Article 40. *Tutela de la persona menor d'edat*

Article 41. *Actes de la persona menor d'edat exclosos de la tutela*

Article 42. *Tutela de la persona amb la capacitat modificada*

Article 43. *Autorització judicial*

Article 44. *Manca d'autorització*

Subsecció sisena. *Extinció de la tutela*

Article 45. *Causas*

Article 46. *Declaració judicial de l'extinció*

Subsecció setena. *Cessament del tutor*

Article 47. *Causas*

Article 48. *Impossibilitat d'exercir el càrrec*

Article 49. *Remoció del tutor*

Subsecció vuitena. *Efectes de l'extinció i del cessament*

Article 50. *Rendició final de comptes*

Article 51. *Reclamació de la rendició de comptes*

Article 52. *Aprovació dels comptes*

Article 53. *Efectes de l'aprovació*

Secció tercera. *La curatela*

Article 54. *Persones destinatàries de la curatela*

Article 55. *Constitució de la curatela per disposició de la llei*

Article 56. *Normativa aplicable*

Article 57. *Preexistència de tutela*

Article 58. *Curatela de les persones menors d'edat emancipades*

Article 59. *Curatela de les persones amb la capacitat modificada judicialment*

Article 60. *Curatela del pròdig*

- Article 61. *Curatela de l'absent*
Article 62. *Conseqüències de la manca d'assentiment*
Secció quarta. *El defensor judicial*
Article 63. *Procedència del nomenament*
Article 64. *Nomenament*
Article 65. *Funcions*
Secció cinquena. *La guarda de fet*
Article 66. *Supòsits d'actuació*
Article 67. *Facultats*
Article 68. *Reemborsament i retribució*
Article 69. *Rendició de comptes*
Títol II. *La família*
Capítol primer. *El matrimoni*
Article 70. *El matrimoni*
Secció primera. *La promesa de matrimoni*
Article 71. *Efectes de la promesa*
Article 72. *Restitució de les donacions nupcials*
Article 73. *Rescabament de danys*
Secció segona. *Sistema matrimonial*
Article 74. *Formes de matrimoni*
Article 75. *Efectes*
Article 76. *Àmbit d'aplicació de la normativa andorrana*
Article 77. *Matrimoni en un país estranger*
Secció tercera. *Requisits del matrimoni*
Article 78. *El consentiment*
Article 79. *Edat*
Article 80. *Persones que no poden prestar el consentiment*
Article 81. *Matrimoni anterior*
Article 82. *Parentiu*
Secció quarta. *Formalitats preliminars del matrimoni*
Article 83. *Casament civil*
Article 84. *Resolució de l'expedient*
Article 85. *Matrimoni canònic*
Secció cinquena. *Celebració del casament civil*
Article 86. *Competència*
Article 87. *Forma de celebració*
Article 88. *Casament en perill de mort*
Article 89. *Oposició al casament*
Secció sisena. *El matrimoni canònic*
Article 90. *Règim jurídic*
Article 91. *Inscripció*
Secció setena. *Els efectes personals i patrimonials del matrimoni*
Article 92. *Equiparació jurídica dels cònjuges*
Article 93. *Deures recíprocs dels cònjuges*
Article 94. *Domicili familiar*
Article 95. *Direcció de la família*
Article 96. *Contribució a les despeses familiars*
Article 97. *Responsabilitat*
Article 98. *Habitatge familiar*
Article 99. *Deure d'informació recíproca*
Secció vuitena. *Les relacions patrimonials entre cònjuges*
Subsecció primera. *Disposicions generals*
Article 100. *Règim econòmic del matrimoni*
Article 101. *Inoposabilitat de la modificació del règim*
Article 102. *Negocis jurídics entre cònjuges*
Subsecció segona. *Les donacions per raó de matrimoni*
Article 103. *Concepte*
Article 104. *Eficàcia*
Article 105. *Caducitat*
Article 106. *Nul·litat del matrimoni*
Secció novena. *Els capítols matrimonials*
Article 107. *Concepte i requisits*
Article 108. *Forma i publicitat*
Article 109. *Capacitat*
Article 110. *Modificació*
Article 111. *Interdependència dels pactes capitulars*
Article 112. *Revocació*
Article 113. *Ineficàcia*
Secció desena. *El règim econòmic matrimonial*
Article 114. *Autonomia patrimonial*
Article 115. *Determinació de les titularitats*
Article 116. *Règim jurídic de les donacions capitulars*
Article 117. *Règim jurídic dels béns adquirits en proindivís*
Article 118. *Règim jurídic dels comptes conjunts*
Article 119. *Administració dels béns privatis*
Article 120. *Extinció i liquidació*
Secció onzena. *Crisis matrimonials*
Subsecció primera. *La nul·litat del casament civil*
Article 121. *Causas de nul·litat del casament*
Article 122. *Convalidació del casament nul*
Article 123. *Efectes respecte dels fills i el contraent de bona fe*
Subsecció segona. *La separació matrimonial*
Article 124. *Causas de separació*
Article 125. *Efectes*
Article 126. *Reconciliació*
Subsecció tercera. *La dissolució del matrimoni*
Article 127. *Causas de dissolució*
Article 128. *Causas de divorci*
Article 129. *Reconciliació*
Secció dotzena. *Procediment en les causes matrimonials*

Article 130. *Procediment i competència*
 Article 131. *Mesures provisionals*
 Secció tretzena. *Efectes de la declaració de nul·litat, de separació i de divorci*
 Article 132. *Mesures respecte dels fills*
 Article 133. *Exercici de l'autoritat parental*
 Article 134. *Domicili familiar*
 Article 135. *Pensió compensatòria*
 Article 136. *Mesures*
 Article 137. *Dissolució del règim econòmic matrimonial*
 Article 138. *Eficàcia civil de les sentències canòniques*
 Capítol segon. *Les unions estables de parella*
 Secció primera. *Disposicions generals*
 Article 139. *Àmbit d'aplicació i jurisdicció competent*
 Article 140. *Concepte, requisits i acreditació*
 Article 141. *Condicions prèvies d'acreditació*
 Article 142. *Registre d'Unions Estables de Parella*
 Secció segona. *Relacions i efectes personals i patrimonials*
 Article 143. *Autonomia patrimonial i regulació de les relacions personals i patrimonials dels convivents*
 Article 144. *Règim jurídic de les despeses comunes*
 Article 145. *Protecció de l'habitatge familiar*
 Article 146. *Equiparació a efectes determinats del matrimoni i de la unió estable de parella*
 Secció tercera. *Extinció i efectes*
 Article 147. *Efectes de la ruptura*
 Article 148. *Règim jurídic de l'extinció*
 Article 149. *Efectes de l'extinció*
 Article 150. *Drets del membre sobrevivent de la parella*
 Capítol tercer. *La filiació*
 Secció primera. *La filiació per naturalesa i situacions assimilades*
 Subsecció primera. *Disposicions generals*
 Article 151. *Equiparació jurídica dels fills per naturalesa*
 Article 152. *Determinació de la filiació*
 Article 153. *Filiació contradictòria*
 Article 154. *Període legal de concepció*
 Article 155. *Efectes*
 Article 156. *Limitació d'efectes*
 Subsecció segona. *Determinació de la filiació matrimonial*
 Article 157. *Filiació matrimonial*
 Article 158. *Impugnació de la filiació matrimonial*
 Article 159. *Impugnació de la maternitat*
 Article 160. *Fills concebuts abans del matrimoni dels progenitors*
 Article 161. *Naixement abans del matrimoni*

Article 162. *Determinació de la filiació matrimonial*
 Subsecció tercera. *Determinació de la filiació no matrimonial*
 Article 163. *Mitjans*
 Article 164. *Presumpció de la paternitat no matrimonial*
 Article 165. *Capacitat per al reconeixement*
 Article 166. *Requisits*
 Article 167. *Requisits de forma*
 Article 168. *Impugnació de la paternitat no matrimonial*
 Article 169. *Reconeixement viciat*
 Article 170. *Impugnació de la maternitat no matrimonial*
 Article 171. *Acció de determinació*
 Subsecció quarta. *Les accions de filiació*
 Article 172. *Legitimació passiva*
 Article 173. *Acumulació de pretensions*
 Article 174. *Mesures cautelars*
 Article 175. *Exclusió de publicitat*
 Secció segona. *La filiació per adopció*
 Subsecció primera. *Disposicions generals*
 Article 176. *Persones que poden adoptar*
 Article 177. *Edat dels adoptants*
 Article 178. *Persones que poden ser adoptades*
 Article 179. *Persones que no poden ser adoptades*
 Article 180. *Consentiment de l'adoptat*
 Article 181. *Consentiment dels progenitors*
 Article 182. *Forma del consentiment*
 Article 183. *Autorització pel batlle*
 Subsecció segona. *La preadopció*
 Article 184. *Finalitat, procediment i efectes*
 Subsecció tercera. *Dels procediments de preadopció i d'adopció*
 Article 185. *Diligències*
 Article 186. *Mesura de preadopció*
 Article 187. *Cessació de la mesura*
 Article 188. *Proposta d'adopció*
 Article 189. *Requisits de la proposta d'adopció*
 Article 190. *Constitució de l'adopció*
 Article 191. *Termini per constituir l'adopció*
 Article 192. *Adopcions realitzades a l'estranger*
 Subsecció quarta. *Dels efectes de l'adopció*
 Article 193. *Inscripció en el Registre i efectivitat*
 Article 194. *Efectes de l'adopció*
 Article 195. *Cognoms i nom de la persona menor d'edat adoptada*
 Article 196. *Extinció de l'adopció*
 Capítol quart. *L'autoritat parental*
 Secció primera. *Disposicions generals*

Article 197. *Subjectes*
 Article 198. *Exercici*
 Article 199. *Desacords*
 Article 200. *Deure d'informació*
 Article 201. *Relacions personals*
 Article 202. *Drets i deures dels progenitors i dels fills*
 Article 203. *Intervenció judicial*
 Secció segona. *La representació legal dels fills*
 Article 204. *Àmbit*
 Article 205. *Contraposició d'interessos*
 Secció tercera. *Gestió del patrimoni dels fills*
 Article 206. *Administració*
 Article 207. *Facultats*
 Article 208. *Béns administrats pels fills*
 Article 209. *Autorització judicial*
 Article 210. *Autoritzacions alternatives*
 Article 211. *Manca d'autorització*
 Article 212. *Prohibicions*
 Article 213. *Fi de l'administració*
 Secció quarta. *Incidències en l'autoritat parental*
 Article 214. *Extinció*
 Article 215. *Privació*
 Article 216. *Recuperació*
 Article 217. *Suspensió*
 Article 218. *Pròrroga*
 Article 219. *Rehabilitació*
 Article 220. *Extinció de l'autoritat parental prorrogada o rehabilitada*
 Capítol cinquè. *Els aliments familiars*
 Article 221. *Contingut*
 Article 222. *Quantia*
 Article 223. *Característiques*
 Article 224. *Persones obligades recíprocament*
 Article 225. *Ordre de prelació dels obligats*
 Article 226. *Pluralitat de persones obligades*
 Article 227. *Dret a reclamar aliments*
 Article 228. *Pluralitat de persones amb dret a reclamar*
 Article 229. *Compliment*
 Article 230. *Actualització*
 Article 231. *Garanties*
 Article 232. *Pagament per tercers*
 Article 233. *Extinció*
 Article 234. *Subsidiarietat*
 Capítol sisè. *Els drets viduals familiars*
 Article 235. *Drets de predestracció*
 Article 236. *L'any de viduïtat*
 Article 237. *La quarta vidual*

Títol III. *Normes de dret internacional privat*
 Article 238. *Llei personal*
 Article 239. *Matrimoni*
 Article 240. *Filiació*
 Article 241. *Adopció*
 Article 242. *Relacions parentofilials*
 Article 243. *Institucions de protecció o de suport*
 Article 244. *Aliments*
 Article 245. *Unió estable de parella*
 Disposició addicional única. *Referències a la pàtria potestat, a les mesures paternofilials i a les unions civils*
 Disposició transitòria primera. *Institucions tutelars*
 Disposició transitòria segona. *Representant de l'absent*
 Disposició transitòria tercera. *Garanties dels internaments*
 Disposició transitòria quarta. *Unions civils*
 Disposició transitòria cinquena. *Procediment i competència en relació amb els matrimonis i unions civils celebrats amb anterioritat*
 Disposició derogatòria única
 Disposició final primera. *Modificació de la Llei de la successió per causa de mort*
 Disposició final segona. *Modificació de la Llei del Registre Civil*
 Disposició final tercera. *Modificació de la Llei del Codi de procediment civil*
 Disposició final quarta. *Modificació de la Llei de taxes judicials*
 Disposició final cinquena. *Llibres del Registre Civil*
 Disposició final sisena. *Modificació de normes reglamentàries*
 Disposició final setena. *Desenvolupament reglamentari*
 Disposició final vuitena. *Textos consolidats*
 Disposició final novena. *Entrada en vigor*

Exposició de motius

La promulgació i vigència de la Constitució del Principat d'Andorra de l'any 1993 ha tingut les seves repercussions en tot l'ordenament jurídic andorrà, encara que d'una manera molt més significativa en relació amb aquella part del dret civil que anomenem *dret de la persona i de la família*, especialment perquè el text constitucional configura un nou model de família que difereix substancialment del que imperava al Principat d'Andorra abans de la Constitució, que tenia les seves arrels en uns costums que s'havien perllongat en el decurs dels segles i que responia a unes formes d'organització social i familiar en clara regressió en els nostres temps.

Aquest fet explica de forma prou clara que, gairebé immediatament després de la vigència de la Constitució, el legislador andorrà demostrés una preocupació especial per regular les qüestions pròpies del dret de la persona i de la família d'acord amb el model familiar que preval en els temps actuals i, a la vegada, per acomodar el dret andorrà tradicional als principis que inspiren el text constitucional. En aquest punt, és suficient recordar la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, modificada en part per la Llei 14/2004, del 3 de novembre, per la Llei 3/2012, del 19 d'abril, per la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i finalment per la Llei 27/2017, del 30 de novembre, de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, signat a Nova York el 13 de desembre del 2006, així com el Reglament del matrimoni civil, del 10 d'agost de 1995; la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996, modificada per la Llei 15/2004, del 3 de novembre, per la Llei 34/2014, del 27 de novembre, per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de Procediment Civil i parcialment derogada per la Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i dels adolescents, així com el Reglament d'adopció, del 3 de gener del 2013; la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, modificada per la Llei 14/2004, del 3 de novembre, la Llei 34/2014, del 27 de novembre, i la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida i el Reglament del Registre Civil del 18 de desembre de 1996, modificat pels reglaments del 29 de gener de 1997, 19 de març de 1997 i 22 de març del 2000; la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, modificada per la Llei 27/2013, del 19 de desembre, i per la Llei 27/2017, del 30 de novembre; la Llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella, i el Reglament sobre la constatació registral de les unions estables de parella, del 29 de juny del 2005. Tota aquesta normativa ha contribuït, de forma important, a fer que el dret de la persona i de la família vigent sigui equiparable al que regeix a la gran majoria dels països que formen part de l'entorn jurídic i cultural del Principat d'Andorra.

Cal assenyalar de totes maneres que aquesta normativa, recollida en diferents lleis distanciades en el temps, no regula de forma completa les institucions familiars que constitueixen el seu objecte i, des d'una altra perspectiva, que, encara que la legislació actual millora de forma notable el règim jurídic anterior, presenta significatives llacunes i desajusts, que sembla oportú esmenar. La via escaient per harmonitzar les

normes aplicables a les diferents institucions que integren el dret de la persona i de la família és la seva regulació en una llei general de la persona i de la família, que té com a finalitat ordenar de forma articulada i sistemàtica totes les institucions familiars, com a conseqüència de la nova organització política del Principat d'Andorra que imposa el text constitucional.

Al mateix temps, aquesta nova llei ha de permetre actualitzar i adequar la matèria regulada, tant des del punt de vista de la terminologia com dels principis rectoris, als criteris del Conveni de les Nacions Unides relatiu als drets de les persones amb discapacitat, signat a Nova York el 13 de desembre del 2006.

L'ordenació sistemàtica de la Llei es fa en tres títols, amb els corresponents capítols i seccions, i en dedica un a la persona, un altre a la família i un tercer a les normes de dret internacional privat.

El títol I és el relatiu a la persona física, com a eix central de l'ordenament jurídic, de manera que s'estableixen unes disposicions relatives a la capacitat jurídica i la capacitat d'obrar, a l'emancipació, a la modificació de la capacitat i a l'internament, com també a les institucions de protecció o de suport a les persones, des del punt de vista d'ajuda i protecció jurídica.

La regulació de la tutela reproduceix essencialment les disposicions de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, amb les seves successives modificacions, que sembla oportú mantenir, atès que es tracta d'una normativa recent. S'ha considerat oportú tanmateix incloure en el text una regulació de la tutela o guarda de fet, amb una regulació orgànica.

El títol II es dedica a la família, entesa en el seu sentit més ampli d'acord amb la realitat social actual. S'incorpora a aquest títol la normativa de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, amb les seves successives modificacions, tot aplicant-hi algunes adaptacions. El canvi més rellevant en aquesta matèria consisteix a eliminar la diferenciació terminològica existent a la llei esmentada entre les unions civils entre persones del mateix sexe i els matrimonis civils entre persones de sexe diferent. Tenint en compte que aquestes dues institucions de la Llei qualificada del matrimoni tenen els mateixos efectes jurídics, s'ha optat per donar-los el mateix nom. Així doncs, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, l'ordenament jurídic andorrà reconeixerà dues formes de matrimoni: el casament civil, al qual podran optar tant les parelles homosexuals com les parelles heterossexuals, i el matrimoni canònic. Per tant, se suprimeix la possibilitat de celebració d'unions civils en el futur, i les que s'hagin creat fins a l'actualitat es regiran per la

normativa matrimonial prevista en aquesta Llei. També s'inclou la regulació de les unions estables de parella, amb una regulació separada de la del matrimoni, però consecutiva, en dos capítols diferents per destacar que es tracta d'institucions diferents, amb requisits de constitució també diferents.

En relació amb la regulació del matrimoni, es presenta una ordenació seqüencial de la matèria que inclou, en les corresponents seccions, la promesa de matrimoni, el sistema matrimonial, els requisits del matrimoni, les formalitats preliminars del matrimoni, la celebració del casament civil, el matrimoni canònic, els efectes personals i patrimonials, les relacions patrimonials entre cònjuges, els capítols matrimonials, el règim econòmic matrimonial, les crisis matrimonials, el procediment en les causes matrimonials i, finalment, els efectes de la nul·litat, la separació i el divorci.

A un nivell més concret, interessa assenyalar que es respecten en allò que és essencial els principis que inspiren la Llei qualificada del matrimoni, com ara el sistema matrimonial facultatiu de tipus llatí que permet contraure casament civil o matrimoni canònic amb els mateixos efectes o la regulació del casament civil, d'acord amb uns paràmetres que es poden considerar ajustats als principis que prevalen actualment en el si de la societat andorrana. Les modificacions més significatives que es proposen són les que fan referència a les causes de separació i divorci dels cònjuges, que, defugint la casuística que presideix les normes vigents, es regulen de forma més genèrica, atenent el criteri que l'existència d'una voluntat unilateral de ruptura com a expressió d'una crisi profunda en els vincles afectius en què es fonamenta el matrimoni és suficient per estimar la demanda de separació o divorci sense necessitat de buscar culpables de la crisi de la parella. En la mateixa direcció es proposa evitar la necessitat de seguir inevitablement un primer procediment de separació dels cònjuges per tal d'obtenir posteriorment el divorci, amb tots els inconvenients que comporta aquest doble tràmit, de tal manera que en els casos de crisi matrimonial es pugui accedir directament al divorci, encara que sense imposar de forma imperativa aquesta possibilitat. Amb les normes que es proposen s'ha procurat evitar igualment alguns problemes derivats de l'aplicació de la normativa actual en els procediments matrimonials, d'acord amb la jurisprudència recaiguda sobre la matèria durant els darrers anys. Una altra novetat important consisteix a suprimir les proclames en el casament civil, però mantenint l'expedient previ per davant del Registre Civil, a fi de poder verificar que no existeix cap impediment per celebrar el casament projectat.

Interessa també destacar que s'ha optat pel criteri d'incloure en el text la part essencial de la normativa que apareix a la Llei 4/2005, del 21 de febrer,

qualificada de les unions estables de parella. Aquesta opció es justifica, inicialment, per la conveniència de posar en relleu que la unió estable de parella és una forma d'organització familiar, com ho és també, per definició, el matrimoni, fet que justifica que s'inclouï a l'articulat. En segon lloc, aquesta opció es justifica també perquè la normativa sobre les unions estables de parella atribueix, en casos determinats, uns drets al convivent d'una entitat superior als que la Llei atribueix al cònjuge, discriminació que no sembla admissible. Per aquest motiu, s'introdueixen modificacions puntuals en relació amb el text de la Llei 4/2005, amb la finalitat d'harmonitzar els drets que es donen als membres d'una unió estable de parella amb aquells que corresponen als cònjuges.

La part que fa referència als efectes patrimonials del matrimoni s'ha regulat de forma extensa, per la via de recollir els escassos precedents legals que hi ha actualment, tant si es troben en les lleis esmentades aprovades després de la Constitució, en el Decret del 15 de novembre de 1975 sobre els drets civils concernents a la dona casada o en el costum andorrà que passa a tenir la condició de precepte legal. Des d'aquesta perspectiva, s'estableix una regulació completa i actualitzada dels capítols matrimonials, dels efectes patrimonials que es deriven del matrimoni en relació amb els cònjuges i terceres persones, i del règim econòmic matrimonial de separació de béns, que com a legal o supletori dels matrimonis andorrans regula actualment la pràctica totalitat dels interessos econòmics de les famílies del país.

En matèria de règim econòmic matrimonial, la Llei ha prescindit de regular els règims de participació en els guanys, que no té cap antecedent en el dret andorrà i que en alguns països que l'han introduït no ha tingut cap implantació pràctica, com tampoc no es fa una regulació del règim de comunitat absoluta de béns o del de comunitat relativa de béns per la mateixa raó indicada. Això no obsta, però, perquè els contraents o els cònjuges puguin pactar aquests règims de la manera que més convingui a les seves necessitats.

D'altra banda, es regula la filiació per naturalesa i la filiació per adopció, sense oblidar la preadopció, de manera que s'agrupa la filiació en un sol títol, atès que la que ho és per naturalesa i l'adoptiva produeixen els mateixos efectes. Respecte al tractament jurídic de la filiació, la Llei recull en l'articulat els principis que informen la normativa tradicional vigent al Principat d'Andorra, que es tradueix en el criteri de concordar sempre que sigui factible la filiació legal i la filiació biològica. Les principals aportacions que en aquesta matèria es fan se centren fonamentalment a donar solució a problemes, certament importants, mancats fins ara d'una resposta legislativa concreta, com són determinar les persones legitimades per exercir les accions de filiació i els terminis per fer-ho, així com

solucionar problemes concrets en relació amb el supòsit de nàixer el fill com a conseqüència de les tècniques modernes sobre reproducció assistida. També s'inclouen les novetats en matèria de reconeixement de la filiació introduïdes per la Llei 12/2019, del 15 de febrer, qualificada de tècniques de reproducció humana assistida. Pel que fa a la normativa que es proposa sobre l'adopció, en bona part es limita a recollir i a sistematitzar la normativa fins ara vigent i, també, a harmonitzar-la amb les altres normes de dret de família que es relacionen amb l'adopció; introduint-se, alhora, el reconeixement explícit del dret de la persona adoptada de conèixer la identitat dels seus progenitors biològics.

Unes consideracions semblants es poden fer amb referència a la regulació de l'autoritat parental, que substitueix el concepte de *patria potestat* i recull, harmonitza i desenvolupa en aspectes determinats la regulació fins ara vigent, especialment en relació amb l'interès superior de la persona menor d'edat i de la seva capacitat natural. Es regula l'autoritat parental prorrogada i rehabilitada, que en bona part està imposada per les referències que hi fa la vigent Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars. D'una manera general, es milloren les disposicions en matèria d'autoritat parental, en què cal tenir present que fins a l'any 2004 l'ordenament jurídic vigent a Andorra no va exigir l'autorització judicial perquè els pares poguessin renunciar a drets dels fills sotmesos a l'autoritat parental; d'altra banda, no va ser fins a l'entrada en vigor a Andorra del Conveni dels drets de l'infant, concretament de l'article 12, que s'establí la possibilitat per a l'infant de ser escoltat, però aquesta mesura afectava únicament l'àmbit dels procediments administratius o judicials. En aquest ordre d'idees, s'estableixen, així mateix, els supòsits en què cal que els progenitors obtinguin l'autorització judicial per realitzar determinats actes en nom dels fills sotmesos a l'autoritat parental, i també, l'obligació general dels progenitors d'escoltar la persona menor d'edat, a l'hora de prendre les decisions que l'afectin, si té el coneixement suficient i té almenys 12 anys.

Mitjançant un capítol del títol II es regulen els aliments i es tracten, precisament, com a aliments legals d'origen familiar, de manera que la normativa que es proposa té com a finalitat essencial posar al dia la normativa tradicional sobre la matèria, que té les seves arrels remotes en el dret romà, tenint en compte les precisions que sobre l'obligació d'aliments ha tingut l'oportunitat de fer la jurisprudència amb una certa assiduitat, i també per la via de recollir aspectes puntuals que amb referència a l'obligació d'aliments es troben a la Llei qualificada del matrimoni i a la Llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat.

S'inclou també en aquest títol II un capítol relatiu als drets viduals de caràcter familiar, que ha suposat fonamentalment estructurar en forma legal els costums vigents sobre la matèria. En aquest sentit, es regulen els drets de predetracció i l'any de viduitat, però cal tenir en compte que la quarta vidual es troba regulada a la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, atès que es tracta d'un efecte del matrimoni per a després de la mort dels cònjuges. En canvi, la Llei ha considerat convenient de prescindir de la regulació de l'usdefruit vidual capitular, ja que en atenció a la nova configuració dels pactes successoris no és adequat regular aquesta institució pel fet que es tracta d'una institució que respon a un model de successió contractual propi d'una economia rural poc desenvolupada i que ha estat àmpliament superada per la situació socioeconòmica andorrana actual. No obstant això, si les parts el volen pactar, poden fer-ho capitularment, encara que la figura jurídica no estigui expressament regulada, de manera que l'autonomia de la voluntat ja en determinarà el contingut i el règim jurídic.

En darrer terme, s'ha considerat oportú incloure unes normes de dret internacional privat en el títol III, que tenen com a finalitat determinar en quins supòsits concrets s'aplica la normativa andorrana sobre dret de família quan una determinada relació jurídica familiar es troba connectada amb un element d'estrangeria. Previsions que semblen necessàries, ja que una part important de la població del Principat d'Andorra està formada per persones que no tenen la nacionalitat andorrana.

La part final de la Llei està constituïda per una disposició addicional, cinc disposicions transitòries, una disposició derogatòria i nou disposicions finals.

En aquest aspecte, cal assenyalar que, en les disposicions finals, s'hi inclouen algunes modificacions, tant de millora tècnica com d'actualització i de precisió normativa segons les necessitats constatades per la pràctica dels operadors jurídics, especialment en l'àmbit judicial i notarial, de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort. Així mateix, es modifiquen diversos articles de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1966, i de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, als efectes d'adaptar-los a les disposicions introduïdes per aquesta Llei.

Es tracta d'una Llei que té present l'inici del procés de codificació del dret civil andorrà, tal com diu l'exposició de motius de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, de manera que es tracta d'una norma legal per ser incorporada, posteriorment, en el Codi civil.

Es pot dir, en resum, que aquesta Llei qualificada de la persona i de la família és, en molt bona part, una recopilació ordenada de tota la normativa avui vigent en la matèria. I aquest fet és, alhora, conseqüència d'una opció deliberada: preservar en tot allò que es pugui el dret vigent per ser l'expressió fidel de la tradició jurídica andorrana, respecte a la qual la codificació en curs -conseqüència de la promulgació de la Constitució- no pot significar de cap manera una ruptura, sinó tan sols una adaptació respectuosa amb la nova realitat social.

Títol I. La persona

Capítol primer. La persona física

Article 1. Capacitat jurídica

1. Totes les persones tenen capacitat jurídica, que s'adquireix amb el naixement i s'extingeix amb la mort.
2. El concebut es considera nascut per a tots els efectes que li siguin favorables, si arriba a néixer amb vida, una vegada separat del cos matern.

Article 2. Capacitat d'obrar i majoria d'edat

1. Totes les persones tenen capacitat d'obrar, d'acord amb la seva capacitat natural i amb el que estableix aquesta Llei.
2. Les limitacions a la capacitat d'obrar s'han d'interpretar d'una manera restrictiva, atenent la capacitat natural i, en el cas de les persones amb la capacitat modificada, atenent els suports que calgui proporcionar-los.
3. La capacitat d'obrar plena s'adquireix amb la majoria d'edat, que s'assoleix als divuit anys, tenint en compte que per al còmput de l'edat es considera complet el dia del naixement.

Article 3. Persona menor d'edat

1. La persona menor d'edat pot fer per ella mateixa, segons la seva edat i capacitat natural, els actes relatius als drets de la personalitat, llevat de disposició expressa de les lleis que els regulin, els relatius als béns o serveis propis de la seva edat, d'acord amb els usos socials, i tots els altres actes permesos per la llei.
2. L'interès superior de la persona menor d'edat ha de fonamentar tota decisió que afecti el seu àmbit personal o patrimonial.
3. La persona menor d'edat:
 - a) Ha de ser informada i escoltada abans que es prengui una decisió que l'afecti, d'acord amb la seva edat i capacitat natural i, en tot cas, si ha complert dotze anys.

- b) Ha de donar el seu consentiment per a qualsevol acte jurídic del representant legal que obligui la persona menor d'edat a realitzar alguna prestació de caràcter personal, si ha complert dotze anys o si, tenint-ne menys, té prou coneixement.

Article 4. Persona menor d'edat emancipada

1. La persona menor d'edat emancipada actua jurídicament com si fos major d'edat, però necessita el complement de capacitat per als actes que estableix l'article 209 d'aquesta Llei i per acceptar el càrrec d'administradora d'una societat. No necessita el complement de capacitat per als actes relatius als béns i als drets adquirits per donació o a títol successori si el donant o el causant l'han exclòs expressament.
2. El complement de capacitat:
 - a) Requereix l'assistència dels progenitors o, si no n'hi ha, del curador.
 - b) No es pot concedir de manera general, però es pot atorgar per a diversos actes de la mateixa naturalesa o referits a la mateixa activitat econòmica, encara que siguin futurs, especificant-ne les circumstàncies i característiques fonamentals.
3. La persona menor d'edat emancipada pot demanar autorització judicial per actuar tota sola en els casos d'impossibilitat o de desacord entre les persones que han de prestar el complement de capacitat, o si aquestes persones no l'atorguen sense causa justificada.
4. Els actes fets sense el complement de capacitat són anul·lables, en el termini de caducitat de quatre anys, a instància de la persona que havia de prestar-los i, a partir de la majoria d'edat, de la persona interessada.

Article 5. Formes d'emancipació

1. L'emancipació pot tenir lloc:
 - a) Per consentiment dels qui exerceixen l'autoritat parental o la tutela. Es requereix que la persona menor d'edat tingui almenys setze anys i la consenti i, en cas de consentiment del titular de la tutela, cal, a més, l'autorització mitjançant un aute del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària, després d'haver escoltat el Ministeri Fiscal. L'emancipació per consentiment s'atorga en una escriptura pública, i el notari ha de comunicar d'ofici l'emancipació al Registre Civil.
 - b) Per aute del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària, a sol·licitud de la persona menor d'edat de més de setze anys, si hi ha causes que fan impossible la convivència amb els progenitors o amb el tutor, o que dificulten greument l'exercici de l'autoritat parental o de la tutela. Es requereix l'audiència prèvia de les persones que exerceixen l'autoritat parental o la tutela i del Ministeri Fiscal.

2. L'emancipació és irrevocable i s'ha de fer constar al Registre Civil. Mentre no s'hi inscrigui, no produeix efectes contra tercers.

3. La persona menor d'edat de més de setze anys es considera emancipada si viu d'una manera econòmicament independent dels progenitors o del tutor, amb el seu consentiment -que es pot revocar-, i necessita el complement de capacitat per als mateixos actes que la persona menor emancipada.

Article 6. Persona menor d'edat en situació de desemparament

1. Es considera persona menor d'edat desemparada aquella que queda privada de la necessària assistència moral o material a causa de l'incompliment o de l'exercici impossible o inadequat dels deures de protecció que dimanen de la guarda de menors d'edat.

2. El ministeri competent en matèria d'affers socials ha de prendre les mesures corresponents per a la protecció efectiva de les persones menors d'edat desemparades.

3. La declaració de desemparament, que comporta la tutela de l'Estat exercida pel ministeri competent en matèria d'affers socials, el procediment i els seus efectes es regeixen per les disposicions de la Llei qualificada dels drets dels infants i els adolescents.

Capítol segon. La modificació de la capacitat i l'internament

Secció primera. Règim jurídic de la modificació de la capacitat

Article 7. Subjectes, causes i procediment de modificació de la capacitat

1. La capacitat de les persones majors d'edat i menors d'edat emancipades només es pot modificar en els casos en què per qualsevol causa es troben en la situació habitual de no tenir l'aptitud d'adoptar decisions.

2. En el cas de persones menors d'edat no emancipades, si concorre en elles una causa possible de modificació de la capacitat que es creu que pot persistir després de la minoria d'edat, es pot modificar la capacitat durant el darrer any de la minoritat.

3. El procediment de modificació de la capacitat es regeix per les normes de la Llei del Codi de procediment civil.

Article 8. Efectes de la modificació de la capacitat i posició jurídica de la persona amb la capacitat modificada

1. La modificació de la capacitat produeix els seus efectes a partir de la fermesa de la sentència que l'estableix, excepte en el supòsit que la persona amb

la capacitat modificada sigui menor d'edat, cas en què la modificació de la capacitat produeix els seus efectes quan arribi a la majoria d'edat. En aquest cas, es prorroga l'autoritat parental i s'exerceix d'acord amb el que estableix la sentència o, subsidiàriament, d'acord amb les normes generals sobre l'autoritat parental.

2. Els actes realitzats per la persona amb la capacitat modificada judicialment abans de la inscripció de la modificació de la capacitat en el Registre Civil no es poden oposar a tercers de bona fe.

3. Els actes realitzats per la persona amb la capacitat modificada que contradiguin el que estableix la sentència poden ser impugnats a instància del seu representant legal, de la mateixa persona amb la capacitat modificada o dels seus hereus, en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què tingui lloc l'acte, del dia en què la persona amb la capacitat modificada hagi recuperat la seva capacitat o de la data de la seva mort.

Article 9. Revocació o canvis en la modificació de la capacitat

1. Des del moment que desapareixen o varien les causes que van determinar la modificació de la capacitat, la declaració judicial corresponent es pot revocar o canviar, de manera que s'ampliïn o es redueixin, si escau, l'extensió i els límits de la modificació de la capacitat que se'n deriven.

2. El procés de revocació o de canvi de la modificació de la capacitat es regeix per les normes relatives al procediment de modificació de la capacitat que regula la Llei del Codi de procediment civil.

Article 10. Efectes de la revocació o dels canvis en la modificació de la capacitat

1. Els efectes de la revocació o dels canvis en la modificació de la capacitat es produeixen únicament des de la fermesa de la nova sentència.

2. La sentència que revoca la que va decretar la modificació de la capacitat, o que la canvia de manera que n'amplia o en redueix l'extensió i els límits, no afecta l'eficàcia dels actes realitzats abans de la fermesa de la sentència revocatòria o modificativa.

Article 11. Manca de capacitat natural

1. Els actes realitzats per una persona a qui no ha estat modificada la capacitat per sentència, però que es troba en situació de no conèixer-ne el significat ni les conseqüències en el moment de realitzar-los, poden ser impugnats per la mateixa persona mancada de capacitat, pel seu guardador de fet o pel Ministeri Fiscal i, després de la mort de la persona, pels seus hereus, sempre que els hagin ocasionat un perjudici.

2. L'acció d'impugnació caduca al cap de quatre anys de la data de la celebració de l'acte perjudicial.

Secció segona. Règim jurídic de l'internament

Article 12. Internament d'urgència

1. Si per raons d'urgència mèdica una persona que pateix trastorns psíquics ha estat ingressada en una institució adequada en règim tancat, el director d'aquesta institució o la persona en qui s'hagi delegat aquesta funció n'ha d'informar el batlle que actua en funcions de guàrdia el més aviat possible i, en qualsevol cas, dins el termini de vint-i-quatre hores, i ha d'adjuntar un certificat en el qual expliciti els motius de la urgència, les característiques del trastorn i la necessitat de l'internament.

2. El batlle ha de ratificar o denegar l'internament mitjançant un aute, dins el termini de vint-i-quatre hores des que ha tingut coneixement de l'internament, o des que pugui procedir al reconeixement judicial de la persona ingressada si no ho ha pogut fer abans com a conseqüència de l'estat greu en què es troba aquesta persona, sense que es pugui superar en aquest darrer cas el termini màxim de setanta-dues hores des que el batlle ha conegut l'internament, i amb l'observança en tots els casos dels requisits que estableix l'apartat 3 de l'article següent. En el darrer cas, el batlle ha de dictar un aute motivat en què exposi les raons que han impedit dictar la decisió de ratificació o de denegació de l'internament dins el termini de vint-i-quatre hores.

3. La persona susceptible de ser internada ha de ser defensada i assistida per un advocat durant tot el procediment, sense perjudici de la intervenció necessària del Ministeri Fiscal. Si no vol o no pot designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici.

Article 13. Internament amb finalitats terapèutiques

1. Excepte el cas previst en l'article anterior, l'internament involuntari amb finalitats terapèutiques d'una persona que pateix trastorns mentals o discapacitats psíquiques en una institució adequada en règim tancat exigeix sempre l'autorització judicial prèvia motivada.

2. Poden promoure la demanda d'internament i proposar també la institució en la qual es practicarà l'internament les persones que estan legitimades per instar el procediment de modificació de la capacitat de la persona de què es tracti, d'acord amb la Llei del Codi de procediment civil, i també el seu representant legal. La persona que pugui ser internada ha de ser defensada i assistida per un advocat, sense perjudici de la intervenció necessària del Ministeri Fiscal. Si no pot o no vol designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici.

3. Abans d'autoritzar l'internament, el batlle ha de procedir al reconeixement judicial de la persona concernida, escoltar el parer d'aquesta persona, del seu advocat i del Ministeri Fiscal i obtenir el dictamen d'un facultatiu designat pel mateix batlle. També pot practicar qualsevol prova que consideri rellevant i escoltar el parer de les persones que consideri convenient.

4. Un cop practicades les proves i en el termini màxim de setanta-dues hores, el batlle dicta un aute en què autoritza o no l'internament, contra el qual es pot interposar recurs d'apel·lació a un sol efecte.

Article 14. Control de l'internament

1. El batlle que ha decretat l'internament pot sol·licitar d'ofici, en qualsevol moment, informació sobre la situació personal de la persona internada. En tot cas, l'aute que decreta l'internament imposa als metges que l'atenen l'obligació de remetre al batlle, com a mínim cada tres mesos, un informe sobre la necessitat de mantenir l'internament o no. Sobre la base d'aquest informe, el batlle ha de decretar — després de procedir al reconeixement judicial de la persona internada, d'escoltar el parer del seu advocat i del Ministeri Fiscal i d'obtenir el dictamen emès per un metge que hagi designat —, mitjançant un aute, si cal continuar o revocar l'internament.

2. La persona titular de la institució tutelar o la persona que tingui cura de la persona internada pot demanar informació sobre la seva situació sempre que vulgui, i també pot demanar al batlle que revoqui l'internament, d'ofici o a instància de la persona internada.

3. Sense perjudici del que disposen els apartats anteriors, si els metges que atenen la persona internada consideren que no cal perllongar l'internament, han de proposar al batlle que el revoqui, resolent-lo en el termini màxim de vint-i-quatre hores.

4. En qualsevol cas, l'ús de mitjans de contenció física de la persona internada només està permès amb l'aprovació prèvia del metge que l'atén i després d'haver efectuat una avaluació individual d'aquesta persona. En el cas que no sigui possible, aquest ús s'ha de posar en coneixement del metge que l'atén, de forma immediata i a l'efecte d'aprovació. La durada de la contenció ha de ser limitada en el temps i per prolongar-la eventualment més enllà de dues hores es requereix una nova avaluació mèdica. En tots els casos, s'ha de fer constar per escrit i s'ha de posar en coneixement del batlle l'hora de l'inici i del final de la mesura adoptada, les circumstàncies que hi han donat lloc, la identitat del metge que l'ha aprovat i del personal que l'ha executat i, si escau, la constatació de les lesions causades eventualment a la persona

internada, al metge o al personal que hi ha intervingut.

Article 15. Internament de persones menors d'edat

1. L'internament de persones menors d'edat es fa sempre en una institució adequada a les seves característiques, després d'escoltar el parer dels qui exerceixen l'autoritat parental o la tutela, amb l'informe previ del ministeri competent en matèria d'affers socials i amb l'autorització prèvia motivada del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors.

2. Poden promoure la demanda d'internament d'una persona menor d'edat en una institució adequada les persones que estan legitimades per instar el procediment de modificació de la capacitat de la persona menor d'edat de què es tracti, d'acord amb la Llei del Codi de procediment civil, i també el seu representant legal. La persona menor d'edat, si hi està en desacord, ha de ser defensada i assistida per un advocat, sense perjudici de la intervenció necessària del Ministeri Fiscal. Si no vol o no pot designar un advocat, el batlle li'n designa un d'ofici.

3. L'internament d'urgència de persones menors d'edat es fa de conformitat amb les disposicions que estableix l'article 12 d'aquesta Llei, amb les especificitats que es preveuen en aquest article.

Article 16. Internament voluntari

1. L'ingrés voluntari d'una persona major d'edat o emancipada en una institució escaient a la seva situació que es faci en règim de limitació de la seva llibertat exigeix el seu consentiment per escrit, que pot ser revocat per ella en qualsevol moment.

2. Si la persona que ha ingressat voluntàriament a la institució esmentada a l'apartat anterior presenta després indicis de trobar-se en una situació de no poder decidir lliurement la continuació de l'internament, aquest internament sols es pot perllongar si s'obté l'autorització judicial motivada, amb aplicació dels requisits que estableix l'article 13.3.

Capítol tercer. Les institucions de protecció o de suport a la persona

Secció primera. Disposicions generals

Article 17. Organismes o institucions de protecció o de suport a les persones

Tenen la condició d'organismes o institucions de protecció o de suport a les persones, el tutor, el curador i el defensor judicial, sense perjudici de les funcions que la llei atribueix al Ministeri Fiscal.

Article 18. Funcions i obligacions

1. Els titulars de les institucions de protecció o de suport a les persones assumeixen unes funcions que han d'exercir de forma personalíssima en interès de les persones posades en tutela o curatela, que tenen com a finalitat en el seu cas la protecció de la persona, la gestió del seu patrimoni i la promoció i l'exercici dels seus drets.

2. En concret, i sense perjudici del que estableixi la sentència dictada en el procés de modificació de la capacitat, els titulars de les institucions de protecció o de suport estan obligats a:

- a) Actuar considerant els drets, la voluntat i la capacitat de les persones posades en tutela o curatela.
- b) Donar-los suport per a la protecció i la promoció dels seus drets.
- c) Assistir-les en la presa de decisions en l'àmbit legal, financer i patrimonial de manera adaptada a les seves capacitats.
- d) Facilitar-los l'accés a la informació completa i accessible per a la presa de decisions.
- e) Potenciar el desenvolupament de les seves capacitats.
- f) No exercir cap mena de pressió, coerció ni influència indeguda en el procés de presa de decisions.
- g) Protegir la privacitat de la informació personal, legal i financera, i de les altres dades confidencials de la persona destinatària de la tutela o la curatela.
- h) No permetre que la persona destinatària de la tutela o la curatela sigui sotmesa a tortures o tractaments cruels, inhumans o degradants.

Article 19. Capacitat

1. Poden ser titulars de les institucions de protecció o de suport les persones físiques que estiguin en ple exercici dels seus drets civils i que no incorrin en cap de les causes de modificació de capacitat o d'inhabilitat que preveuen els articles següents.

2. També poden exercir el càrrec de titular d'una institució de protecció o de suport les persones jurídiques sense ànim de lucre que tinguin per objecte la protecció de les persones menors d'edat i de les persones amb la capacitat modificada judicialment, i que estiguin acreditades pel Govern, sempre que designin una persona física que les representi en l'exercici d'aquestes funcions i que compleixi amb les condicions previstes a l'apartat anterior.

Article 20. Causes d'inhabilitat absoluta

No poden ser nomenades per ser titulars d'una institució de protecció o de suport i, si ho han estat, han de cessar en l'exercici del càrrec:

a) Les persones que per resolució judicial han estat privades o suspeses de l'exercici de l'autoritat parental o de la tutela, o han estat remogudes d'una institució de protecció o de suport o privades de la guarda.

b) Les persones que compleixen una pena privativa de llibertat i les condemnades per qualsevol delictes que faci suposar fonamentadament que no desenvoluparan la institució de protecció o de suport de forma correcta, mentre no hagin estat rehabilitades.

Article 21. Causes d'inhabilitat relativa

Tampoc no poden ser titulars d'una institució de protecció o de suport:

a) Les persones excloses pels progenitors o pel darrer d'ells que ha exercit l'autoritat parental o per la mateixa persona destinatària de la tutela o la curatela.

b) Les persones nomenades per a l'exercici d'una institució de protecció o de suport que tingui o pugui tenir conflictes d'interessos amb la persona destinatària de la tutela o la curatela.

c) La persona que té una enemistat personal manifesta amb la persona destinatària de la tutela o la curatela.

Article 22. Excuses

1. Les funcions de protecció o de suport constitueixen un deure, excepte en els casos esmentats en els articles 20 i 21 d'aquesta Llei.

2. Poden excusar-se d'exercir el càrrec de titular d'una institució de protecció o de suport:

a) Les persones que han complert setanta anys o que pateixen una malaltia o discapacitat greu de caràcter permanent.

b) Les persones que no tenen cap relació amb la persona destinatària de la tutela o la curatela.

c) Les persones amb una ocupació professional que pugui afectar el bon exercici de la institució de protecció o de suport.

Article 23. Règim jurídic de les excuses

1. L'excusa s'ha d'al·legar davant el batlle que ha nomenat el titular d'una institució de protecció o de suport en el termini de quinze dies hàbils, a comptar del moment en què es té coneixença del nomenament.

2. Si la causa que fonamenta l'excusa ha sobrevingut posteriorment al nomenament, s'ha d'al·legar davant el batlle en el termini més breu possible. En aquest cas, però, la persona que ha assumit el càrrec de titular de la institució de protecció o de suport està obligada a exercir les seves funcions mentre no sigui acceptada l'excusa.

3. Quan no s'accepta el càrrec de titular de la institució de protecció o de suport i es desestima l'excusa que fonamenta la manca d'acceptació, el designat ha d'indemnitzar pels danys i perjudicis que es puguin derivar de la demora del nou nomenament i que se li puguin imputar.

Article 24. Prohibicions

Es prohibeix als titulars d'institucions de protecció o de suport:

a) Realitzar actes a títol onerós que tinguin per objecte la transmissió o adquisició a favor seu de béns o drets de la persona destinatària de la tutela o la curatela, amb independència del fet que l'adquisició es faci de forma directa o per mitjà de persona interposada.

b) Adquirir per ells mateixos o per persona interposada qualsevol dret de crèdit contra la persona destinatària de la tutela o la curatela.

c) Exercir les seves funcions de titular de la institució de protecció o de suport en els actes o en els litigis que la persona destinatària de la tutela o la curatela celebri o tingui amb el cònjuge o el convivent, o qualsevol dels parents en línia recta per consanguinitat o afinitat fins al quart grau.

Secció segona. La tutela

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 25. Persones destinatàries de la tutela

1. Són destinataris de la tutela:

a) Les persones menors d'edat no emancipades que no estiguin sotmeses a l'autoritat parental.

b) Els que tenen la capacitat modificada quan la sentència ho hagi establert i en la mesura que ho determini.

c) Els que estan sotmesos a l'autoritat parental prorrogada o rehabilitada, en els supòsits que preveuen els articles 218 i 219 d'aquesta Llei, quan s'extingeixi, llevat que escaigui la constitució d'una curatela.

2. La tutela de les persones menors d'edat desemparades és assumida pel ministeri competent en matèria d'afers socials a partir de l'aute que decideix el desemparament, i té lloc d'acord amb les normes de la Llei qualificada dels drets dels infants i els adolescents.

Article 26. Titularitat del càrrec

1. La tutela, l'exerceixen una o més persones físiques o una sola persona jurídica. En el cas que hi hagi més d'un tutor, tots actuen de forma conjunta, llevat que s'estableixi expressament el contrari en la sentència que es dicti en el procés de modificació de capacitat.

Els desacords entre els tutors s'han de resoldre en el tràmit d'execució de la sentència esmentada o en el procediment de jurisdicció voluntària que correspongui, amb l'audiència prèvia dels tutors, de la persona menor d'edat si té almenys dotze anys o de la persona amb la capacitat modificada judicialment si té prou coneixement.

2. S'han de nomenar els mateixos tutors per a tots els germans, llevat que per circumstàncies especials s'aconselli nomenar-ne de diferents.

3. La persona que promou el procés de modificació de la capacitat pot sol·licitar el nomenament de tutors substituïts, en cas de vacança en la tutela. En el cas de cessament del tutor, els tutors substituïts exerceixen la tutela fins que el batlle nomeni un nou tutor.

Article 27. Control de la tutela

1. La tutela s'exerceix sota la vigilància del Ministeri Fiscal, que actua d'ofici o a instància de qualsevol persona interessada.

2. El batlle competent, d'ofici, a instància del Ministeri Fiscal o de la persona tutelada, pot ordenar en qualsevol moment les mesures que cregui necessàries per al control del bon funcionament de la tutela.

Subsecció segona. Vocació a la tutela

Article 28. Autotutela

1. Qualsevol persona major d'edat, en previsió d'una futura declaració judicial de modificació de la capacitat, pot nomenar en escriptura pública un tutor -la persona o persones que han de substituir-lo-, excloure determinades persones de la tutela i establir la remuneració que han de percebre les persones que exerceixen el càrrec.

2. Els nomenaments i les exclusions poden ser impugnats pel cònjuge o el convivent, pels descendents i ascendents de la persona que s'autotutela o pel Ministeri Fiscal si en el moment de constituir-se la tutela han sobrevingut circumstàncies que, si la persona interessada les hagués tingut en compte, no haurien determinat el nomenament o l'exclusió.

Article 29. Nomenament pels progenitors

1. Mitjançant escriptura pública, testament o codicil, els progenitors que estan en ple exercici de l'autoritat parental poden nomenar tutores dels seus fills menors d'edat no emancipats la persona o les persones que han de substituir-los, excloure determinades persones de la tutela i establir la remuneració de les persones que exerceixen el càrrec.

2. En cas de concurrència de nomenaments i exclusions per part dels progenitors, preval el

nomenament fet pel progenitor que darrerament ha exercit l'autoritat parental.

3. El batlle competent per constituir la tutela pot prescindir dels nomenaments fets pels progenitors si considera de forma justificada que existeix causa suficient per a la seva exclusió, amb informe previ del Ministeri Fiscal.

Article 30. Donacions o disposicions testamentàries a favor de la persona destinatària de la tutela

1. La persona que ha fet una donació o disposició testamentària a favor de la persona destinatària de la tutela pot nomenar un administrador dels béns atribuïts i establir les seves facultats, que resten excloses de les funcions del tutor, excepte en relació amb els actes que excedeixen les facultats conferides a l'administrador.

2. A manca de previsions establertes pel donant o pel testador, s'apliquen a l'administrador les normes relatives a la tutela.

Article 31. Nomenament per l'autoritat judicial

1. Si no arriben a exercir la tutela les persones designades pel tutelat o pels seus progenitors o no han fet ús de la facultat de nomenament de tutor, el nomenament correspon al batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària.

2. El batlle nomena tutor la persona que per la seva situació personal i patrimonial i per altres circumstàncies concurrents considera més apta per a l'exercici de la tutela.

3. El batlle fixa també la remuneració que ha de percebre el tutor, en funció del patrimoni de la persona destinatària de la tutela.

Article 32. Tutela privada

1. A petició de la persona que nomena un tutor en previsió d'una futura declaració judicial de modificació de la capacitat, dels progenitors que en nomenen un per als seus fills menors d'edat per al cas que s'hagi de constituir una tutela, de dos parents en la línia recta descendent o ascendent majors d'edat, o d'un d'ells i del cònjuge o del convivent amb la persona amb la capacitat modificada judicialment, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària o que conegui el procediment de modificació de la capacitat, amb informe previ del Ministeri Fiscal, pot autoritzar la constitució d'un consell de tutela per gestionar una empresa familiar de la qual forma part la persona destinatària de la tutela, amb la facultat que nomeni un tutor i que controli la seva gestió.

2. El consell de tutela està integrat per un mínim de tres persones i per un màxim de cinc que reuneixin els

requisits de capacitat que exigeix aquesta Llei per a l'exercici del càrrec de tutor, designades pel batlle. El cònjuge o el convivent pot formar part del consell de tutela.

3. Les persones que formen el consell de tutela han de prestar les garanties que assenyali el batlle per tal d'assegurar l'exercici correcte de les seves funcions abans de prendre possessió del càrrec, i tenen dret a percebre la remuneració que fixi el mateix batlle.

4. El batlle, a instància del Ministeri Fiscal o de les persones indicades a l'apartat 1, pot decretar l'extinció del consell de tutela si l'interès de la persona destinatària de la tutela ho exigeix o si els seus membres no compleixen de forma correcta les funcions pròpies del càrrec.

Subsecció tercera. Constitució de la tutela

Article 33. Legitimació per promoure la seva constitució

1. Estan obligats a promoure la constitució de la tutela el cònjuge o el convivent, els descendents, ascendents i germans de la persona amb la capacitat modificada judicialment, el guardador de fet i la institució que en tingui la guarda; altrament, responen dels danys i perjudicis ocasionats a la persona que ha de ser destinatària de la tutela.

2. Les autoritats administratives i judicials que, per raó de l'exercici de les seves funcions, tinguin coneixement que una persona ha de ser destinatària de la tutela han de demanar de forma immediata la seva constitució o disposar-la d'ofici.

3. Qualsevol persona que tingui coneixement de la necessitat de constitució d'una tutela ha de posar-ho en coneixement del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària o del Ministeri Fiscal.

Article 34. Nomenament

1. La tutela es constitueix per sentència recaiguda en el procediment de modificació de la capacitat o per aute recaigut en el procediment de jurisdicció voluntària; en aquest darrer cas, amb audiència prèvia de la persona menor d'edat si té almenys dotze anys i de les altres persones que el batlle cregui convenients.

2. El batlle dona possessió del càrrec a la persona que ha d'exercir la tutela en el tràmit d'execució de sentència de modificació de la capacitat o en el procediment de jurisdicció voluntària, un cop efectuat el nomenament.

3. Si el tutor anteriorment nomenat cessa en les seves funcions, el nomenament d'un nou tutor s'ha d'efectuar també en el mateix tràmit d'execució de sentència de modificació de la capacitat o en el procediment de jurisdicció voluntària, descrit a l'apartat 1.

Article 35. Publicitat

1. Les resolucions judicials sobre els càrrecs tutelars s'han d'inscriure en el Registre Civil, a instància del batlle que les ha adoptat, mitjançant testimoni de la resolució judicial ferma escaient.

2. Els actes realitzats per la persona destinatària de la tutela abans de la inscripció de la resolució judicial en el Registre Civil no es poden oposar a tercers de bona fe.

Subsecció quarta. Obligacions del tutor

Article 36. Inventari

1. El tutor ha de fer un inventari judicial complet del patrimoni inicial de la persona destinatària de la tutela, encara que existeixi dispensa de prendre inventari, amb intervenció del Ministeri Fiscal i de les persones que el batlle competent consideri que cal citar, dins els seixanta dies naturals següents a la presa de possessió del càrrec, termini que pot ser objecte de pròrroga judicial per causa justa fins a un màxim de seixanta dies més. La mateixa obligació, ha de complir el tutor respecte dels béns que adquireixi posteriorment la persona destinatària de la tutela.

2. Mentre no s'enllesteix l'inventari, el tutor sols pot realitzar els actes de gestió que no admeten demora.

Article 37. Mesures per garantir la gestió del patrimoni

El tutor està obligat a adoptar les mesures següents amb càrrec al patrimoni de la persona destinatària de la tutela:

a) Invertir els diners que formen part del patrimoni de la persona destinatària de la tutela, excepte les quantitats necessàries per atendre les despeses ordinàries de la tutela, en dipòsits bancaris, en préstecs amb interès i garantia real o en béns prudencialment segurs.

b) Dipositar o tenir en lloc segur els valors, les joies, les obres d'art i altres objectes valuosos que formen part del patrimoni de la persona destinatària de la tutela i posar el fet en coneixement del batlle competent.

c) Si en el patrimoni de la persona destinatària de la tutela hi ha títols al portador, el tutor ha de convertir-los en títols nominatius a favor de la persona destinatària de la tutela, llevat que el batlle estableixi una altra garantia.

d) Convenir una pòlissa d'assegurança per tal de garantir les responsabilitats derivades de l'exercici de la tutela, si el valor del patrimoni és superior a l'equivalent de cent cinquanta vegades el salari mínim mensual.

Article 38. Obligació de retre comptes

1. El tutor ha de retre comptes de la seva gestió en qualsevol moment a instàncies del batlle competent o en els terminis establerts en la resolució judicial que determina la constitució de la tutela i, com a mínim, s'ha de fer un cop cada any natural.

2. La persona amb la capacitat modificada judicialment, si té prou coneixement i sempre que tingui almenys dotze anys -si es tracta de la tutela d'una persona menor d'edat-, ha de ser escoltada a l'acte d'aprovació dels comptes.

3. Tanmateix, el tutor ha d'informar sobre la situació personal de la persona destinatària de la tutela dins els terminis previstos a l'apartat 1.

Article 39. Responsabilitats

1. El tutor ha d'exercir les seves funcions amb la diligència d'una persona responsable.

2. El tutor respon davant la persona destinatària de la tutela pels danys i perjudicis ocasionats per l'incompliment o pel compliment defectuós de les seves obligacions en els casos que li siguin imputables.

3. L'acció de responsabilitat prescriu al cap de tres anys, a comptar de l'aprovació dels comptes finals de la tutela o a partir de la majoria d'edat de la persona sotmesa a la tutela.

Subsecció cinquena. Exercici de la tutela**Article 40. Tutela de la persona menor d'edat**

1. El tutor ha de tenir cura de la persona menor d'edat, ha de proporcionar-li aliments i una formació integral i ha d'actuar com el seu representant legal en tots els seus actes civils i de gestió del seu patrimoni, excepte en relació amb els actes que per disposició de la llei pot realitzar la persona menor d'edat per ella mateixa.

2. La persona menor d'edat ha de respectar el tutor i aquest ha de conuiu amb ella, llevat que per aute s'autoritzi que la persona menor d'edat resideixi en un lloc diferent, amb audiència prèvia d'aquesta darrera si té coneixement suficient i té almenys dotze anys.

3. El tutor ha de consultar la persona menor d'edat abans de realitzar actes importants que afectin la seva persona o els seus béns si té coneixement suficient i té almenys dotze anys. L'assentiment de la persona menor d'edat destinatària de la tutela no allibera el tutor de les seves responsabilitats.

Article 41. Actes de la persona menor d'edat exclosos de la tutela

Si el tutor permet de forma expressa o tàcita que la persona menor d'edat però major de setze anys, destinatària de la tutela, exerceixi una professió o

activitat, aquesta pot realitzar tots els actes necessaris per a l'exercici regular de la professió o activitat i actuar en relació amb els béns que adquireixi com si s'hagués emancipat.

Article 42. Tutela de la persona amb la capacitat modificada

1. El tutor ha de donar suport i tenir cura de la persona amb la capacitat modificada judicialment, procurar-li aliments i fer tot el que calgui perquè adquireixi o recuperi la seva capacitat i la seva inclusió en la societat, gestionar el seu patrimoni, representar-la, excepte en relació amb els actes que pot realitzar ella mateixa per disposició de la llei o de la resolució judicial de modificació de la capacitat, i informar anualment el batlle competent de la seva situació.

2. El domicili de la persona amb la capacitat modificada judicialment és el del tutor, llevat que en la constitució de la tutela o per aute posterior s'hagi disposat altrament.

Article 43. Autorització judicial

El tutor necessita autorització judicial per realitzar tots els actes i ha de complir els mateixos requisits que l'article 209 determina per als progenitors en l'exercici de la seva autoritat.

Article 44. Manca d'autorització

Els actes realitzats pel tutor sense obtenir el requisit de l'autorització judicial prèvia o sense haver-la obtingut amb posterioritat a la realització de qualsevol dels actes a què es refereix l'article anterior són anul·lables dins el termini de caducitat de quatre anys, a comptar de la data en què es tingui coneixement de l'acte realitzat pel tutor sense l'autorització judicial preceptiva.

Subsecció sisena. Extinció de la tutela**Article 45. Causes**

La tutela s'extingeix per:

- a) La majoria d'edat o emancipació de la persona destinatària de la tutela, llevat que amb anterioritat hagués tingut la capacitat modificada segons l'apartat 2 de l'article 7.
- b) L'adopció de la persona menor d'edat destinatària de la tutela.
- c) La recuperació de l'autoritat parental, si la tutela es va constituir per la seva privació o suspensió.
- d) La mort, la declaració de mort o l'absència de la persona destinatària de la tutela.

e) La modificació de la resolució judicial quan determina la substitució de la tutela per la curatela o l'extinció de la modificació de la capacitat.

Article 46. Declaració judicial de l'extinció

1. El tutor i la persona destinatària de la tutela han de comunicar, en el termini més breu possible, al batlle competent la causa que determina l'extinció de la tutela. També pot fer aquesta comunicació qualsevol persona interessada.

2. La resolució judicial que decreta l'extinció de la tutela es comunica d'ofici al Registre Civil pel mateix batlle que l'adopta, de forma posterior i immediata a la seva fermesa.

Subsecció setena. Cessament del tutor

Article 47. Causes

Són causes que determinen el cessament del tutor en les seves funcions:

- a) La mort, la declaració de mort o l'absència del tutor o la dissolució de la persona jurídica que exercia el càrrec.
- b) La modificació de la capacitat del tutor després d'haver acceptat el càrrec o l'adveniment d'una causa d'inhabilitació absoluta o relativa per exercir-lo.
- c) La remoció regulada a l'article 49.
- d) L'excusa del tutor admesa per aute del batlle competent.

Article 48. Impossibilitat d'exercir el càrrec

1. El tutor ha de cessar en l'exercici de les seves funcions si, després d'haver acceptat el càrrec, concorre en la seva persona qualsevol de les causes de modificació de la capacitat o d'inhabilitació que preveu la llei o si li és acceptada l'excusa que va al·legar.

2. En aquests casos el tutor té el deure de realitzar els actes indispensables de gestió fins que hagi acceptat el càrrec el nou tutor o fins que s'hagi nomenat un defensor judicial per suplir-lo.

Article 49. Remoció del tutor

1. Procedeix decretar la remoció del tutor quan la seva continuïtat en el càrrec es considera contrària als interessos de la persona destinatària de la tutela.

2. La remoció s'estableix per aute del batlle competent dictat d'ofici o a instàncies del Ministeri Fiscal, de la mateixa persona destinatària de la tutela o de qualsevol altra persona interessada, després d'escoltar el parer del tutor i de les altres persones que el batlle consideri convenient en interès de la persona destinatària de la tutela.

3. Un cop decretada judicialment la remoció, es procedeix de forma immediata a nomenar un altre tutor.

Subsecció vuitena. Efectes de l'extinció i del cessament

Article 50. Rendició final de comptes

1. En acabar la tutela o quan es produeix el cessament de la persona que exercia el càrrec, el tutor ha de retre comptes finals justificats de la seva gestió al batlle competent en el termini de sis mesos, prorrogables per aute si concorre una justa causa per un altre període de tres mesos, i ha de posar el patrimoni a disposició de la persona destinatària de la tutela, dels seus hereus o del nou tutor.

2. Si el cessament es produeix per defunció, els hereus del tutor han de retre comptes en els terminis esmentats, que es computen des de l'acceptació de l'herència.

Article 51. Reclamació de la rendició de comptes

1. La rendició de comptes pot ser requerida per la persona destinatària de la tutela, pel seu representant legal o pels seus hereus.
2. L'acció de reclamació prescriu al cap de tres anys, a comptar del termini establert per a la rendició.
3. Les despeses necessàries de la rendició de comptes van a càrrec del patrimoni de la persona destinatària de la tutela.

Article 52. Aprovació dels comptes

1. El batlle competent ha de donar o denegar l'aprovació dels comptes després d'haver conferit audiència a la persona destinatària de la tutela o al seu hereu i al nou tutor, curador o defensor judicial, i pot practicar abans de l'aprovació les diligències que consideri pertinents.

2. El ròssec dels comptes finals merita interessos legals a favor del tutor des que ha requerit pagament a l'obligat, amb el lliurament previ del patrimoni. Si el ròssec és desfavorable al tutor, merita interessos legals des del moment de l'aprovació dels comptes.

Article 53. Efectes de l'aprovació

1. L'aprovació dels comptes pel batlle competent no impedeix l'exercici de les accions que recíprocament puguin correspondre, per raó de la tutela, al tutor i a la persona destinatària de la tutela o als seus hereus.
2. Aquesta acció prescriu al cap de tres anys, a comptar de l'aprovació del compte final.
3. Si l'acció de responsabilitat es fonamenta en un fet delictiu, el termini de prescripció és el que estableix la

legislació penal pel fet delictiu, si aquest termini és superior al que preveu l'apartat anterior.

Secció tercera. La curatela

Article 54. Persones destinatàries de la curatela

Són destinatàries de la curatela:

- a) Les persones menors d'edat emancipades.
- b) Les persones amb la capacitat modificada judicialment per a les quals no es considera escaient la constitució de la tutela.
- c) Les persones declarades pròdigues.
- d) Les persones declarades absents, d'acord amb l'article 61 d'aquesta Llei, en relació amb els seus interessos patrimonials.

Article 55. Constitució de la curatela per disposició de la llei

El batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària pot decidir la constitució d'una curatela:

- a) Quan es tracta de salvaguardar els interessos d'una persona concebuda.
- b) Quan l'herència es defereix a favor de persones inicialment incertes.
- c) En relació amb les fundacions en període de constitució, si manca el nomenament de persona encarregada de la gestió del patrimoni fundacional.
- d) Per a la gestió de fons de subscripció per a finalitats socials o d'utilitat general de caràcter temporal, quan les persones designades per a la gestió no exerceixen les seves funcions.

Article 56. Normativa aplicable

Són aplicables a la curatela les disposicions establertes per a la tutela, llevat que del text de la Llei es dedueixi una altra cosa.

Article 57. Preexistència de tutela

Si la persona que ha de ser destinatària de la curatela ha estat sota el règim de la tutela, es confereix el càrrec de curador a la persona que ha exercit la tutela, tret que el batlle competent ho disposi altrament.

Article 58. Curatela de les persones menors d'edat emancipades

1. La curatela de les persones menors d'edat emancipades només s'ha de constituir, a instància seva, quan calgui l'assentiment del curador.
2. La persona menor d'edat emancipada necessita l'assentiment del curador per realitzar tots els actes, amb els mateixos requisits que l'article 209 determina per als progenitors en l'exercici de la seva autoritat.

Article 59. Curatela de les persones amb la capacitat modificada judicialment

1. La curatela de les persones amb la capacitat modificada judicialment té per objecte complementar la seva capacitat d'obrar. Per tant, el curador ha de donar el seu assentiment als actes que determina la sentència que estableix la modificació de la capacitat.
2. Si la sentència omet pronunciar-se sobre aquest punt, es requereix l'assentiment del curador en relació amb els actes que esmenten els articles 43 i 58.

Article 60. Curatela del pròdig

1. El procés de declaració de prodigalitat d'una persona se substancia d'acord amb les normes del procediment de modificació de la capacitat que regula la Llei del Codi de procediment civil, amb les especialitats que també s'hi preveuen.
2. Amb independència del que estableixi la sentència que declara la prodigalitat, l'assentiment del curador és necessari per als actes que esmenta l'article 58.

Article 61. Curatela de l'absent

1. La declaració judicial d'absència d'una persona major d'edat pot tenir lloc per manca de notícies respecte del seu parador i amb el dubte de si és viva, en el termini d'un any o, en cas que hagi deixat un administrador dels seus béns, de tres anys, a partir de la seva desaparició.
2. La declaració judicial d'absència d'una persona major d'edat determina que es nomeni un curador que gestioni els seus interessos patrimonials, en la mesura que necessitin ser administrats.
3. La declaració judicial d'absència es tramita pel procediment de jurisdicció voluntària que regula la Llei del Codi de procediment civil, a instàncies del cònjuge o el convivent, dels descendents o ascendents de l'absent o del Ministeri Fiscal. El curador assumeix les funcions de conservació, administració i defensa del patrimoni de l'absent i la resta de funcions que li confereixi l'acte de declaració d'absència en atenció a les circumstàncies que concorren en el cas concret. En qualsevol cas, el curador necessita autorització judicial per disposar dels béns no consumibles o no deteriorables.
4. La curatela de l'absent s'extingeix per acte del batlle competent quan la persona interessada ja es troba en condicions de gestionar el seu patrimoni i en els casos de mort o de declaració de mort de l'absent, d'acord amb la Llei de la successió per causa de mort.

Article 62. Conseqüències de la manca d'assentiment

1. Els actes realitzats sense l'assentiment del curador quan l'assentiment sigui preceptiu són impugnables a instàncies del mateix curador mentre està vigent el

càrrec, de la persona destinatària de la curatela i, en el cas de la prodigalitat, de les persones que estan legitimades per demanar la declaració judicial de prodigalitat d'acord amb la Llei del Codi de procediment civil.

2. L'acció s'ha d'interposar en el termini de caducitat de quatre anys, que en relació amb les persones subjectes a curatela es computen des de la seva extinció.

Secció quarta. El defensor judicial

Article 63. Procedència del nomenament

Procedeix el nomenament de defensor judicial en els casos de conflicte d'interessos entre la persona titular de la institució de protecció o de suport i la persona destinatària de la tutela o la curatela, quan no existeix o esdevé inoperant la tutela o la curatela i en els altres casos que preveu la llei.

Article 64. Nomenament

1. El nomenament de defensor judicial es fa mitjançant auto dictat en el procediment de jurisdicció voluntària que regula la Llei del Codi de procediment civil, d'ofici o a instàncies del Ministeri Fiscal, de la persona titular de la protecció o de suport o de qualsevol persona legitimada per comparèixer en judici, i ha de recaure en la persona que el batlle consideri més escaient per a l'exercici del càrrec en atenció a les circumstàncies que determinen el seu nomenament.

2. Tanmateix, el nomenament de defensor judicial pot ser efectuat pel batlle que conegui el procediment de modificació de la capacitat.

Article 65. Funcions

L'actuació del defensor judicial s'ha de concretar en l'acte o actes que n'han determinat el nomenament i ha de retre comptes de la seva gestió al batlle competent una vegada acabada.

Secció cinquena. La guarda de fet

Article 66. Supòsits d'actuació

Quan, respecte a una persona menor d'edat o una persona amb la capacitat modificada judicialment o que pugui ser susceptible de modificació de la capacitat, una altra persona exerceix temporalment funcions pròpies de les institucions de protecció o de suport sense un títol suficient que legítimi la seva actuació, el guardador de fet resta sotmès a les obligacions i als deures que la llei imposa als titulars de la institució tutelar.

Article 67. Facultats

1. Els actes conservatius realitzats pel guardador de fet són vàlids i produeixen tots els seus efectes sempre que suposin una actuació en benefici de la persona menor d'edat o amb la capacitat modificada judicialment.

2. Els altres actes realitzats pel guardador de fet que no puguin qualificar-se de conservatius poden ser impugnats a instàncies de la mateixa persona destinatària de la guarda de fet o pel seu representant legal en el termini de caducitat de quatre anys, a comptar de la data en què són realitzats. Els tercers de bona fe que han contractat el guardador de fet poden exigir al guardador la indemnització de danys i perjudicis que escaigui si s'anul·la el contracte.

Article 68. Reemborsament i retribució

El guardador de fet té dret al reemborsament de les despeses realitzades i de les despeses que li ha ocasionat la guarda, sempre que no li siguin imputables, i a percebre una retribució per la seva actuació, sempre que hagi resultat favorable als interessos de la persona destinatària de la guarda de fet.

Article 69. Rendició de comptes

En acabar la guarda de fet, atesa la seva durada, el batlle competent, d'ofici o a petició de la persona destinatària de la guarda de fet, del seu representant legal o dels seus hereus pot ordenar que el guardador li rendeixi comptes de la seva gestió.

Títol II. La família

Capítol primer. El matrimoni

Article 70. El matrimoni

Totes les persones tenen dret a contreure matrimoni i a fundar una família, d'acord amb les disposicions d'aquesta Llei.

Secció primera. La promesa de matrimoni

Article 71. Efectes de la promesa

La promesa de matrimoni no obliga a contreure matrimoni ni atorga acció per exigir les prestacions convingudes en el cas que no s'arribi a celebrar, amb independència de quina en sigui la causa.

Article 72. Restitució de les donacions nupcials

1. Pot exigir-se la restitució de les donacions que tenen causa en una promesa de matrimoni si el matrimoni no s'ha celebrat.

2. L'acció per reclamar la restitució d'aquestes donacions s'exercita davant la jurisdicció civil i prescriu en el termini d'un any, comptat des del dia

de la negativa a la celebració del matrimoni, notificada fefaentment a qualsevol dels promesos, o a comptar del dia de la mort d'un d'ells.

Article 73. Rescabament de danys

1. L'incompliment sense justa causa de la promesa de matrimoni, feta per una persona major d'edat, produeix l'obligació de rescabalar l'altra part de les despeses fetes i de les obligacions concretes a causa de la promesa.

2. L'acció s'exercita davant la jurisdicció civil i prescriu en el termini d'un any, comptat des de la negativa a la celebració del matrimoni, notificada fefaentment per qualsevol dels promesos, o a comptar del trentè dia posterior a la data d'haver estat fefaentment requerit un dels promesos i sempre que no hagi donat resposta.

Secció segona. Sistema matrimonial

Article 74. Formes de matrimoni

1. Es reconeixen les formes de matrimoni següents:

- el casament civil
- el matrimoni canònic

2. El matrimoni, celebrat sota la forma de casament civil, tindrà els mateixos requisits i efectes quan ambdós contraents siguin persones del mateix o de diferent sexe.

Article 75. Efectes

El casament civil i el matrimoni canònic produeixen els mateixos efectes.

Article 76. Àmbit d'aplicació de la normativa andorrana

Poden contreure matrimoni d'acord amb les disposicions d'aquesta Llei:

- a) Els andorrans, àdhuc en el cas que solament un dels contraents gaudeixi de la nacionalitat andorrana.
- b) Els estrangers que tinguin, almenys un d'ells, la seva residència principal i permanent al Principat d'Andorra.

Article 77. Matrimoni en un país estranger

Els andorrans i els que gaudeixin de la residència principal i permanent al Principat d'Andorra poden contreure matrimoni fora del Principat d'Andorra segons la forma establerta per la llei del lloc de la celebració, però resten subjectes a les disposicions dels articles 79, 81, 82, 83 i 84 d'aquesta Llei, i han d'inscriure el matrimoni en el Registre Civil del Principat d'Andorra.

Secció tercera. Requisits del matrimoni

Article 78. El consentiment

1. No hi ha matrimoni vàlid sense consentiment matrimonial.
2. La condició, el termini o el mode en el consentiment matrimonial es consideren sempre com a no posats.

Article 79. Edat

No poden contreure matrimoni les persones menors de divuit anys.

Article 80. Persones que no poden prestar el consentiment

1. No poden prestar un consentiment matrimonial vàlid aquells a qui hagi estat limitada la concreta capacitat requerida, les persones que no tenen suficient ús de raó en el moment de contreure matrimoni o les que no poden assumir les obligacions essencials del matrimoni.

2. En aquests casos la persona titular del Registre Civil ha de disposar de dos certificats medicopsiquiàtrics sobre l'aptitud per prestar el consentiment matrimonial.

Article 81. Matrimoni anterior

No es pot contreure matrimoni quan un dels cònjuges o tots dos estan lligats per un vincle matrimonial precedent o per un vincle d'unió estable de parella amb una altra persona.

Article 82. Parentiu

1. No poden contreure matrimoni entre ells:

- a) Els parents en línia recta per consanguinitat o per adopció.
- b) Els parents en línia col·lateral per consanguinitat fins al tercer grau.
- c) Els adoptats amb els seus germans adoptius.

2. El batlle al qual correspongui pel torn de jurisdicció voluntària, oït el Ministeri Fiscal, pot dispensar, amb justa causa i a petició de part, del parentiu en línia col·lateral en tercer grau i els que es deriven de l'adopció.

3. El còmput del parentiu es fa d'acord amb les disposicions de la normativa en matèria de successions.

Secció quarta. Formalitats preliminars del matrimoni

Article 83. Casament civil

1. Les persones que desitgen contreure casament civil han de promoure un expedient, personalment o per

mitjà d'una persona amb un poder notarial especial, davant el Registre Civil. Aquest expedient ha de comprendre:

- a) Un escrit, signat per ambdós contraents, en què s'ha de fer constar el nom, els cognoms, l'estat, el lloc i la data de naixement, la nacionalitat, la residència i el domicili de cada un dels contraents, i el nom i els cognoms dels seus progenitors, així com el lloc on se celebrarà el casament, i en el qual han de manifestar la seva voluntat de casar-se.
- b) El certificat de naixement dels futurs contraents.
- c) Un document acreditatiu de l'estat civil.
- d) Els documents que acreditin el domicili i la residència efectiva dels contraents.

2. Si els futurs contraents no poden acreditar documentalment el seu estat civil, la persona titular del Registre Civil els ha de demanar que aportin altres proves que l'acreditin.

Article 84. Resolució de l'expedient

L'autorització o la denegació de la celebració del casament es regeix per les normes de la Llei del Registre Civil.

Article 85. Matrimoni canònic

Les persones que volen contreure matrimoni canònic han d'acreditar prèviament, per davant de l'autoritat eclesiàstica competent per celebrar el matrimoni, el seu estat civil mitjançant els documents oportuns.

Secció cinquena. Celebració del casament civil

Article 86. Competència

1. El casament civil se celebra públicament en presència de dos testimonis majors d'edat i davant del cònsol major de la parròquia en què un dels contraents tingui la residència, o en què hagin escollit lliurement celebrar el casament, o davant de notari andorrà lliurement elegit per ambdós contraents.
2. El cònsol major pot delegar les seves funcions en la celebració del casament civil en el cònsol menor o en un membre del Consell de Comú de la parròquia.

Article 87. Forma de celebració

1. El cònsol, el seu delegat o el notari, en presència dels dos testimonis i dels contraents, llegeix en veu alta els articles 92 i 93 d'aquesta Llei i pregunta als contraents si desitgen casar-se.
2. Després que els contraents han expressat, verbalment o, en cas de no poder parlar, per signes equivalents, el consentiment matrimonial, el cònsol, el seu delegat o el notari els declara units per casament civil.

3. El cònsol, el seu delegat o el notari, els contraents i els testimonis signen tot seguit l'acta de casament civil, en dos exemplars, segons el model establert.

4. Un exemplar de l'acta de casament és tramès pel cònsol, el seu delegat o el notari al Registre Civil el primer dia hàbil següent a la celebració del casament. L'altre exemplar es conserva als arxius del Comú o de la notaria corresponent.

Article 88. Casament en perill de mort

En cas d'imminent perill de mort d'un dels contraents, qualsevol cònsol, el seu delegat o notari, després de l'informe previ d'un metge o del metge forense, acompanyat de dos testimonis, pot autoritzar la celebració del casament civil sense necessitat de l'expedient previ. En aquest cas és suficient la declaració jurada dels contraents i dels testimonis, en què s'ha de fer constar que no hi ha cap impediment entre ells que no sigui dispensable d'acord amb les disposicions d'aquesta Llei.

Article 89. Oposició al casament

El cònsol i el notari no poden negar-se a celebrar el casament. En cas que considerin que hi ha algun motiu raonable per no autoritzar el casament, ho han de posar immediatament en coneixement de la persona titular del Registre Civil, la qual ha de resoldre en el termini màxim de tres dies hàbils, d'acord amb el que preveu l'article 84.

Secció sisena. El matrimoni canònic

Article 90. Règim jurídic

El matrimoni canònic produeix plens efectes civils des que se celebra, i es regeix per les disposicions del títol II d'aquesta Llei que li són d'aplicació.

Article 91. Inscripció

L'obligació i el procediment per a la inscripció del matrimoni canònic en el Registre Civil es regulen per les normes de la Llei del Registre Civil.

Secció setena. Els efectes personals i patrimonials del matrimoni

Article 92. Equiparació jurídica dels cònjuges

1. Els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures.
2. Els drets i deures que la llei deriva del matrimoni són irrenunciables.

Article 93. Deures recíprocs dels cònjuges

La celebració del matrimoni origina el vincle conjugal i una comunitat de vida, en la qual els cònjuges han de respectar-se i ajudar-se mútuament, viure junts,

guardar-se fidelitat i actuar sempre en interès de la família.

Article 94. Domicili familiar

1. Els cònjuges determinen de comú acord el domicili familiar i, en cas de discrepància, qualsevol d'ells pot demanar al batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent que el determini, tenint en compte l'interès familiar.

2. Es presumeix que els cònjuges conviuen en el domicili familiar.

3. Cadascun dels cònjuges pot establir, a més a més, un domicili propi quan sigui necessari per al seu treball o per a una gestió adequada dels seus interessos, sense que això suposi un trencament del deure de convivència.

Article 95. Direcció de la família

1. La direcció de la família correspon als dos cònjuges d'acord amb el nivell de vida que han convingut i els usos socials vigents en el lloc de la seva residència.

2. Qualsevol dels cònjuges està legitimat per realitzar els actes necessaris per atendre les necessitats ordinàries de la família, com són les derivades d'aliments en el seu sentit més ampli, les de conservació i millores necessàries o útils de l'habitatge familiar i altres béns d'ús comú, i les atencions de previsió sanitària i educativa.

3. En relació amb les necessitats que no es poden qualificar d'ordinàries, els cònjuges sols estan legitimats per realitzar actes en interès de la família:

a) Si han obtingut el consentiment de l'altre cònjuge o una autorització del batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil.

b) Si es tracta d'una despesa urgent i l'altre cònjuge es troba en la impossibilitat de donar el seu consentiment.

4. No tenen la consideració de despeses familiars les que responen a l'interès particular d'un dels cònjuges, ni les derivades de la gestió i defensa dels béns privatis, ni les de manteniment dels fills no comuns si no conviuen amb els cònjuges.

5. Cap dels cònjuges no es pot atribuir la representació de l'altre, si no li ha estat conferida.

Article 96. Contribució a les despeses familiars

1. Els cònjuges han de contribuir al sosteniment de les despeses familiars en la forma convinguda i, a manca de pacte, en proporció als seus respectius ingressos i a la seva capacitat de treball professional o domèstic i,

subsidiàriament, en proporció als respectius patrimonis.

2. L'incompliment de l'obligació de contribuir per un dels cònjuges legitima l'altre per demanar al batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil, que, després d'escoltar sumàriament l'altre cònjuge, adopti les mesures escaients per tal de fer efectives les contribucions pendents i assegurar el pagament de les contribucions futures. Aquestes mesures poden ser modificades.

Article 97. Responsabilitat

1. Els cònjuges responen solidàriament de les obligacions concretes per a les necessitats ordinàries de la família i les extraordinàries que estableix l'apartat 3 de l'article 95.

2. En els casos de compres a terminis o préstecs, els cònjuges sols responen amb el caràcter de deutors solidaris si tots dos han prestat el seu consentiment contractual.

Article 98. Habitatge familiar

1. El cònjuge titular de l'habitatge familiar o dels mobles d'ús ordinari no pot, sense el consentiment exprés del seu cònjuge, disposar-ne ni realitzar cap acte jurídic sobre l'habitatge que comprometi de forma immediata o eventual l'allotjament de la família.

2. Si no és possible obtenir el consentiment de l'altre cònjuge, o l'altre cònjuge es nega de forma injustificada a donar el seu consentiment, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil, pot autoritzar l'acte projectat en interès de la família.

3. L'acte realitzat per un dels cònjuges sense el consentiment de l'altre, o sense l'autorització judicial supletòria, pot ser impugnat a instàncies de l'altre cònjuge o dels seus hereus o dels fills comuns menors d'edat que visquin a l'habitatge familiar en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què en tinguin coneixement o en què tinguin lloc la separació dels cònjuges. No escau la impugnació enfront el tercer adquirent de bona fe a títol oneros.

4. L'adquirent de l'habitatge familiar també pot impugnar l'acte realitzat unilateralment per un dels cònjuges si l'alienant ha declarat falsament que el seu cònjuge el consent.

Article 99. Deure d'informació recíproca

Cadascun dels cònjuges pot demanar a l'altre una informació adequada dels seus béns, ingressos i deutes, amb el límit del respecte al secret professional en els casos que sigui procedent i en funció de l'atenció a les despeses familiars.

Secció vuitena. Les relacions patrimonials entre cònjuges**Subsecció primera. Disposicions generals****Article 100. Règim econòmic matrimonial**

1. El règim econòmic matrimonial és el convingut en capítols matrimonials.
2. A manca de pacte, o en el cas d'ineficàcia dels capítols, el règim econòmic matrimonial és el de separació de béns.

Article 101. Inoposabilitat de la modificació del règim

La modificació del règim econòmic matrimonial realitzada durant el matrimoni o les liquidacions practicades pels cònjuges no perjudiquen els drets adquirits per terceres persones abans de la inscripció de la modificació en el Registre Civil.

Article 102. Negocis jurídics entre cònjuges

1. Els cònjuges es poden transmetre béns i drets per qualsevol títol i dur a terme entre ells tot tipus d'actes i negocis jurídics.
2. En cas d'impugnació judicial, correspon als cònjuges la prova del caràcter oneros de la transmissió.

Subsecció segona. Les donacions per raó de matrimoni**Article 103. Concepte**

1. Tenen la consideració de donacions per raó de matrimoni les atorgades en contemplació del matrimoni fora de capítols matrimonials per un dels futurs contraents a favor de l'altre, les recíproques entre ells o les atorgades per terceres persones a favor d'un dels contraents o d'ambdós.
2. Aquestes liberalitats es regulen per les normes generals sobre donacions, llevat el que disposen els articles següents.

Article 104. Eficàcia

Llevat pacte en contrari, l'eficàcia de les donacions per raó de matrimoni resta sotmesa a la celebració del matrimoni.

Article 105. Caducitat

Les donacions per raó de matrimoni atorgades fora de capítols matrimonials es poden revocar si el matrimoni no s'ha celebrat en el termini d'un any des del lliurament de la cosa donada.

Article 106. Nul·litat del matrimoni

1. La declaració de nul·litat del matrimoni determina la nul·litat d'aquestes donacions, sense que aquesta ineficàcia es pugui oposar a tercers de bona fe i a títol oneros que han realitzat la seva adquisició en el període comprès entre la celebració del matrimoni i la inscripció en el Registre Civil de la sentència de nul·litat.
2. El cònjuge de bona fe no ha de restituir els fruits dels béns donats que ha percebut amb anterioritat a la demanda de nul·litat del matrimoni.

Secció novena. Els capítols matrimonials**Article 107. Concepte i requisits**

1. Els capítols matrimonials són un negoci jurídic en el qual es pot pactar un règim econòmic matrimonial diferent del legal supletori, atorgar pactes successoris, fer donacions i establir les estipulacions i els pactes lícits que es considerin adients, àdhuc per als supòsits de ruptura matrimonial.
2. Els capítols matrimonials es poden atorgar i modificar abans o després de la celebració del matrimoni. Els atorgats abans esdevenen efectius des de la celebració del matrimoni i caduquen en el cas de no celebrar-se el matrimoni en el termini d'un any a comptar de la data de l'atorgament.

Article 108. Forma i publicitat

1. Els capítols matrimonials han de constar en escriptura pública.
2. La inscripció dels capítols matrimonials en el Registre Civil resta sotmesa a les prescripcions de la Llei del Registre Civil.

Article 109. Capacitat

Tenen capacitat per atorgar capítols matrimonials abans de la celebració del matrimoni les persones que gaudeixen de capacitat per casar-se.

Article 110. Modificació

Els cònjuges poden modificar en qualsevol moment el seu règim econòmic matrimonial. La modificació o la resolució dels pactes successoris s'ha de fer d'acord amb la normativa vigent en matèria de successions.

Article 111. Interdependència dels pactes capitulars

Els actes realitzats de forma directa o per persona interposada que persegueixen una derogació,

disminució o perjudici de l'heretament o de les donacions atorgades en capítols matrimonials poden ser impugnats com a fraudulents a instàncies de qualsevol perjudicat en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la data en què es tingui coneixement de l'acte fraudulent.

Article 112. Revocació

Les donacions atorgades en capítols matrimonials únicament són revocables per incompliment de les càrregues imposades al donatari, si bé poden ser reduïdes en cas d'inoficiositat legitimària. L'acció revocatòria s'ha d'exercitar en el termini de caducitat de quatre anys a comptar de l'incompliment de la càrrega.

Article 113. Ineficàcia

Els capítols matrimonials queden sense efecte si el matrimoni és declarat nul o es dissol per sentència de divorci, amb excepció dels pactes convinguts en previsió d'una crisi matrimonial.

Secció desena. El règim econòmic matrimonial

Article 114. Autonomia patrimonial

En el règim de separació de béns els cònjuges conserven la titularitat exclusiva sobre els béns dels quals eren titulars en iniciar-se el règim i els que adquireixen durant el matrimoni; cada cònjuge té les facultats de gaudi, administració i disposició dels seus béns propis, dins els límits que estableix la llei.

Article 115. Determinació de les titularitats

1. Són béns de cada cònjuge els que tenia en casar-se i els que hagi adquirit amb posterioritat per qualsevol títol.
2. Els béns adquirits a títol oneros per un cònjuge durant el matrimoni pertanyen al que consti com el seu titular. Si es prova que la contraprestació satisfeta per adquirir-los pertanyia a l'altre cònjuge, es presumeix que aquesta contraprestació ha estat donada.
3. Quant als béns mobles de valor ordinari i ús familiar, adquirits a títol oneros durant el matrimoni, es presumeix que pertanyen a ambdós cònjuges per meitats indivises, qualsevol que sigui la seva titularitat formal.
4. En cas de dubte insalvable sobre la titularitat de béns o drets, es presumeix que pertanyen a ambdós cònjuges per meitats indivises. S'exceptuen els béns mobles d'ús personal d'un dels cònjuges que no siguin de valor extraordinari i els que estiguin destinats directament a l'exercici de la seva professió o ofici.

Article 116. Règim jurídic de les donacions capitulars

1. Les donacions atorgades pels progenitors en capítols matrimonials a favor dels fills comuns, sense especificació de la contribució de cadascun dels progenitors, es presumeixen fetes en proporció a la quantia del patrimoni dels donants al temps de la donació.

2. Els béns donats conjuntament als contraents o als cònjuges en capítols matrimonials pertanyen a tots dos en proindivís ordinari i a parts iguals, llevat que el donant ho disposi altrament.

Article 117. Règim jurídic dels béns adquirits en proindivís

Els béns adquirits pels cònjuges en proindivís durant el matrimoni resten subjectes a les normes generals sobre comunitat de béns i cadascun d'ells pot demanar-ne, en qualsevol moment, la divisió d'acord amb les normes sobre l'extinció de la comunitat.

Article 118. Règim jurídic dels comptes conjunts

1. Si els cònjuges són titulars d'un compte conjunt, el dret de propietat sobre els diners dipositats correspondrà a cada cònjuge en la proporció que hagin convingut; en el seu defecte en proporció a les quantitats que cadascun d'ells ha aportat al compte conjunt. Si manca prova convincent, s'ha d'entendre que els diners dipositats corresponen per meitat a ambdós cònjuges, en aplicació de la norma de l'apartat 4 de l'article 115.
2. Els creditors de qualsevol dels cònjuges titulars d'un compte conjunt, en cas de deutes privatis, sols poden embargar la meitat del ròssec que presenta el compte, sense perjudici de les accions que pugui exercitar el cònjuge no deutor respecte de la suma embargada o els creditors en relació amb la resta del ròssec.

Article 119. Administració dels béns privatis

Els cònjuges administren els respectius patrimonis privatis sense cap intervenció de l'altre cònjuge.

Article 120. Extinció i liquidació

1. El règim econòmic matrimonial de separació de béns s'extingeix en els casos de dissolució o de declaració de nul·litat del matrimoni, per la sentència que decreta la separació dels cònjuges i quan els cònjuges acorden la seva substitució durant el matrimoni per un altre règim de béns.
2. La liquidació del règim de separació de béns s'ha de practicar per acord entre els cònjuges o del sobrevivent d'ells i els hereus del premort i, a falta d'acord, per sentència recaiguda en un procés que es tramita pel procediment ordinari que regula la Llei del Codi de procediment civil.

Secció onzena. Crisis matrimonials**Subsecció primera. La nul·litat del casament civil****Article 121. Causes de nul·litat del casament**

És nul el casament civil celebrat:

- a) Sense consentiment matrimonial.
- b) Quan el consentiment estigui viciat per manca de discerniment, d'acord amb el que disposa l'article 80, s'hagi prestat amb error sobre la persona o refusant una qualitat essencial del matrimoni, o quan per obtenir-lo s'hagi utilitzat l'engany sobre una qualitat de l'altre cònjuge que per la seva naturalesa pugui pertorbar greument la vida conjugal.
- c) Quan el consentiment estigui viciat per manca de llibertat per haver-se prestat per violència o por greu provinent d'una causa externa, encara que no s'hagi provocat intencionadament.
- d) Entre persones concernides per algun dels impediments establerts pels articles 79, 81 i 82, llevat que s'hagin dispensat d'acord amb el que recullen els esmentats articles.
- e) Sense la intervenció del cònsol, el seu delegat o el notari o sense la presència dels testimonis.
- f) Sense l'autorització establerta per l'article 84, excepte en el cas previst a l'article 88.

Article 122. Convalidació del casament nul

El casament civil que sigui nul en virtut de les disposicions d'aquesta Llei es convalida si els contraents conviuen durant un any a comptar:

- a) De la seva majoria d'edat, quan s'hagin casat invàlidament per raó de l'impediment d'edat establert per l'article 79.
- b) Del moment en què s'esvaeixi l'error o es descobreixi l'engany o cessi la violència o la por a què es refereix la lletra c) de l'article 121.

Article 123. Efectes respecte dels fills i el contraent de bona fe

La declaració de nul·litat del casament civil no invalida els efectes produïts respecte dels fills nascuts del mateix i del contraent o contraents de bona fe, la qual es presumeix si no es prova el contrari.

Subsecció segona. La separació matrimonial**Article 124. Causes de separació**

Es decreta judicialment la separació, qualsevol que sigui la forma de celebració del matrimoni:

- a) A petició d'ambdós cònjuges o d'un amb el consentiment de l'altre, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni. La demanda ha d'anar acompanyada d'una proposta de conveni

regulador d'acord amb les normes de la Llei del Codi de procediment civil.

- b) A petició d'un sol dels cònjuges, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni. No és necessari el transcurs d'aquest termini per interposar la demanda quan s'acrediti l'existència d'un risc greu per al cònjuge demandant o per als seus fills. La demanda ha d'anar acompanyada d'una proposta fonamentada de les mesures que hagin de regular els efectes derivats de la separació.

Article 125. Efectes

La presentació de la demanda de separació suposa la suspensió de la comunitat de vida generada pel matrimoni i, per tant, interromp l'obligació dels cònjuges de viure junts i el deure de fidelitat. També comporta la revocació dels poders que s'haguessin atorgat els cònjuges entre si i posa fi a la possibilitat de vincular béns de l'altre en virtut de la potestat domèstica.

Article 126. Reconciliació

Els cònjuges poden, de comú acord, interrompre la tramitació del procés en què es pretén la separació o fer cessar els efectes de la sentència o del conveni esmentat en l'article 124.a), mitjançant una declaració expressa formulada davant el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, si el procés no ha finalitzat.

Subsecció tercera. La dissolució del matrimoni**Article 127. Causes de dissolució**

El matrimoni vàlidament contractat és dissolt per les causes següents:

- a) Per la mort d'un dels cònjuges.
- b) Per la declaració de mort d'un dels cònjuges.
- e) Pel divorci.

Article 128. Causes de divorci

Es decreta judicialment el divorci, qualsevol que sigui la forma de celebració del matrimoni, a petició d'un sol dels cònjuges, d'ambdós o d'un amb el consentiment de l'altre, un cop transcorreguts tres mesos des de la celebració del matrimoni, quan concorrin les circumstàncies i els requisits exigits a l'article 124 respecte del conveni regulador i de la proposta de mesures que n'hagin de regular els efectes.

Article 129. Reconciliació

La reconciliació posterior al divorci no produeix efectes jurídics, però els divorciats poden contreure entre ells un nou matrimoni.

Secció dotzena. Procediment en les causes matrimonials

Article 130. Procediment i competència

1. Els processos de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni; l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni; l'establiment de mesures parentofiliars, i també la modificació de les mesures esmentades anteriorment, amb independència que s'hagin establert o no en el marc d'un procés judicial, se substancien d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil.

2. Els tribunals del Principat d'Andorra, d'acord amb el que estableix l'apartat anterior, són competents per conèixer i resoldre les demandes següents:

- a) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges que han contret casament civil regits per aquesta Llei.
- b) De separació i divorci dels cònjuges que han contret matrimoni canònic, si la part demandada té el domicili i la residència a Andorra.
- c) De separació i divorci dels cònjuges que han contret matrimoni civil fora d'Andorra, si la part demandada té el domicili i la residència a Andorra.
- d) De separació i divorci de dos cònjuges andorrans, o de dos cònjuges, un andorrà i l'altre estranger, que han contret matrimoni canònic o civil a l'estranger, si aquest matrimoni consta inscrit a Andorra.

3. En cas de conflicte de jurisdiccions és competent la jurisdicció civil.

4. Les sentències o les altres resolucions judicials que es dicten en els processos de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni es comuniquen d'ofici al Registre Civil.

Article 131. Mesures provisionals

1. El batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, a instància del cònjuge que ha formulat demanda de nul·litat, de separació o de divorci, o que es proposi formular-la, apreciant la necessitat i la urgència del cas i tenint en compte els interessos familiars més necessitats de protecció, pot disposar les mesures provisionals que consideri oportunes en relació amb la separació dels cònjuges, amb l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar i, oït el Ministeri Fiscal, amb la guarda i cura dels fills menors d'edat i el règim de visites, amb la contribució dels cònjuges a les càrregues del matrimoni i a les despeses extraordinàries dels fills, i la fixació de la pensió per als fills. El batlle pot igualment prohibir a un dels cònjuges entrar en contacte amb l'altre o amb els propis fills, en cas de perill greu per a la seva integritat física o psicològica.

2. El procediment per adoptar les mesures provisionals amb caràcter general o en casos d'urgència i necessitat es regeix per les normes de la Llei del Codi de procediment civil.

3. Les mesures establertes a l'apartat 1 es poden adoptar també, a instància de part, en relació amb les persones que no estiguin casades ni acreditin una unió estable de parella, i amb els seus fills.

Secció tretzena. Efectes de la declaració de nul·litat, de separació i de divorci

Article 132. Mesures respecte dels fills

1. Les sentències de declaració de nul·litat del matrimoni, de separació dels cònjuges o de divorci no eximeixen els progenitors de les seves obligacions envers els fills.

2. Totes les mesures sobre educació i guarda dels fills s'adopten en interès i benefici dels fills. El batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent pren les mesures, després d'escoltar si és possible el parer dels fills menors d'edat, i oït el Ministeri Fiscal.

Article 133. Exercici de l'autoritat parental

1. La sentència que atribueixi l'exercici de l'autoritat parental al cònjuge al qual s'hagi confiat la guarda dels fills ha de ser motivada. En tot cas cal que determini també en quines condicions el cònjuge que no exerceixi l'autoritat parental pot comunicar-se amb els fills i tenir-los en companyia seva i, si és el cas, el règim de comunicació dels nets amb els seus avis, tenint sempre en compte l'interès d'aquells i amb prèvia audiència dels avis.

2. El batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, oït el Ministeri Fiscal, pot limitar el dret de comunicació i companyia al·ludits en l'apartat precedent i, excepcionalment, fins i tot suspendre'l, en cas d'incompliment greu dels deures imposats per la decisió de l'autoritat competent, i si es donen circumstàncies molt greus que ho aconsellin.

3. Les ulteriors noces no afecten l'autoritat parental, que s'exercita sense cap intervenció del nou cònjuge.

Article 134. Domicili familiar

L'ús del domicili familiar i dels seus objectes, que no siguin personals de cadascun dels cònjuges, es determina, a falta d'acord, tenint en compte el cònjuge més necessitat i l'interès dels fills.

Article 135. Pensió compensatòria

1. En el cas de separació o divorci, el cònjuge que experimenti un desequilibri econòmic en relació amb l'altre i que un empitjorament respecte a la seva situació anterior en el matrimoni té dret a una pensió

que es fixa en la sentència, atenent les circumstàncies del cas i els aspectes següents:

- a) L'acord dels cònjuges.
- b) L'edat i l'estat de salut dels cònjuges.
- c) La qualificació professional i les probabilitats d'accés a un lloc de treball dels cònjuges.
- d) Els recursos econòmics i les necessitats de cada cònjuge.
- e) La pèrdua eventual d'un dret de pensió.
- f) La duració del matrimoni i de la convivència conjugal.
- g) La dedicació passada i futura a la família dels cònjuges.
- h) La col·laboració amb el seu treball en les activitats mercantils, industrials o professionals de l'altre cònjuge. Per a una valoració raonable d'aquesta col·laboració, s'han de tenir en compte la seva durada, importància i dedicació, com també la remuneració, si n'hi havia, i els anys de convivència.

2. La pensió fixada, com també les bases d'actualització de la pensió i les garanties per pagar-la, es pot modificar per alteracions substancials dels recursos econòmics d'un i altre cònjuge.

3. La pensió fixada pot ser substituïda, mitjançant un conveni acordat en qualsevol moment, per la constitució d'un vitalici, d'un usdefruit sobre determinats béns o pel lliurament d'un capital en béns o en diners.

4. El dret a la pensió s'extingeix pel cessament de la causa que el va motivar, pel compliment del termini fixat, per haver contret el creditor nou matrimoni o per viure conjugalment amb una altra persona. No s'extingeix per la mort del deutor, però els seus hereus poden sol·licitar judicialment la reducció o la supressió de la pensió, si el cabal hereditari no pot satisfer el deute o la pensió afecta els seus drets legítims.

5. Si el matrimoni s'ha declarat nul i hi ha hagut convivència conjugal, el cònjuge que l'ha contret de bona fe té dret a una indemnització tenint en compte els paràmetres fixats als apartats anteriors.

Article 136. Mesures

En tràmit d'execució de sentències fermes i definitives de separació, de nul·litat o de divorci, el batlle que ha dictat la sentència adopta totes les mesures pertinents per garantir el compliment de les disposicions d'aquesta secció i els termes de les dites sentències.

Article 137. Dissolució del règim econòmic matrimonial

La sentència ferma de separació, de nul·litat o de divorci determina la dissolució del règim econòmic del matrimoni.

Article 138. Eficàcia civil de les sentències canòniques

A demanda de qualsevol de les parts davant el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent, les sentències o altres resolucions canòniques fermes i definitives relatives a la dissolució o nul·litat del vincle matrimonial tenen plena eficàcia civil d'acord amb l'ordenament jurídic del Principat d'Andorra, sense necessitat de tramitar un procediment d'exequàtur.

Capítol segon. Les unions estables de parella

Secció primera. Disposicions generals

Article 139. Àmbit d'aplicació i jurisdicció competent

1. Les disposicions d'aquest capítol s'apliquen a les unions estables de parella, sempre que almenys una de les parts tingui nacionalitat andorrana o la seva residència principal i permanent al Principat d'Andorra.

2. La jurisdicció civil competent coneix dels processos que concerneixen les unions estables de parella inscrites al Registre d'Unions Estables de Parella, d'acord amb el procediment de família que regula la Llei del Codi de procediment civil.

Article 140. Concepte, requisits i acreditació

1. La unió estable de parella és la formada de forma duradora per dues persones, majors d'edat, sense vincle de parentesc en línia recta per consanguinitat o adopció i en línia col·lateral per consanguinitat fins al tercer grau, que conviuen en parella i que consten inscrites al Registre d'Unions Estables de Parella.

2. Per poder formalitzar la unió al Registre, els membres de la parella han d'haver conviscut de manera estable, notòria i ininterrompuda en condicions d'afectivitat com a mínim durant un any. Aquest termini no és exigible quan la parella que conviu té un fill comú.

3. No es pot formalitzar la unió si un dels convivents està unit per matrimoni o per unió estable de parella a una altra persona.

4. La unió estable de parella s'acredita mitjançant inscripció al Registre d'Unions Estables de Parella.

Article 141. Condicions prèvies d'acreditació

Les persones que desitgin acreditar la unió estable de parella han de promoure un expedient previ, mitjançant la declaració corresponent davant el Registre d'Unions Estables de Parella, segons s'estableixi reglamentàriament. La inscripció registral té lloc transcorregut el termini de sis mesos d'ençà de la referida declaració, i pren efecte, en relació amb els membres de la parella, des del moment en què es promou l'expedient previ. No obstant això, els efectes davant tercers solament es produeixen a partir de la inscripció.

Article 142. Registre d'Unions Estables de Parella

1. El Registre d'Unions Estables de Parella, a càrrec de la persona titular del Registre Civil, té per finalitat incoar l'expedient previ de declaració de la unió, acreditar la unió i, eventualment, acreditar l'extinció en cas de ruptura de la unió, i lliurar-ne testimoni fefaent mitjançant una certificació.

2. Perquè es pugui procedir a la inscripció al Registre d'Unions Estables de Parella, els convivents han de presentar una sol·licitud a aquest efecte, que ha d'anar acompanyada dels documents següents:

- a) Declaració jurada de convivència.
- b) Còpia del passaport en vigor o del document d'identitat en vigor dels dos membres de la unió estable de parella.
- c) Certificat de residència dels dos membres. Queden exemptes de complir aquest requisit documental les persones de nacionalitat andorrana.
- d) Conveni privat degudament signat pels membres de la unió estable de parella, el contingut del qual és com a mínim el que s'estableix a la secció segona del capítol segon del títol II.
- e) Declaració jurada de dos testimonis conforme tenen constància de la convivència duradora.

3. Als efectes de verificar la veracitat de la convivència, la persona titular del Registre Civil pot entrevistar-se, de manera reservada i per separat, amb cadascun dels convivents.

4. La constància registral de l'extinció de la unió estable de parella es produeix d'acord amb el que disposa l'article 148. Estan legitimats per instar-la, de forma conjunta, ambdós convivents o, de forma unilateral, qualsevol d'ells, o bé qualsevol persona interessada en el supòsit que la causa d'extinció sigui la mort d'un dels membres.

5. La simple presentació dels documents que preveuen els apartats 2, 3 o 6 de l'article 148 és suficient perquè el titular del Registre Civil procedeixi a la cancel·lació de la unió estable de parella.

6. No es pot procedir a una nova inscripció sense la prèvia cancel·lació de l'existent.

7. La persona titular del Registre Civil lliura un certificat conforme consta inscrita la unió estable de parella o bé l'extinció de la unió, segons el cas, a petició de qualsevol dels membres de la parella o de la persona que justifiqui, a criteri de la persona titular del Registre Civil, tenir-hi un interès legítim.

8. L'organització, la gestió, l'estructura, el funcionament i la publicitat del Registre d'Unions Estables de Parella, en el que no estigui previst per aquesta Llei, es determinen reglamentàriament.

Secció segona. Relacions i efectes personals i patrimonials**Article 143. Autonomia patrimonial i regulació de les relacions personals i patrimonials dels convivents**

1. Cada membre de la unió estable de parella conserva el domini, el gaudi i l'administració dels seus béns.

2. Els membres de les unions estables de parella regulen vàlidament, per conveni privat, les relacions personals i patrimonials derivades de la convivència i els drets i els deures respectius. També regulen les compensacions econòmiques que convinguin per al cas de cessament de la convivència, amb el mínim dels drets i deures que regula aquesta Llei, els quals són irrenunciabls fins al moment en què són exigibles.

3. Com a mínim, el pacte entre els convivents estipula que els membres de la unió estable de parella contribueixen al manteniment de la casa i a les despeses comunes:

- a) Amb el treball domèstic.
- b) Amb col·laboració personal o professional no retribuïda o amb retribució insuficient en la professió o en l'empresa de l'altre membre.
- c) Amb els recursos procedents de llur activitat o de llurs béns, en proporció a llurs ingressos i, si aquests no són suficients, en proporció a llurs patrimonis.

3. L'existència de fills comuns comporta el reconeixement dels seus progenitors en el referit conveni.

Article 144. Règim jurídic de les despeses comunes

La direcció de la família, la contribució dels convivents de la unió estable de parella al sosteniment de les despeses familiars i la seva responsabilitat pels deutes familiars resten sotmeses a les disposicions dels articles 95, 96 i 97.

Article 145. Protecció de l'habitatge familiar

Els actes de disposició per part del titular de l'habitatge de la parella i els seus mobles d'ús ordinari resten sotmesos a les prescripcions de l'article 98.

Article 146. Equiparació a efectes determinats del matrimoni i de la unió estable de parella

1. Als efectes de la legislació d'arrendament de finques urbanes, de les relacions derivades de l'acció protectora de la seguretat social, dels serveis socials i sociosanitaris, de la legislació fiscal i de la legislació laboral i de la funció pública, les unions estables de parella inscrites en el Registre d'Unions Estables de Parella s'equiparen al matrimoni.

2. Respecte a la legislació d'immigració, les unions estables de parella s'equiparen al matrimoni amb les dues excepcions següents:

a) La persona que hagi donat dret al reagrupament familiar de la seva parella segons les especificacions de la Llei qualificada d'immigració no dona dret al reagrupament familiar d'una nova parella fins que no hagin transcorregut almenys cinc anys de la inscripció anterior.

b) Si s'extingeix la unió estable de parella d'una persona que hagi obtingut una autorització d'immigració en el marc del reagrupament familiar de conformitat amb les disposicions de la Llei qualificada d'immigració, l'eventual nova unió estable de parella d'aquesta persona no pot donar lloc al reagrupament familiar de la nova parella fins que no hagin transcorregut almenys cinc anys de la cancel·lació al Registre de la Unió Estable de Parella.

Secció tercera. Extinció i efectes**Article 147. Efectes de la ruptura**

En cas de ruptura de la convivència, els convivents no poden tornar a formar una unió estable de parella amb una altra persona fins que no s'hagi fet constar l'extinció en el Registre d'Unions Estables de Parella. Són nuls els actes que contravinguin aquesta prohibició.

Article 148. Règim jurídic de l'extinció

1. La unió estable de parella s'extingeix per les causes següents:

- a) Per comú acord.
- b) Per voluntat unilateral d'un dels convivents, notificada fefaentment a l'altre.
- c) Per defunció o declaració judicial de mort d'un dels convivents.

2. En cas que els convivents decideixin de mutu acord posar fi a la seva relació, han d'instar la cancel·lació al Registre d'Unions Estables de Parella mitjançant la notificació per escrit i de forma fefaent. En aquest supòsit, pel que respecta a les relacions internes entre els convivents, es considera que l'extinció s'ha produït des de la data que acordin o, en defecte, en la data en

la qual ha cessat la convivència, i davant de terceres persones des de la data de la inscripció.

3. Quan un dels convivents decideix posar fi de forma unilateral a la unió estable de parella, ha de notificar-ho fefaentment a l'altre convivent i instar simultàniament la cancel·lació de la inscripció al Registre d'Unions Estables de Parella mitjançant la tramesa d'una còpia de la notificació.

4. En el supòsit de l'apartat 3, pel que respecta a les relacions internes entre els convivents, l'extinció de la unió pren efectes tres mesos després de la notificació escrita de forma fefaent a l'altra part i davant terceres persones des de la data de la inscripció.

5. En els supòsits d'extinció de la unió estable de parella per causa de defunció o declaració de mort d'un dels seus membres, el sobrevivent o qualsevol altre interessat trameta un certificat de la inscripció de defunció o de la declaració de mort al Registre d'Unions Estables de Parella.

6. En el supòsit que després de l'extinció de la unió estable de parella les parts no han procedit a liquidar els drets i obligacions que resulten de l'acord signat entre elles, la jurisdicció civil competent entén dels conflictes patrimonials que puguin sorgir, de la fixació dels danys i perjudicis que se'n puguin derivar i de qualsevol altra qüestió que hagi de ser sotmesa a la seva decisió.

Article 149. Efectes de l'extinció

1. L'extinció de la unió estable de parella implica la revocació dels poders que qualsevol dels convivents de la parella ha atorgat a favor de l'altre.

2. Quan la convivència cessa en vida dels dos convivents, cal atènyer-se, quant als seus efectes sobre les obligacions envers els fills, l'ús del domicili familiar i dels objectes que no siguin personals d'un d'ells i l'establiment de la pensió compensatòria, a les disposicions de la secció tretzena del capítol primer del títol II.

Article 150. Drets del membre sobrevivent de la parella

1. Quan l'extinció de la unió estable de parella es produeix per causa de mort d'un dels convivents, el sobrevivent d'ells té dret a les predetraccions i a l'any de viduïtat que estableixen els articles 235 i 236 a favor del cònjuge supervivent.

2. El convivent sobrevivent de la unió estable de parella té el dret de subrogació que estableix la Llei d'arrendaments de finques urbanes, si el difunt era l'arrendatari de l'habitatge.

Capítol tercer. La filiació

Secció primera. La filiació per naturalesa i situacions assimilades

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 151. Equiparació jurídica dels fills per naturalesa

La filiació matrimonial i la no matrimonial produeixen els mateixos efectes.

Article 152. Determinació de la filiació

1. La filiació pot tenir lloc per naturalesa i per adopció.
2. La maternitat resulta del part i de la identitat de la mare i el fill nascut; també pot resultar del matrimoni de la mare amb una altra dona.
3. La paternitat es determina pel matrimoni amb la mare; també pot resultar d'un títol estranger que acredita una relació de filiació constituïda a l'estranger mitjançant gestació subrogada, reconeguda pel Registre Civil, en els termes previstos a l'article 12 de la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.
4. La paternitat i la maternitat es determinen també per reconeixement o per sentència.

Article 153. Filiació contradictòria

La determinació de la filiació no produeix cap mena d'efecte mentre n'hi hagi una altra de contradictòria.

Article 154. Període legal de concepció

1. El període legal de concepció comprèn els primers cent vint dies del període de gestació, que es presumeix de tres-cents dies.
2. En el cas que proves concloents determinin que la gestació ha durat més de tres-cents dies, el període legal comprèn els primers cent vint dies del temps real de gestació.

Article 155. Efectes

1. La filiació determina els cognoms del fill, l'autoritat parental, els aliments i els drets successoris que estableix la llei entre els progenitors i els fills.
2. Els progenitors poden acordar l'ordre dels cognoms de tots els seus fills al temps de la inscripció del naixement o de l'adopció del primer fill.
3. Els fills, en arribar a la majoria d'edat o en ser emancipats, poden alterar l'ordre dels cognoms.

Article 156. Limitació d'efectes

1. Si la declaració de filiació es fonamenta en una sentència penal ferma per causa de les relacions que han originat la filiació o per haver estat determinada

judicialment amb oposició d'algun dels progenitors, els seus efectes es limiten, a petició del fill major d'edat o emancipat o del seu representant legal, a la mera determinació de la filiació, sense perjudici de deixar subsistent l'obligació dels progenitors de prestar aliments al fill.

2. El fill pot deixar sense efectes aquestes limitacions interessades pel seu representant legal una vegada arribi a la majoria d'edat.

Subsecció segona. Determinació de la filiació matrimonial

Article 157. Filiació matrimonial

1. Es presumeixen fills del marit els nascuts durant el matrimoni. Es presumeixen concebuts durant el matrimoni els fills nascuts dins els tres-cents dies naturals següents a la dissolució del matrimoni, la seva declaració de nul·litat o la separació legal o de fet dels cònjuges i, també, els nascuts després dels cent vuitanta dies naturals següents a la celebració del matrimoni.

2. Per determinar la paternitat del fill nascut d'una dona casada, quan, a la data del naixement, fa menys de tres-cents dies naturals que estava casada amb una persona altra que el seu marit actual, preval la presumpció de paternitat del primer marit. Nogensmenys, si s'estableix, mitjançant un expedient registral, la prova de l'existència d'una separació de cossos amb l'anterior marit, per qualsevol motiu que sigui i durant almenys els tres-cents dies naturals anteriors al naixement, preval la presumpció de paternitat del marit actual.

3. Són també fills matrimonials els nascuts com a conseqüència de la fecundació assistida de l'esposa durant el matrimoni o dins els vint-i-quatre mesos següents a la mort del marit amb el consentiment d'aquest formalitzat amb els requisits previstos a la Llei qualificada de tècniques de reproducció humana assistida.

4. També consta com a filiació matrimonial si la mare està casada, i no separada legalment o de fet, amb una altra dona. Aquesta filiació no es pot impugnar quan hagi estat consentida expressament per la persona a favor de qui s'estableix la maternitat.

Article 158. Impugnació de la filiació matrimonial

1. El marit pot impugnar la paternitat matrimonial en els casos que preveuen els apartats 1 i 2 de l'article anterior, però no quan ha consentit la fecundació assistida de l'esposa d'acord amb els requisits de l'apartat 3 del mateix article.

2. El marit ha d'exercitar l'acció d'impugnació en el termini de caducitat de dos anys comptadors des de la data en què conegui el naixement del fill o els fets que

posen en dubte la seva paternitat o que un tercer ha cohabitats amb la mare durant el període de concepció del fill.

3. El fill pot interposar l'acció d'impugnació de la paternitat matrimonial en el termini de caducitat de dos anys a comptar de la seva majoria d'edat, de la recuperació de la seva plena capacitat o de l'aparició de proves contràries a la paternitat.

4. L'acció d'impugnació de la paternitat matrimonial pot ser exercida per la mare que exerceix l'autoritat parental en interès del fill menor d'edat o amb la capacitat modificada judicialment, en el termini de caducitat de dos anys a comptar del moment d'haver-se trencat la convivència conjugal.

Article 159. Impugnació de la maternitat

1. L'esposa pot exercir l'acció d'impugnació de la maternitat matrimonial en els casos de suposició de part o de no ser certa la identitat del fill, en el termini de caducitat de dos anys a comptar del naixement o del coneixement de les proves que fonamenten la impugnació.

2. La mateixa acció pot ser exercida pel fill en el termini de caducitat de dos anys, a comptar de la seva majoria d'edat, de la recuperació de la seva plena capacitat o del coneixement de les proves que poden fonamentar la impugnació.

Article 160. Fills concebuts abans del matrimoni dels progenitors

1. Si el fill ha nascut dins els cent vuitanta dies següents a la celebració del matrimoni, el marit pot interposar dins el termini de caducitat de sis mesos a comptar de la naixença una acció d'impugnació de la seva paternitat, fonamentada en la prova única de la data del part.

2. No escau l'exercici de l'acció d'impugnació a què fa referència l'apartat anterior quan el marit ha reconegut expressament o de forma tàcita la seva paternitat, si coneixia l'embaràs abans de la celebració del matrimoni o si s'ha comportat com a pare des de la naixença del fill.

Article 161. Naixement abans del matrimoni

1. Els fills nascuts abans del matrimoni dels progenitors tenen, des de la data de la celebració del matrimoni, la condició de fills matrimonials, sempre que la filiació s'hagi determinat legalment.

2. La impugnació d'aquesta filiació es regeix per les normes de la filiació no matrimonial.

Article 162. Determinació de la filiació matrimonial

1. L'acció de determinació de la filiació matrimonial pot ser exercida pel pare, per la mare i pel fill durant tota la seva vida.

2. Si el fill ha mort abans de transcórrer el termini de caducitat de dos anys a comptar de la seva majoria d'edat, de la recuperació de la seva plena capacitat o del descobriment de les proves en les quals pot fonamentar la reclamació, l'acció pot ser exercida pels seus descendents dins el temps que resti per completar el termini de dos anys.

Subsecció tercera. Determinació de la filiació no matrimonial

Article 163. Mitjans

La filiació no matrimonial es pot establir:

- a) Per reconeixement de la paternitat o la maternitat.
- b) Per expedient registral.
- c) Per sentència ferma.

Article 164. Presumpció de la paternitat no matrimonial

1. Es presumeix la paternitat de l'home que ha conviscut amb la mare en el període comprès entre els tres-cents i els cent vuitanta dies anteriors a la naixença del fill.

2. Igualment, es presumeix la paternitat de l'home que ha conviscut amb la mare durant el període legal de concepció del fill.

Article 165. Capacitat per al reconeixement

1. Tenen capacitat per al reconeixement de la paternitat les persones majors de dotze anys i, per al de la maternitat, la mare des que s'acrediti el fet del part, sigui quina sigui la seva edat.

2. Si l'autor del reconeixement és una persona menor d'edat no emancipada o una persona major d'edat amb la capacitat modificada judicialment, és necessari l'assentiment del titular o titulars de l'autoritat parental o del tutor.

Article 166. Requisits

1. Per a l'eficàcia del reconeixement d'un fill major d'edat o emancipat, s'exigeix el seu consentiment.

2. Per a l'eficàcia del reconeixement d'una persona menor d'edat o d'una persona amb la capacitat modificada judicialment que no es faci en el termini establert per a la inscripció de naixement, s'exigeix el consentiment de l'altre progenitor si és conegut o, si no és possible, el del seu representant legal.

Article 167. Requisites de forma

1. El reconeixement de la filiació no matrimonial s'ha de fer en l'acta de naixement d'acord amb els requisits que estableix la Llei del Registre Civil, en document públic, en testament, en un procés judicial sobre filiació o en el conveni privat atorgat pels convivents d'una unió estable de parella en el qual regulen les seves relacions personals i patrimonials.

2. L'autor del reconeixement no pot manifestar en l'acte de reconeixement la identitat de l'altre progenitor, a menys que la seva identitat s'hagi determinat legalment de forma prèvia.

Article 168. Impugnació de la paternitat no matrimonial

1. En l'exercici de l'acció d'impugnació de la paternitat no matrimonial el demandant ha de provar que l'autor del reconeixement no és biològicament pare del fill que ha reconegut.

2. No s'admet l'exercici de l'acció d'impugnació fonamentada exclusivament en la fecundació assistida de la mare, si aquesta fecundació s'ha practicat amb el consentiment exprés de l'impugnant formalitzat amb els requisits previstos en la legislació vigent en matèria de reproducció humana assistida.

3. L'acció d'impugnació de la paternitat no matrimonial pot ser exercida pel pare, per la mare i pel fill en el termini de dos anys comptadors des de l'establiment de la filiació que s'impugna, o en el seu cas des del moment en què es conegui l'establiment de la filiació o apareguin noves proves contràries a la paternitat.

4. En el cas del fill, l'acció caduca al cap de dos anys comptadors des de la seva majoria d'edat, de la recuperació de la seva plena capacitat o de l'aparició de les proves esmentades a l'apartat anterior.

Article 169. Reconeixement viciat

1. L'autor del reconeixement pot impugnar-lo quan s'ha fet davant la temença d'un dany greu i imminent per a ell mateix o per als seus familiars més propers que afecti la seva vida, salut, honor o béns, o en situació d'error sobre la seva paternitat.

2. L'acció caduca al cap de dos anys des que cessa la intimidació o l'error, i pot ser exercida pels seus descendents si l'autor del reconeixement mor abans de transcórrer els dos anys, durant el termini que resta.

Article 170. Impugnació de la maternitat no matrimonial

La mare i el fill poden exercir l'acció d'impugnació de la maternitat no matrimonial en els casos de suposició de part o de no ser certa la identitat del fill, d'acord

amb els requisits i els terminis que estableix l'article 159.

Article 171. Acció de determinació

1. El fill o el seu representant legal, si és el cas, poden exercir l'acció de determinació de la filiació no matrimonial durant tota la seva vida.

2. El pare i la mare poden exercir, durant tota la seva vida, l'acció de determinació de la paternitat o maternitat, si no la poden reconèixer o quan el reconeixement no ha estat eficaç per manca dels consentiments que exigeix l'article 166.

Subsecció quarta. Les accions de filiació**Article 172. Legitimació passiva**

1. En els processos sobre determinació i impugnació de la filiació han d'aparèixer com a part demandada les persones la paternitat, la maternitat o la filiació de les quals sigui reclamada o estigui legalment determinada. Si qualsevol d'elles ha mort, la demanda s'ha d'adreçar contra els seus hereus.

2. Les accions d'impugnació previstes en aquesta secció es transmeten indistintament als descendents i hereus del legitimat.

Article 173. Acumulació de pretensions

L'exercici de l'acció de determinació de la filiació permet l'acumulació de l'acció d'impugnació de la filiació contradictòria. En aquest cas és preminent el règim jurídic que delimita l'exercici de l'acció de determinació.

Article 174. Mesures cautelars

1. Mentre dura el procés sobre filiació, el batlle al qual correspongui de la jurisdicció civil competent pot adoptar, amb l'audiència prèvia de les parts que puguin resultar afectades, a menys que raons d'urgència aconsellin prescindir d'aquest tràmit, les mesures de protecció que consideri convenientes sobre la persona i els béns del fill menor d'edat o amb la capacitat modificada judicialment.

2. Si s'exercita una acció de determinació de la paternitat o maternitat, el batlle també pot acordar aliments provisionals a favor del fill a càrrec del presumpte pare o mare.

Article 175. Exclusió de publicitat

En els processos sobre filiació, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent pot decretar, d'ofici o a instància de part, el caràcter reservat de les actuacions, després d'escoltar el parer de les parts personades en el procés, mitjançant un aute contra el qual no es pot interposar cap mena de recurs.

Secció segona. La filiació per adopció

Subsecció primera. Disposicions generals

Article 176. Persones que poden adoptar

1. L'adopció pot ser demanada després de cinc anys de matrimoni, excepte en el cas que l'adoptant sigui el cònjuge del pare o mare per naturalesa.
2. Les parelles constituïdes com a unions estables d'acord amb els requisits que estableix el capítol segon del títol II poden procedir a l'adopció d'una persona menor d'edat una vegada transcorreguts cinc anys des de la seva inscripció al Registre. Així mateix, les parelles de fet poden procedir a l'adopció d'una persona menor d'edat sempre que puguin acreditar un període mínim de convivència estable de cinc anys. El període mínim de cinc anys d'ençà de la inscripció o de la convivència previst en aquest apartat no resulta d'aplicació en cas que l'adoptant sigui el convivent del pare o mare per naturalesa.
3. Ningú no pot ser adoptat per dues persones no formen part de la mateixa parella.
4. L'adopció també pot ser demanada per una sola persona. Si aquesta persona és casada i no separada o conviu en parella de forma estable, l'adopció s'ha de realitzar conjuntament amb el cònjuge o convivent, llevat que aquest es trobi en la impossibilitat de manifestar la seva voluntat.
5. L'adoptant o almenys un dels adoptants ha de ser andorrà o tenir residència legal, efectiva i permanent a Andorra.
6. L'adoptant o els adoptants han de tenir plena capacitat d'obrar i no han d'haver estat suspesos o privats de l'autoritat parental o remoguts d'una institució de protecció o suport a les persones, i han de complir amb els requisits que es determinin reglamentàriament.

Article 177. Edat dels adoptants

1. Si l'adopció és demanada per un matrimoni, unió estable o parella de fet, el resultat de la mitjana entre les edats dels dos adoptants no pot ser inferior a vint-i-cinc anys i, si la persona menor d'edat adoptada és menor de dotze mesos, el resultat de la mitjana entre les edats dels dos adoptants no pot ser superior a quaranta-cinc anys.
2. Si l'adopció és demanada per una sola persona, aquesta persona ha de tenir més de vint-i-cinc anys d'edat, però quan es tracta d'adoptar el fill del cònjuge o convivent, no escau la condició d'edat mínima de l'adoptant.
3. En tot cas hi ha d'haver una diferència d'edat de com a mínim quinze anys entre els adoptants i l'adoptat. Aquesta diferència queda reduïda a deu

anys en el cas que s'adopti el fill del cònjuge o convivent.

Article 178. Persones que poden ser adoptades

1. Poden ser adoptades:
 - a) Les persones menors d'edat per a les quals els progenitors han consentit vàlidament a l'adopció.
 - b) Les persones menors d'edat per a les quals un sol progenitor ha consentit vàlidament a l'adopció en els supòsits de l'apartat 2 de l'article 177 i de l'apartat 2 de l'article 181.
 - c) Les persones òrfenes.
 - d) Les persones menors d'edat declarades en situació de desemparament definitiu.
2. En tot cas, s'ha de procurar no separar els germans.

Article 179. Persones que no poden ser adoptades

No poden ser adoptades:

- a) Les persones majors d'edat o les persones menors d'edat emancipades.
- b) Els descendents.
- c) Els parents fins al segon grau de la línia col·lateral per consanguinitat i per afinitat.

Article 180. Consentiment de l'adoptat

1. El consentiment de la persona menor d'edat és vinculant a partir dels dotze anys.
2. Això no obstant, s'ha de demanar sempre el parer de la persona menor d'edat que tingui deu anys complerts i, si es considera oportú, el de la persona menor d'aquesta edat.

Article 181. Consentiment dels progenitors

1. Quan la filiació d'una persona menor d'edat ha quedat establerta amb relació al pare i la mare, ambdós progenitors han de consentir a l'adopció.
2. Si un dels progenitors ha mort o està en la impossibilitat de manifestar la seva voluntat o si ha estat privat de l'autoritat parental, o bé si la filiació només ha quedat establerta amb relació a un dels progenitors, el consentiment a l'adopció d'un sol progenitor és suficient.

Article 182. Forma del consentiment

1. El consentiment a l'adopció es fa mitjançant compareixença dels progenitors biològics davant el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors o davant el ministeri competent en matèria d'affers socials, quan la persona menor d'edat li ha estat confiada. El consentiment a l'adopció es pot formalitzar vàlidament a l'estranger davant una

ambaixada o un agent diplomàtic o consular que representi l'Estat andorrà.

2. El consentiment a l'adopció pot ser retractat durant els trenta dies naturals següents a la seva formulació. La retractació s'ha de fer personalment davant la persona o el servei que hagi rebut el consentiment a l'adopció.

Article 183. Autorització pel batlle

El batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors pot autoritzar l'adopció si estima abusiva la negativa, oposada pels progenitors o per un d'ells solament, a l'adopció del seu fill, quan els progenitors s'han desinteressat de la persona menor d'edat fins al punt de comprometre la seva salut o moralitat.

Subsecció segona. La preadopció

Article 184. Finalitat, procediment i efectes

1. La preadopció té per objectiu verificar que hi ha una correcta integració de la persona menor d'edat amb la família i que la convivència és beneficiosa per al futur adoptat.

2. La preadopció queda realitzada pel fet de confiar de forma efectiva als futurs adoptants la persona menor d'edat respecte de la qual els progenitors han consentit vàlidament a l'adopció o una persona menor d'edat declarada en situació de desemparament definitiu per aute del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors. La preadopció obstaculitza tot retorn de la persona menor d'edat a la família d'origen i finalitza amb l'adopció o amb la negativa d'establir l'adopció. En aquest darrer cas, els efectes de la preadopció queden cancel·lats retroactivament.

Subsecció tercera. Dels procediments de preadopció i d'adopció

Article 185. Diligències

1. El batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors pot ordenar la pràctica de les diligències i de les proves pericials que estimi oportunes a fi d'assegurar que l'adopció, la preadopció o la cessació d'aquestes respecten les condicions legals i resulten beneficioses per a la persona menor d'edat.

2. Totes les actuacions s'han de practicar amb la màxima discreció, evitant que la família d'origen conegui la família adoptiva.

Article 186. Mesura de preadopció

1. La mesura de preadopció és decidida pel batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors, amb previ informe del Ministeri Fiscal, a instància del ministeri competent en matèria d'affers socials.

2. El batlle ha d'oïr el parer dels progenitors que no estiguin privats de l'autoritat parental, del tutor, si escau, i de la persona menor de dotze anys si aquesta té facultat de judici suficient. És imprescindible l'acord de la família preadoptant en tots els casos, i de la persona menor d'edat quan és major de dotze anys.

3. Si els progenitors o el tutor es troben en parador desconegut, o si no es presenten, tot i haver estat degudament citats, es pot prescindir del tràmit i el batlle pot dictar aute i autoritzar la preadopció.

4. L'aute que autoritza o denega la preadopció és susceptible d'apel·lació a un sol efecte.

Article 187. Cessació de la mesura

Amb previ informe del Ministeri Fiscal, la cessació de la mesura de preadopció és decidida pel batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors d'ofici, o a instància del ministeri competent en matèria d'affers socials, de la família preadoptant o de la mateixa persona menor d'edat. El batlle ha d'oïr el parer de les persones interessades que no hagin promogut la demanda de cessació de la mesura.

Article 188. Proposta d'adopció

1. La proposta d'adopció és promoguda prop del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors pel ministeri competent en matèria d'affers socials. Ha d'anar acompanyada dels informes i documents que es creguin oportuns, en particular de l'informe psicosocial emès pel Servei Especialitzat d'Adopcions del Govern.

2. La proposta pot ser directament promoguda pels adoptants, sense l'informe psicosocial referit a l'apartat anterior, quan l'adoptat:

a) És orfe i parent d'un dels adoptants a partir del tercer grau de consanguinitat.

b) És fill del cònjuge o del convivent de l'adoptant.

c) En cas que l'adoptant mori després d'haver acollit regularment la persona menor d'edat en preadopció, la demanda d'adopció pot ser presentada en el seu nom pel seu cònjuge o convivent sobrevivent o per un dels seus hereus. En aquest darrer cas, cal iniciar un nou procés de valoració de la situació familiar sobrevinguda.

Article 189. Requisits de la proposta d'adopció

La proposta d'adopció ha d'expressar en tots els casos:

a) Les condicions personals, familiars, socials i econòmiques dels adoptants i les seves relacions amb l'adoptat.

b) Si els progenitors de l'adoptat han formalitzat el seu consentiment a l'adopció.

Article 190. Constitució de l'adopció

1. Amb previ informe del Ministeri Fiscal, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors autoritza l'adopció o bé la denega, per aute motivat.
2. L'aute que autoritza o denega l'adopció és susceptible d'apel·lació a un sol efecte.

Article 191. Termini per constituir l'adopció

Ha de transcórrer un mínim de sis mesos entre la data en què esdevé ferma la preadopció i la data en què s'autoritza l'adopció.

Article 192. Adopcions realitzades a l'estranger

Les adopcions realitzades a l'estranger per andorrans o per estrangers residents de forma permanent i efectiva a Andorra només són considerades vàlides si els adoptants i l'adoptat reuneixen, al moment de l'adopció, els requisits establerts en aquesta Llei. És imprescindible que, abans de la formalització de l'adopció a l'estranger, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors dicti un aute en què autoritzi els adoptants a adoptar, tenint en compte l'informe psicosocial del ministeri competent en matèria d'afers socials.

Subsecció quarta. Dels efectes de l'adopció**Article 193. Inscripció en el Registre i efectivitat**

1. Una vegada esdevé ferm l'aute que la constitueix, l'adopció s'ha d'inscriure en el Registre Civil de conformitat amb la Llei del Registre Civil.
2. No obstant això, l'adopció és efectiva a partir del dia en què es presenta la demanda d'adopció al batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors.

Article 194. Efectes de l'adopció

1. L'adopció implica l'extinció dels vincles jurídics entre l'adoptat i la seva família d'origen, i confereix a la persona menor d'edat una filiació que substitueix la filiació original, excepte en el cas que s'adopti el fill menor d'edat del cònjuge o convivent.
2. Els adoptants exerceixen l'autoritat parental sobre l'adoptat d'acord amb les disposicions del capítol quart del títol II.
3. L'adoptat gaudeix dels mateixos drets i de les mateixes obligacions que un fill per naturalesa en la família adoptant.
4. L'adoptat té dret a conèixer la identitat dels seus progenitors biològics. Els òrgans competents, de conformitat amb el procediment que es determini reglamentàriament i amb prèvia notificació a les persones afectades, han de prestar, a través dels seus serveis especialitzats, l'assessorament i l'ajuda necessària per fer efectiu aquest dret.

Article 195. Cognoms i nom de la persona menor d'edat adoptada

1. L'adopció confereix a la persona menor d'edat els cognoms dels adoptants.
2. Si té menys d'un any, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors pot acordar modificar el seu nom a instància dels adoptants. Si té més d'un any, es dona preferència al nom d'origen, llevat de casos excepcionals en els quals el canvi de nom ha d'anar necessàriament acompanyat d'una valoració psicosocial de les afectacions que podria suposar un canvi de nom en la persona menor d'edat, realitzada pel ministeri competent en matèria d'afers socials. Si la persona menor d'edat té més de dotze anys, el seu consentiment és imprescindible.

Article 196. Extinció de l'adopció

1. L'adopció és irrevocable.
2. No obstant això, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors pot acordar l'extinció de la preadopció o de l'adopció a demanda del pare o mare per naturalesa que, sense culpa, no hagi pogut intervenir en el procediment de consentiment a l'adopció. És necessari, però, que aquesta demanda s'interposi dins dels dotze mesos següents al consentiment a l'adopció per part de l'altre progenitor, o a la declaració de la situació de desemparament definitiu per part del batlle, i que l'extinció sol·licitada no perjudiqui greument la persona menor d'edat.

Capítol quart. L'autoritat parental**Secció primera. Disposicions generals****Article 197. Subjectes**

Els fills menors d'edat no emancipats es troben sota l'autoritat parental dels seus progenitors. En defecte o per absència o impossibilitat d'un progenitor, l'autoritat parental correspon exclusivament a l'altre.

Article 198. Exercici

1. L'autoritat parental l'exerceixen conjuntament els progenitors de forma personal en benefici dels fills per facilitar el ple desenvolupament de la seva personalitat, així com per proporcionar-los una formació general i professional adequada a les seves aptituds, d'acord amb les possibilitats i mitjans dels progenitors.
2. Els progenitors han d'informar i escoltar el fill a l'hora de prendre decisions que l'afectin, si té coneixement suficient i sempre que tingui almenys dotze anys.
3. En cas que els progenitors visquin separats, poden mantenir l'exercici conjunt o acordar la distribució de

funcions o la delegació a un d'ells. Els acords de distribució o de delegació, si no consten en el conveni regulador aprovat judicialment, s'han de formalitzar en escriptura pública i es poden revocar en tot moment mitjançant notificació notarial. L'obligació de guarda pertoca al progenitor que tingui els fills amb ell en cada moment, per convivència o pel règim de relació personal determinat.

Article 199. Desacords

1. En cas de desacord entre els progenitors, qualsevol d'ells pot acudir al batlle que pertany a la jurisdicció de menors per tal que resolgui en el sentit que cregui procedent en interès de la família, després d'escoltar el parer dels progenitors, el del fill si té coneixement suficient i sempre que tingui almenys dotze anys, i el Ministeri Fiscal.

2. Si els desacords són reiterats i dificulten greument l'exercici de l'autoritat parental conjunta, el batlle pot atribuir l'autoritat parental a un dels progenitors o distribuir entre ells el seu exercici per un període no superior a dos anys.

3. En qualsevol d'aquests casos, i respecte a tercers de bona fe, es presumeix que cadascun dels progenitors actua en l'exercici de l'autoritat parental amb el consentiment de l'altre.

Article 200. Deure d'informació

1. Quan l'exercici de l'autoritat parental és atribuït a un dels progenitors o distribuït entre ells, aquell que el tingui atribuït ha d'informar l'altre immediatament quan tingui lloc algun fet rellevant en relació amb el fill i el seu patrimoni i, amb caràcter general, almenys cada tres mesos.

2. Si de les informacions rebudes es pot entendre que les decisions preses per un dels progenitors són perjudicials per al fill, l'altre progenitor pot demanar al batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors l'adopció de les mesures de protecció que consideri escaients.

Article 201. Relacions personals

1. Els progenitors, encara que no tinguin l'exercici de l'autoritat parental, tenen dret a relacionar-se personalment amb els seus fills, a menys que la resolució judicial estableixi una altra cosa.

2. Els progenitors han de facilitar la relació del fill amb els seus parents. No obstant això, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent o de la jurisdicció de menors pot limitar o suprimir aquestes relacions personals si els progenitors o els parents incompleixen els seus deures i, en qualsevol cas, si concorre una causa justa.

Article 202. Drets i deures dels progenitors i dels fills

1. Els fills, mentre estan sota l'autoritat parental dels seus progenitors, han d'obeir-los, si bé els progenitors han de conferir als fills la facultat d'organitzar la seva vida d'acord amb el seu grau de maduresa.

2. Els fills sota autoritat parental no poden abandonar el domicili familiar sense el consentiment dels seus progenitors. Aquests últims, amb motiu suficient, poden decidir que els fills resideixin en un lloc diferent del domicili familiar.

Article 203. Intervenció judicial

1. Si l'exercici de l'autoritat parental es considera perjudicial per als interessos dels fills, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent o de la jurisdicció de menors pot adoptar, a instàncies dels mateixos progenitors encara que no exerceixin l'autoritat parental, dels parents dels fills fins al tercer grau i, en tot cas, del Ministeri Fiscal o del ministeri competent en matèria d'afers socials, les mesures que consideri escaients.

2. El batlle, abans de dictar qualsevol resolució, ha d'escoltar el parer del fill, d'acord amb el que s'estableix a l'article 3.

Secció segona. La representació legal dels fills

Article 204. Àmbit

1. Els progenitors conjuntament, o el titular exclusiu de l'autoritat parental, dins dels seus límits, són els representants legals dels fills enfront de terceres persones. Els tercers de bona fe poden presumir que cadascun d'ells actua amb el consentiment de l'altre.

2. S'exceptuen de la representació legal els actes relatius als drets de la personalitat del fill, els actes que segons l'edat i la capacitat natural pot realitzar el fill per ell mateix i els actes relatius als béns exclosos de l'administració dels progenitors.

Article 205. Contraposició d'interessos

Si en algun assumpte hi ha contraposició d'interessos entre els fills i els progenitors, quan l'autoritat parental és exercida per ambdós, el fill és representat per l'altre progenitor amb el qual no té contraposició d'interessos. Quan la contraposició es dona amb els progenitors conjuntament o amb el que exerceixi l'autoritat parental, s'ha de nomenar el defensor judicial que s'estableix als articles 63 a 65.

Secció tercera. Gestió del patrimoni dels fills

Article 206. Administració

1. Els progenitors que exerceixen l'autoritat parental han d'administrar els béns dels fills mentre es troben

sota la seva autoritat amb la diligència que esmercen en la gestió dels béns propis.

2. S'exceptuen de l'administració dels progenitors:

a) Els béns i drets adquirits pel fill per donació, herència o llegat quan el donant o el causant així ho han ordenat, sempre que hagin nomenat un administrador d'aquests béns.

b) Els béns adquirits pel fill per títol successori, si un dels progenitors o tots dos han estat justament desheretats o han estat exclosos de la successió per indignitat, que són administrats per la persona designada pel causant de la successió i, si no n'hi ha cap i successivament, per l'altre progenitor o per un administrador especial nomenat pel batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària.

Article 207. Facultats

1. Els progenitors administradors dels fills sota la seva autoritat poden destinar els fruits i rendiments dels béns i drets que administren al manteniment, l'educació i la formació dels fills, i al manteniment de les despeses familiars en la part que equitativament correspongui.

2. Els progenitors no tenen dret a remuneració per raó de l'administració, però sí a ser rescabats amb càrrec al patrimoni administrat, si el rescabament no es pot obtenir d'altra manera, per les despeses suportades i pels danys i perjudicis que els ha causat l'administració, si no són imputables a dol o culpa propis.

Article 208. Béns administrats pels fills

El fill major de setze anys sota autoritat parental té l'administració dels béns que obtingui producte del seu treball i dels béns que els progenitors li han confiat per a l'exercici d'una professió o activitat, però necessita el complement de capacitat per als actes que estableix l'article 209. Els progenitors no poden revocar de forma arbitrària aquesta administració.

Article 209. Autorització judicial

1. Els progenitors, en relació amb els béns del fill, necessiten autorització judicial per:

a) Fer donacions o liberalitats amb càrrec al patrimoni del fill, a menys que es tracti de liberalitats emparades pel costum o pel compliment d'un deure moral.

b) Alienar o gravar béns immobles, establiments mercantils o industrials, drets de propietat intel·lectual o industrial, valors mobiliaris, béns mobles de valor extraordinari o objectes d'art o preciosos i inversions en renda variable.

c) Repudiar herències i llegats i renunciar a donacions atorgades a favor del fill.

d) Atorgar arrendaments sobre béns immobles per un període superior a deu anys.

e) Prendre o donar diners en préstec a nom del fill.

f) Assumir o garantir un deute aliè.

g) Reduir les garanties d'un crèdit a favor del fill o renunciar-hi.

h) Continuar l'explotació d'un establiment mercantil o industrial que el fill hagi rebut per herència o donació i per constituir o adquirir la condició de soci en societats que no limiten la responsabilitat personal dels seus socis.

i) Transigir o sotmetre a arbitratge qüestions relacionades amb els actes a què es refereixen els apartats anteriors.

2. Abans d'atorgar l'autorització, el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària ha d'escoltar el parer del Ministeri Fiscal i ha de demanar els informes que cregui oportuns.

3. L'autorització judicial es pot donar per una pluralitat d'actes de la mateixa naturalesa o referents al mateix negoci, però l'autorització no pot ser genèrica.

Article 210. Autoritzacions alternatives

L'autorització judicial a què fa referència l'article anterior pot substituir-se pel consentiment expressat en escriptura pública:

a) Del fill, si té almenys setze anys.

b) Dels dos parents més pròxims del fill, que siguin consanguinis, un de cada línia de progenitors, amb el vincle de parentiu més pròxim al fill i amb preferència el de més edat.

Article 211. Manca d'autorització

Els actes realitzats pels titulars de l'autoritat parental sense el requisit de l'autorització judicial prèvia o posterior poden ser anul·lats a instància del fill o dels seus hereus dins el termini de caducitat de quatre anys, a comptar de la majoritat.

Article 212. Prohibicions

1. Els que exerceixen l'autoritat parental no poden adquirir, ni que sigui en subhasta pública, per ells mateixos o per persona interposada, els béns o drets dels fills. Tampoc no poden adquirir per cessió els crèdits en els quals els fills sota autoritat parental tenen la condició de deutors.

2. Els actes realitzats en contravenció d'aquestes prohibicions poden ser anul·lats a instància dels fills o dels seus hereus dins el termini de caducitat de quatre anys a comptar de la majoritat.

Article 213. Fi de l'administració

1. Si se'ls exigeix, al final de l'administració els progenitors han de retre comptes de la seva gestió al fill major d'edat o al seu representant legal a càrrec del patrimoni administrat en el termini d'un any.
2. L'acció per exigir el compliment de l'obligació de retre comptes prescriu al cap de tres anys.

Secció quarta. Incidències en l'autoritat parental**Article 214. Extinció**

L'autoritat parental s'extingeix per:

- a) La mort dels progenitors o del fill.
- b) L'adopció del fill, llevat que l'adopti el cònjuge o el convivent.
- c) L'emancipació o la majoritat del fill.
- d) La declaració d'absència dels progenitors o del fill.

Article 215. Privació

1. Els progenitors poden ser privats totalment o parcialment de l'exercici de la seva autoritat parental per sentència ferma dictada pel batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció de menors, fonamentada en l'incompliment greu o reiterat dels seus deures. També poden ser-ne privats en els casos de sentència ferma dictada en un procés penal que imposa com a pena accessòria la inhabilitació per a l'exercici de l'autoritat parental o en un procés civil que es tramiti pel procediment de família i que reveli l'existència d'una causa suficient per decretar la privació.
2. L'acció de privació de l'autoritat parental pot ser exercida pels parents del fill fins al tercer grau, pel Ministeri Fiscal i pel ministeri competent en matèria d'affers socials.
3. El batlle, d'ofici o a petició de part, pot decretar el caràcter reservat de les actuacions, després d'escoltar el parer de les parts interessades, mitjançant un aute, contra el qual no es pot interposar cap mena de recurs.

Article 216. Recuperació

Els progenitors que han estat privats de l'autoritat parental poden instar la seva recuperació si ha cessat la causa que n'havia determinat la privació, i el batlle pot decretar-la en benefici dels fills. No es pot decretar la recuperació de l'autoritat parental quan es demani després d'haver estat acollit el fill per una família en preadopció.

Article 217. Suspensió

Per resolució judicial, es pot decretar de forma total o parcial la suspensió temporal de l'exercici de l'autoritat parental quan les seves funcions no es

poden exercir correctament durant un període de temps raonable, ateses les circumstàncies del cas.

Article 218. Pròrroga

1. La declaració judicial de modificació de la capacitat dels fills menors d'edat no emancipats determina la pròrroga de l'autoritat parental quan arriben a la majoria d'edat, a menys que la resolució judicial acordi la constitució de la tutela o curatela en interès del fill.
2. L'autoritat parental prorrogada s'exerceix d'acord amb les disposicions que estableix la sentència de modificació de la capacitat i, amb caràcter subsidiari, per les normes generals sobre l'exercici de l'autoritat parental.
3. L'extinció de l'autoritat parental prorrogada determina que s'hagi de constituir la tutela o curatela que escaigui si subsisteix la modificació de la capacitat del fill.

Article 219. Rehabilitació

1. La modificació judicial de la capacitat d'un fill major d'edat o emancipat origina la rehabilitació de l'autoritat parental a favor dels progenitors o del que conviu amb el fill. L'autoritat parental no es rehabilita en el supòsit d'autotutela segons l'article 28, si s'ha de constituir la institució de protecció a favor del cònjuge o convivent o si la resolució judicial estableix una altra cosa en interès de la persona amb capacitat modificada judicialment.
2. S'apliquen en aquest cas les disposicions dels apartats 2 i 3 de l'article anterior.

Article 220. Extinció de l'autoritat parental prorrogada o rehabilitada

L'autoritat parental prorrogada o rehabilitada dels progenitors s'extingeix:

- a) Per la mort o la declaració de mort dels progenitors o del fill i quan els progenitors han estat privats o suspesos de l'exercici de l'autoritat parental.
- b) Per la declaració judicial de cessació de la modificació de la capacitat del fill.
- c) Per matrimoni o per constitució d'una unió estable de parella de la persona amb la capacitat modificada judicialment amb una persona major d'edat amb la capacitat no modificada judicialment.

Capítol cinquè. Els aliments familiars**Article 221. Contingut**

1. S'entén per *aliments* tot allò que és necessari per atendre el manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i les despeses funeràries d'una persona. En el cas d'una persona menor d'edat, els

aliments s'han de prestar en el sentit més ampli possible d'acord amb el nivell de vida dels obligats i comprenen també les despeses per activitats extraescolars, i les de formació, que es poden perllongar fins i tot una vegada el que hi té dret ha arribat a la majoria d'edat, sempre que no l'hagi pogut completar per causes alienes a la seva voluntat o sigui convenient continuar-la.

2. En el cas d'una persona major d'edat, la prestació d'aliments es pot reduir amb aprovació judicial el temps necessari per adquirir una autonomia econòmica suficient, o disminuir-la en la seva quantia, per tal que es proporcioni sols allò que és indispensable per a la subsistència en els supòsits que marca la llei.

Article 222. Quantia

La quantia en què cal prestar els aliments ve determinada per la proporció entre les necessitats del que té dret a reclamar-los i la capacitat econòmica del que hagi de prestar-los. Una vegada fixat el seu import, aquest podrà ser augmentat o reduït proporcionalment segons augmentin o disminueixin les necessitats del primer o els mitjans econòmics dels quals disposi el segon.

Article 223. Característiques

El dret a rebre aliments en el futur no es pot renunciar, ni transmetre a tercers, ni compensar-se amb els deutes que el que té dret a rebre'ls tingui amb el que els ha de prestar. No obstant això, sí que es poden renunciar, transmetre a tercers o compensar les pensions d'aliments endarrerides.

Article 224. Persones obligades recíprocament

1. Estan obligats recíprocament a prestar-se aliments en tota la seva extensió:

- a) Els cònjuges i els convivents de la parella estable constituïda d'acord amb aquesta Llei, mentre perduri el vincle matrimonial o no consti la dissolució de la parella al Registre d'Unions Estables de Parella.
- b) Els ascendents i els descendents, amb preferència els de grau més pròxim respecte dels de grau més remot.

2. Els descendents i els ascendents hauran de prestar-se únicament els aliments indispensables per a la vida quan el que els reclama es trobi en la necessitat de fer-ho com a conseqüència de la seva conducta negligent o desordenada i mentre aquesta conducta subsisteixi, a menys que es tracti d'una persona amb capacitat modificada o una persona menor d'edat.

3. Estan exemptes d'aquesta obligació les persones que tinguin reconeguda la condició de persona amb

discapacitat, excepte si els seus recursos excedeixen les seves necessitats actuals i de futur.

Article 225. Ordre de prelación dels obligats

Quan sigui procedent la reclamació d'aliments i siguin dos o més els obligats a prestar-los, ho és en primer lloc el cònjuge o convivent de l'alimentista, en segon lloc els descendents, amb preferència els de grau més pròxim respecte dels de grau més remot, i en tercer lloc els ascendents també d'acord amb la proximitat de grau. Si la persona obligada preferentment no pot fer-se càrrec en tot o en part d'aquesta obligació, esdevenen obligats en tot o en part els de grau posterior.

Article 226. Pluralitat de persones obligades

Quan siguin dues o més les persones obligades a prestar aliments, es divideix entre elles la prestació d'acord amb la seva capacitat econòmica, i pot veure's alterada aquesta proporció si l'obligació d'una d'elles s'extingeix o es modifica. No obstant això, ja sigui provisionalment o per raó de circumstàncies especials, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent o la jurisdicció de menors pot imposar exclusivament a una o a unes d'elles tota la prestació durant un temps determinat, sense perjudici del dret del que ha pagat una prestació superior a la que en principi se li podia exigir a reclamar posteriorment als altres obligats la part que els correspongui.

Article 227. Dret a reclamar aliments

1. Té dret a reclamar aliments tota persona a qui la llei ha atribuït aquest dret, els seus representants legals o l'entitat pública o la persona o entitat privada que els aculli.
2. El dret a reclamar els aliments sorgeix des del moment que els necessiti el seu titular. No obstant això, sols s'han de pagar els que siguin necessaris a partir de la reclamació judicial o des que es provi que els ha demanat extrajudicialment. Si la necessitat existia abans d'aquest moment, es poden incloure en la demanda els aliments corresponents als sis mesos anteriors a la reclamació judicial o extrajudicial.
3. El batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent pot ordenar que es prestin aliments provisionals al que en principi hi tingui dret mentre dura el procés.

Article 228. Pluralitat de persones amb dret a reclamar

Si més d'un alimentista tingués dret a reclamar aliments a la mateixa persona obligada a donar-los i aquesta persona no tingués capacitat econòmica per atendre tots els que hi tenen dret, cal guardar el mateix ordre que s'estableix a l'article 225, però tenen sempre preferència els fills que estan sotmesos a

l'autoritat parental del que ha de prestar-los i els fills majors d'edat però amb la capacitat modificada judicialment.

Article 229. Compliment

L'obligació de prestar aliments s'ha de complir amb diners i per mensualitats avançades o pagant directament les despeses que aquests aliments generin. No obstant això, en cas que el que ha de prestar-los justifiqui la impossibilitat de pagar la pensió d'aliments, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent pot autoritzar-lo a complir la seva obligació acollint a casa seva l'alimentista o pot autoritzar que sigui atès amb el seu acord en un centre residencial al seu càrrec, dispensant-lo o no de pagar en aquest cas una part de la pensió o tota.

Article 230. Actualització

Quan l'obligació d'aliments es pagui mitjançant una pensió, amb independència dels supòsits en què sigui procedent modificar-la per haver canviat les circumstàncies del creditor o del deutor, aquesta pensió s'actualitza anualment d'acord amb les variacions del cost de la vida, a menys que les parts hagin pactat un altre mitjà d'actualització que, segons el parer del batlle, no perjudiqui els interessos de l'alimentista.

Article 231. Garanties

D'ofici, a petició de les parts o del Ministeri Fiscal, el batlle al qual correspongui per torn de la jurisdicció civil competent pot ordenar la constitució de garanties per tal d'assegurar el pagament de la pensió.

Article 232. Pagament per tercers

Quan els aliments siguin prestats per una persona no obligada a fer-ho o per una entitat pública o privada, el que els ha pagat pot subrogar-se en el lloc del titular en les mateixes condicions que aquest, a menys que l'obligat a pagar-los provi que ho va fer amb ànim liberal o per una altra justa causa.

Article 233. Extinció

El dret d'aliments s'extingeix:

- a) Per la mort del que té dret a rebre aliments o de la persona obligada a prestar-los.
- b) Quan la situació econòmica del que té dret a rebre'ls s'hagi modificat de tal manera que no es requereixi cap ajut per a la seva subsistència o la del que els ha de prestar hagi canviat i no pugui fer-ho sense desatendre les seves pròpies necessitats, excepte en el supòsit que el creditor sigui una persona menor d'edat sotmesa a l'autoritat parental del deutor o un

fill major d'edat però amb la capacitat modificada judicialment.

c) En cas que el que té dret a rebre'ls hagi incorregut en una de les causes que donen lloc a desheretament, excepte que provi que ha estat perdonat.

d) Si l'ascendent que té dret a rebre aliments del descendent ha estat privat de l'autoritat parental d'aquest, excepte que l'hagi recuperat.

Article 234. Subsidiarietat

Les normes recollides en aquest capítol són aplicables subsidiàriament als supòsits en els quals per llei, per pacte o per testament o codicil s'hagi reconegut un dret d'aliments.

Capítol sisè. Els drets viduals familiars

Article 235. Drets de predetracció

Corresponen al cònjuge supervivent, no separat legalment o de fet, sense que es computin en el seu haver hereditari, els béns d'ús personal o professional, i la roba, el mobiliari i els estris que integren l'aixovar de l'habitatge familiar. S'exclouen del dret de predetracció els objectes artístics o de caràcter familiar de valor extraordinari en relació amb el cabal hereditari propietat del premort.

Article 236. L'any de viduïtat

1. Durant l'any següent a la mort d'un dels cònjuges, el supervivent no separat legalment ni de fet, que no sigui usufructuari universal del premort, adquireix automàticament per ministeri de la llei la possessió dels béns del premort i l'administració i el gaudiment de tots els béns del difunt transmissibles per causa de mort, en suporta les càrregues i té el deure de complir les obligacions alimentàries envers les persones que en vida mantenia a l'habitatge familiar el cònjuge difunt.
2. El cònjuge supervivent perd l'any de viduïtat si en el seu transcurs es torna a casar, estableix una unió estable de parella o abandona o negligeix greument els fills comuns sotmesos a l'autoritat parental.
3. En cap cas el cònjuge premort resta obligat a retornar els fruits percebuts.

Article 237. La quarta vidual

El dret a la quarta vidual, amb els seus requisits i contingut, es troba regulat a la normativa en matèria de successió per causa de mort.

Títol III. Normes de dret internacional privat

Article 238. Llei personal

1. Les institucions familiars regulades en aquesta Llei es regeixen per la llei personal dels interessats, determinada per la seva nacionalitat.
2. Si la persona és apàtrida o no es pot determinar la seva nacionalitat, s'aplica la llei de la seva residència.

Article 239. Matrimoni

1. Els requisits que estableix la llei per a la celebració del matrimoni es regulen per la llei personal dels contraents. Si d'acord amb la llei personal dels contraents manca un determinat requisit per poder contraure matrimoni, s'aplica el dret andorrà si el contraent a qui afecta aquesta mancança té la residència al Principat d'Andorra.
2. Els efectes personals es regeixen per la llei personal comuna dels contraents al temps de la celebració del matrimoni. Si els contraents estan subjectes a una llei personal diferent, el matrimoni resta subjecte a les prescripcions de la llei de la residència comuna dels contraents posterior a la celebració del matrimoni i, si no resulta convenient, de la llei de l'estat amb el qual els contraents mantenen uns vincles més estrets al temps de la presentació de la demanda.
3. Els efectes patrimonials del matrimoni es regulen pels pactes convinguts en capítols matrimonials, que siguin vàlids d'acord amb les prescripcions establertes per la llei personal comuna o per la llei personal de qualsevol d'ells al temps de la celebració del matrimoni. A manca de pacte, els efectes patrimonials del matrimoni resten subjectes a les prescripcions establertes a l'apartat anterior. El canvi posterior al matrimoni de la llei personal dels cònjuges no determina la modificació del règim econòmic matrimonial, a menys que així ho acordin els cònjuges per un conveni autoritzat per la nova llei personal de qualsevol d'ells, sense que aquesta modificació afecti els drets adquirits per tercers a l'empara del règim anterior.
4. La nul·litat del matrimoni i els seus efectes es regulen per la llei aplicable segons els apartats 1 i 2.
5. La separació i el divorci es regeixen per la llei que regula els efectes del matrimoni al temps de presentar-se la demanda. Si aquesta llei no permet la separació o el divorci dels cònjuges, es pot demanar la separació o el divorci, segons correspongui, d'acord amb les prescripcions del dret andorrà, si el cònjuge que el demana gaudia de la nacionalitat andorrana al temps de la celebració del matrimoni o gaudeix d'aquesta nacionalitat al temps de la presentació de la demanda.

Article 240. Filiació

La determinació i els efectes de la filiació es regeixen per la llei personal del fill al temps de la seva naixença o per la llei vigent en el moment d'exercitar els seus drets.

Article 241. Adopció

1. La capacitat i les prohibicions per adoptar es regeixen per la llei personal de l'adoptant en el moment de constituir-se l'adopció i, en cas d'aparèixer com a adoptants dues persones subjectes a una llei personal diferent, s'aplica la llei de la residència de la parella adoptant. S'aplica la llei personal de l'adoptat en tot el que fa referència a la seva capacitat, consentiment i mitjans de suplir-lo o completar-lo.
2. Les formalitats de l'acte constitutiu de l'adopció es regeixen per la llei del lloc on es constitueix el vincle adoptiu.
3. Els efectes de l'adopció i les relacions entre l'adoptat i la seva família d'origen es regeixen per la llei personal de l'adoptant o per la llei de la residència dels adoptants, si estan subjectes a una llei personal diferent, al temps de constituir-se l'adopció.

Article 242. Relacions parentofilials

Les relacions entre progenitors i fills es regeixen per la llei nacional del fill i, si aquesta llei no es pot determinar, per la llei de la seva residència.

Article 243. Institucions de protecció o de suport

1. Les institucions de protecció o de suport de les persones que es troben en la situació habitual de no tenir l'aptitud d'adoptar decisions es regulen per la llei personal de la persona amb la capacitat modificada judicialment. Tanmateix, si no s'acredita la llei personal de la persona amb la capacitat modificada judicialment, s'aplica la llei andorrana.
2. Les mesures provisionals o urgents de protecció que escaigui adoptar en relació amb una persona amb la capacitat modificada judicialment o que es pretén modificar estan sotmeses a les prescripcions de la llei de la seva residència.
3. Les formalitats i els procediments sobre la constitució de les institucions de protecció o de suport a què es refereix l'apartat 1 que requereixin la intervenció d'autoritats judicials o organismes administratius andorrans es regulen, en tot cas, per la llei andorrana.

Article 244. Aliments

1. La prestació d'aliments entre parents es regula per la llei vigent en el lloc de la residència de la persona que els reclama. Si el creditor de la prestació

d'aliments no els pot obtenir d'acord amb aquesta normativa, s'aplica la llei nacional comuna al creditor i al deutor de la prestació d'aliments i, si no és possible, s'aplica l'ordenament intern de l'autoritat que ha de resoldre la reclamació de l'alimentista.

2. En els casos de modificació de la residència o de la nacionalitat comuna, s'aplica la nova llei des del moment en què es produeix la modificació.

Article 245. Unió estable de parella

1. Les unions estables de parella es regulen per la llei nacional comuna al temps de constituir-se la unió.

2. A manca d'una nacionalitat comuna, la unió estable de parella resta sotmesa a les prescripcions de la llei vigent en el lloc de la seva residència al temps de la constitució de la parella i, si no resulta convenient, s'aplica la llei andorrana si almenys un dels convivents té el domicili al Principat d'Andorra.

Disposició addicional única. Referències a la pàtria potestat, a les mesures paternofilials i a les unions civils

1. Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a la pàtria potestat i a les mesures paternofilials s'han d'entendre fetes, respectivament i a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, a l'autoritat parental i a les mesures parentofilials.

2. Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a les unions civils s'han d'entendre fetes, a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei, als matrimonis regulats per aquesta llei.

Disposició transitòria primera. Institucions tutelars

Els titulars de les institucions tutelars constituïdes abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei conserven els seus càrrecs, però se sotmeten, pel que fa al seu exercici, a les disposicions d'aquesta llei.

Disposició transitòria segona. Representant de l'absent

El càrrec de representant de l'absent, constituït segons la normativa anterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei, s'ha d'exercir d'acord amb les normes establertes per a la curatela.

Disposició transitòria tercera. Garanties dels internaments

Les garanties establertes en aquesta llei s'apliquen als internaments i a altres mesures de protecció decretades amb anterioritat a la seva vigència.

Disposició transitòria quarta. Unions civils

1. A les unions civils existents a l'entrada en vigor d'aquesta llei, se'ls aplica la normativa dels matrimonis continguda en la dita llei.

2. A partir de la data d'entrada en vigor d'aquesta llei, els certificats emesos pel Registre Civil, en relació amb les unions civils existents a la referida data, han d'acompanyar-se d'un complement de certificat on consti que els seus efectes s'equiparen als dels matrimonis sota la forma de casament civil.

Disposició transitòria cinquena. Procediment i competència en relació amb els matrimonis i unions civils celebrats amb anterioritat

1. Els processos de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni o la unió civil anteriors a aquesta llei, així com l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni o la unió civil anteriors a aquesta llei se substancien d'acord amb el procediment de família que regula la llei del Codi de procediment civil.

2. Els tribunals del Principat d'Andorra, d'acord amb el que estableix l'apartat anterior, són competents per conèixer i resoldre les demandes següents:

a) De nul·litat, separació i divorci dels cònjuges que han contret matrimoni civil o unió civil a Andorra d'acord amb la llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, amb les seves successives modificacions.

b) De separació i divorci de cònjuges andorrans o residents a Andorra que han contret matrimoni en aquest país amb anterioritat a la llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995.

Disposició derogatòria única

Resten derogades per aquesta llei la llei qualificada de l'adopció i de les altres formes de protecció del menor desemparat, del 21 de març de 1996; la llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, amb les seves successives modificacions; el Reglament del matrimoni civil, del 10 d'agost de 1995; els capítols V a IX del Decret dels delegats permanents, del 15 de novembre de 1975, sobre els drets civils concernents a la dona casada, i els articles 6 a 11 que en formen part; la llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars amb les seves successives modificacions; la llei 4/2005, del 21 de febrer, qualificada de les unions estables de parella, i totes les altres disposicions anteriors que s'oposin als preceptes d'aquesta llei.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei de la successió per causa de mort*

1. Se suprimeix la lletra f) i es renumeren les lletres següents de l'apartat 5 de l'exposició de motius de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queden redactades de la manera següent:

“5. En relació amb la successió testada, s'ha previst:

[...]

f) La supressió de la quarta trebel·liànica

[...]

g) La supressió de la quarta falcídia

[...]

h) La gratuïtat del càrrec de marmessor

[...]

i) La no admissió del testament mancomunat

[...].”

2. Es modifica la numeració dels apartats de l'article 17 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 17. Herència jacent

1. Abans de l'acceptació de l'herència, els hereus cridats només poden realitzar actes de conservació, defensa i administració ordinària. Si hi ha més d'un hereu, tots estan legitimats individualment per als actes de conservació i defensa dels béns, però per als altres actes d'administració ordinària cal l'acord de la majoria. Aquests actes no impliquen l'acceptació.

2. L'autoritat judicial, a instància de qualsevol hereu i en defecte de marmessor o d'administrador nomenats pel causant, pot nomenar un curador perquè representi i administri l'herència.

3. Quan són diversos els cridats a l'herència, l'acceptació d'un d'ells extingeix la situació d'herència jacent. Mentre la totalitat dels cridats no accepta o no es produeix la frustració de les crides, l'administració ordinària de l'herència correspon a l'hereu o hereus que han acceptat, amb aplicació, si n'hi ha més d'un, de les normes de la comunitat hereditària.”

3. Es modifica l'apartat 2 de l'article 31 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 31. *Acceptació a benefici d'inventari i benefici legal d'inventari*

[...]

2. Els hereus menors d'edat, estiguin o no emancipats, els hereus de confiança, les persones posades en tutela o curatela, les persones jurídiques de dret públic, les

fundacions i les associacions declarades d'utilitat pública o d'interès social gaudeixen dels efectes del benefici d'inventari sense necessitat de practicar-lo.”

4. Es modifica l'apartat 3 de l'article 56 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 56. *Sanejament*

[...]

3. L'acció de sanejament per evicció prescriu al cap de quatre anys de la privació del bé a l'adjudicatari per sentència ferma. L'acció de sanejament per vicis ocults només es pot exercir quan el vici aparegui dins dels sis mesos posteriors a l'adjudicació del bé i prescriu al cap de quatre anys a comptar de l'aparició del vici.”

5. Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 92. *Modalitats*

1. En pacte successori es poden convenir atribucions particulars, a favor d'un dels atorgants o de terceres persones. Els atorgants poden convenir també atribucions particulars recíproques a favor del que sobrevisqui.

[...].”

6. Es modifica l'apartat 2 de l'article 98 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 98. *Identificació, judici de capacitat*

[...]

2. Si el testador té alguna discapacitat sensorial, el notari estarà al que disposa la llei.”

7. Es modifica l'article 100 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 100. *Testimonis*

1. Llevat de circumstàncies especials del testador, o que aquest o el notari ho demanin, no cal la intervenció de testimonis.

2. Són circumstàncies especials que el testador no sàpiga o no pugui signar.

3. Els testimonis han de ser dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.

4. No poden ser testimonis:

a) Les persones menors d'edat i els incapaços per a testar.

b) Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies o per fals testimoniatge.

c) Els afavorits pel testament.

d) El cònjuge, el convivent en unió estable de parella i els parents fins al quart grau de consanguinitat o segon d'afinitat dels hereus instituïts o els legataris designats i el notari autoritzant.

5. Les causes d'inidoneïtat s'apliquen també als facultatius, intèrprets i experts que intervenen en el testament.”

8. Es modifica l'apartat 5 de l'article 103 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 103. El testament tancat

[...]

5. No pot atorgar testament tancat qui no pot llegir.”

9. Es modifica l'apartat 2 de l'article 134 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 134. Modalitats de condició

[...]

2. La condició imposada pel testador de no impugnar el testament o de no recórrer als tribunals de justícia en relació amb la seva successió es té per no formulada i no afecta en cap cas l'eficàcia del testament ni de la institució sotmesa a aquesta condició.”

10. Es modifica la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 135 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactada de la manera següent:

“Article 135. Designació d'hereu pel cònjuge o convivent

[...]

2. A manca de previsió, regeixen aquestes normes:

a) L'elecció i la distribució, si escau, s'han de fer entre els fills esmentats i els seus descendents, amb la possibilitat d'escollir-ne un o més d'un, en parts iguals o desiguals i salvant sempre la llegítima dels altres.

[...].”

11. Es modifica l'apartat 2 de l'article 136 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 136. Forma de l'elecció o distribució

[...]

2. L'elecció o la distribució s'ha de fer en escriptura pública amb caràcter irrevocable o en testament.

[...].”

12. S'incorpora una nova secció tercera al capítol quart del títol III de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que s'intitula “Els hereus i legataris de confiança”, amb quatre nous articles numerats i redactats de la manera següent:

“Secció tercera. *Els hereus i legataris de confiança*

Article 140 bis. *Institució d'hereu o legatari de confiança*

1. El testador, amb la finalitat d'atribuir béns amb una destinació encomanada confidencialment, de paraula o per escrit, pot instituir persones físiques determinades com a hereus o legataris de confiança.

2. El testador pot facultar aquestes persones perquè, en cas de mort d'alguna d'elles abans de la revelació total o del compliment de la confiança, n'elegeixin d'altres com a mera subrogació en el càrrec.

3. Els hereus o legataris de confiança actuen per majoria i, si n'hi ha un de sol, actua per ell mateix.

Article 140 ter. *Drets i deures*

1. Els hereus de confiança han de fer inventari de l'herència en el termini de sis mesos a comptar del moment en què coneixen o poden raonablement conèixer la delació.

2. Els hereus i els legataris de confiança tenen dret al reemborsament de les despeses causades per l'exercici del càrrec.

Article 140 quater. *Revelació de la confiança*

1. El testador pot prohibir la revelació de la confiança i, encara que no hi hagi prohibició, els hereus o legataris poden mantenir-la reservada o revelar-la en escriptura pública o protocol·litzar les instruccions escrites i signades pel testador.

2. La confiança revelada forma part del testament, i no es pot revocar ni alterar, però es pot aclarir. Una vegada revelada la confiança, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la consideració de marmessors universals o particulars.

3. Els hereus i els legataris de confiança, mentre no revelin o compleixin la confiança, tenen la consideració d'hereus o legataris amb facultats per realitzar actes dispositius entre vius, però no poden fer propis els béns de l'herència o el llegat ni els seus subrogats, que queden completament separats dels seus béns propis.

Article 140 quinques. *Ineficàcia de les disposicions de confiança*

1. L'herència o el llegat de confiança caduquen, totalment o parcialment, si els hereus o els legataris nomenats, o els seus substituïts, moren sense haver revelat o complert la confiança, si la revelen o compleixen a favor seu i, en tot cas, quan la confiança no es pot complir per ser desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable.

2. L'herència de confiança o la part que n'hagi caducat acreix el cohereu o cohereus instituïts sense encàrrec confidencial i, si no n'hi ha, es defereix als seus hereus abintestats, amb dret de transmissió als seus successors. En el cas de caducitat parcial,

aquestes persones són legatàries de part alíquota en la porció caducada.

3. La caducitat total o parcial del llegat de confiança produeix la seva absorció per l'herència.”

13. Es modifica l'apartat 7 de l'article 200 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, amb la redacció següent:

“Article 200. *Acceptació i repudiació*

[...]

7. Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercitar respecte del legatari el dret que els atribueix l'article 26. Transcorregut el termini, s'entén que accepta el llegat.”

14. Es renumeren els apartats de l'article 202 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 202. *Compliment i riscos*

1. El legatari gravat amb un subllegat solament ha de complir-lo quan percebi el seu.

2. Les despeses causades pel compliment del llegat són a càrrec del gravat. Les de formalització, si escau, són a càrrec del legatari.

3. La cosa llegada ha de lliurar-se al legatari en l'estat que es trobi en el moment de la mort del causant.

4. En els llegats amb eficàcia real, la pèrdua o el deteriorament de la cosa produïts abans del lliurament els pateix el legatari, excepte si el gravat ha incorregut en culpa o mora.

5. En els llegats genèrics i en els alternatius, el risc es transmet al legatari des del moment que se li notifica l'especificació i la posada a disposició. En els altres llegats obligacionals, el risc es transmet al legatari des que el gravat li comunica la seva predisposició al compliment.”

15. S'incorpora un nou apartat 3 a l'article 210 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 210. *Llegats de diners i altres actius financers*

[...]

3. En cas que el causant, després d'haver ordenat el llegat sense expressar el contrari o no es dedueixi del testament, disposi dels diners o actius llegats per substituir-los per altres modalitats d'estalvi o inversió, s'entenen llegats els actius adquirits posteriorment en substitució o subrogació.”

16. Es modifica l'article 218 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 218. *Revocació dels llegats*

1. El llegat s'entén revocat quan el causant aliena el bé a títol oneros o gratuït, encara que l'alienació sigui ineficax o encara que el causant el readquireixi, llevat que el legatari demostrï que la readquisició es va fer per restablir el llegat.

2. El llegat no s'entén revocat si:

a) El bé és alienat per expropiació, execució forçosa, permuta, aportació a societat o qualsevol altra operació de reestructuració societària, llevat que el gravat demostrï que el causant pretenia revocar el llegat.

b) El llegat té per objecte una finca que és substituïda, per raó d'una actuació urbanística realitzada després de l'ordenació del llegat, per una altra finca de resultat, la qual es considera objecte del llegat, i són a càrrec del legatari les despeses pendents en el moment de l'obertura de la successió.

c) El bé és alienat a carta de gràcia i el causant el readquireix per dret de redimir i, si mor sense haver-ho fet, es considera llegat aquest dret de redimir.

3. La revocació general de tots els llegats, llevat que el causant la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació expressa.”

17. Es modifica la lletra c) i s'afegeix una nova lletra e) a l'apartat 2 de l'article 278 de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Article 278. *El desheretament i les seves causes*

[...]

2. Són causes de desheretament que permeten privar de la llegítima als legitimaris:

[...]

c) El maltractament greu al testador, al seu cònjuge unit en matrimoni o convivent en unió estable de parella, o als ascendents o descendents del testador.

[...].

e) La ruptura manifesta i continuada de relació familiar entre el causant i el legitimari, sempre que sigui imputable a aquest darrer.”

18. Es modifica l'apartat 1 de la disposició transitòria tercera de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Tercera. *Testament davant rector*

1. Els testaments davant rector atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei caduquen si no es protocol·litzen en el termini de deu anys a partir de la seva vigència, sempre que el causant hagués mort abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. Si el causant ha mort després de l'entrada en vigor, el termini de deu anys es comptarà des de la seva mort.

[...].”

19. Es modifica l'apartat 3 de la disposició transitòria sisena de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, que queda redactat de la manera següent:

“Sisena. *Heretaments*

[...]

3. Els drets i obligacions que resulten dels heretaments atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei es regeixen pel dret vigent en el moment del seu atorgament. Això no obstant, els són d'aplicació, si escau, els articles 88, 135, 138 i 139, tenint en compte les situacions familiars sobrevingudes i el principi d'interpretació de les disposicions successòries d'acord amb la realitat social, jurídica i econòmica del moment que han de tenir efectes, i es reconeix l'eficàcia de modificacions de capítols matrimonials, relatives als heretaments, convingudes per l'atorgant i el fill o els fills de l'atorgant premort, com també l'eficàcia de les alienacions a títol oneros o gratuït convingudes per l'heretant i els seus hereus o descendents. En cas de llegats, es considera que els béns o drets llegats han estat exclosos de l'heretament.

[...].”

Disposició final segona. Modificació de la Llei del Registre Civil

1. Es modifiquen les lletres d), e) i i) de l'article 2 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 1, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 2

Constitueixen l'objecte del Registre Civil els fets, els actes i les situacions jurídiques relacionats amb l'estat civil de les persones següents:

[...]

d) L'autoritat parental i les altres representacions legals.

e) L'emancipació.

[...]

i) Els matrimonis, així com la seva nul·litat, dissolució o separació.

[...].”

2. Es modifica l'article 23 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 2, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni,

del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 23

El Registre Civil consta de quatre seccions, que són les següents:

a) Secció Primera: de naixements. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen “Llibres de naixements”, dels fets i els actes que integren l'existència i l'estat civil de les persones físiques, llevat dels assentaments que corresponguin a altres seccions.

b) Secció Segona: de matrimonis. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen “Llibres de matrimonis”, dels fets i els actes relatius al matrimoni de les persones, a les seves modificacions jurídiques i a la seva dissolució, com també al seu règim econòmic.

c) Secció Tercera: de defuncions. Té per objecte la constància i la publicitat registral, per mitjà dels seus llibres que s'anomenen “Llibres de defuncions”, dels fets i les circumstàncies de la mort legalment certa de les persones físiques.

d) Secció Quarta o General: es fa càrrec, mitjançant llibres auxiliars, dels serveis comuns a la Secció Primera, a la Secció Segona, a la Secció Tercera i a les altres seccions generals del Registre Civil.”

3. Es modifica l'article 48.3.f) de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 3, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 48

[...]

3. El Ministeri Fiscal en els casos de la seva competència.

[...]

f) El matrimoni celebrat en perill de mort mentre no s'acreditin tots els requisits legals necessaris per a la seva validesa i eficàcia.

[...].”

4. Es modifiquen les lletres c), e), f) i k) de l'article 54 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 4, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 54

Al marge de les inscripcions de naixement s'assen ten especialment les circumstàncies següents:

[...]

c) El matrimoni dels pares posterior al naixement o l'adopció del fill inscrit.

[...]

e) Les modificacions de l'autoritat parental i del seu exercici s'inscriuen tant al marge de la inscripció del naixement dels pares com al marge de la inscripció del naixement del fill.

f) L'emancipació.

[...]

k) El matrimoni, la nul·litat, la dissolució del vincle, la separació i la reconciliació dels cònjuges separats judicialment, com també tota altra circumstància o resolució judicial que afecti el vincle o els seus efectes.

[...].”

5. Es modifica l'article 55 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 5, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 55

Al marge de les inscripcions de matrimoni s'inscriuen les circumstàncies següents:

La nul·litat, la dissolució del vincle, la separació i la reconciliació dels cònjuges separats judicialment i, en general, tota altra circumstància i fet jurídic que afecti el vincle o els seus efectes.

I són objecte de nota marginal:

a) La defunció de qualsevol dels cònjuges.

b) Els matrimonis posteriors dels cònjuges.”

6. Es modifica l'apartat 2 de l'article 67 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 9, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 67

[...]

2. Quan un dels progenitors hagi estat privat, per sentència ferma, de l'autoritat parental respecte d'un fill, el representant legal del menor pot sol·licitar la supressió del cognom que pertany al progenitor privat de l'autoritat parental. En aquests casos s'atribueixen al menor els cognoms del progenitor que conservi l'autoritat parental en l'ordre que es designi.

Aquesta supressió la pot sol·licitar la mateixa persona interessada si és major d'edat o menor d'edat emancipada.

[...].”

7. Es modifica l'article 68 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final tercera, apartat 10, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i per la disposició final novena, apartat 6, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 68

Només es poden canviar el nom i els cognoms per resolució recaiguda en l'expedient registral, amb la intervenció del Ministeri Fiscal i l'audiència de tots els que acreditin un interès suficient en el canvi o en resultin afectats, a petició del titular del nom i els cognoms, i si hi ha causa justa. El registrador inscriu el canvi a petició d'aquest titular i amb l'aportació d'una certificació o una còpia autoritzada de la resolució ferma que així ho acordi. Contra la decisió del registrador es pot interposar un recurs davant el batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn.

La menció del canvi es fa per inscripció marginal en el foli de naixement i per nota marginal en els fulls de matrimoni de la persona interessada, i també en els de naixement dels seus fills.

Les resolucions judicials estrangeres relatives als canvis de cognoms o de nom que afectin persones no andorranes no cal que siguin sotmeses a exequàtur si consta al registrador que la resolució és ferma i compleix l'ordenament jurídic del país on s'ha dictat, salvat el cas de reciprocitat.”

8. Es modifica l'article 78 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, el qual fou modificat per la disposició final novena, apartat 9, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 78

1. La paternitat o la maternitat no matrimonial només pot inscriure's en virtut de la sentència judicial ferma, o de reconeixement solemne realitzat:

a) en acta de naixement;

b) en testament vàlid;

c) en document públic, o

d) mitjançant expedient registral, a instància del reconeixedor i amb intervenció del Ministeri Fiscal, de la persona reconeguda si és major d'edat, o del seu representant si és menor o té la capacitat modificada.

2. El reconeixement fet en acta de naixement, en document públic o en expedient registral, un cop

finalitzat el termini legal per declarar el naixement, requereix, perquè sigui eficaç i inscrit al Registre Civil:

- a) el consentiment del fill major d'edat, o
- b) el consentiment de la mare si la persona reconeguda és menor d'edat, o
- c) l'aprovació judicial del batlle al qual correspongui per torn, mitjançant el procediment de jurisdicció voluntària que regula la Llei del Codi de procediment civil, si el fill té la capacitat modificada judicialment.

3. No és inscripció el reconeixement fet en testament fins a la mort del reconeixedor, acreditada amb la certificació corresponent.

4. A manca dels consentiments o l'aprovació mencionats a l'apartat 2 anterior, únicament és possible la inscripció de la paternitat o de la maternitat que quedi determinada per una declaració judicial.”

9. Es modifica l'article 93 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 11, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 93

Al marge de la inscripció del naixement del fill i dels pares s'inscriu la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació i, si és el cas, la recuperació de l'autoritat parental, amb expressió del fet que la motiva, així com la resolució judicial i el procediment en què s'hagi acordat.”

10. Es modifica l'article 94 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

“Article 94

S'ha d'inscriure al marge de la inscripció de naixement, amb expressió del fet o l'acte que la motiva, la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació i, si és el cas, la recuperació de l'autoritat parental que afecti, de forma activa o passiva, persones de nacionalitat andorrana o residents al Principat d'Andorra, així com totes aquelles que, afectant persones estrangeres no residents, siguin declarades pels òrgans jurisdiccionals andorrans.”

11. Es modifica l'article 95 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 12, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 95

En el cas que el naixement dels pares o del fill, o si s'escau de tots ells, no consti inscrit al Registre Civil del Principat d'Andorra, es procedeix a anotar-ne la data, fent constar que es realitza l'assentament a l'efecte únic de servir de suport a la inscripció de la limitació o la recuperació de l'autoritat parental.”

12. Es modifica l'article 96 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

“Article 96

L'òrgan jurisdiccional que declari la pèrdua, la suspensió, la privació, la modificació o la recuperació de l'autoritat parental està obligat a enviar una còpia autèntica de la resolució ferma al Registre Civil perquè es procedeixi immediatament a la seva inscripció. En aquesta resolució judicial han de constar les dades necessàries per procedir, quan calgui, a l'anotació del naixement de les persones afectades.”

13. Es modifica l'article 97 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que queda redactat de la manera següent:

“Article 97

Quan les resolucions judicials a què es refereix l'article anterior siguin dictades per un òrgan jurisdiccional estranger, la persona que exerceix l'autoritat parental o la persona afectada per aquelles resolucions estan obligades a promoure, sense dilació, la seva inscripció.

Poden promoure també la inscripció d'aquesta resolució les persones que en tinguin coneixement i que acreditin tenir interès legítim en la inscripció.”

14. Es modifiquen l'intítol del títol V i del seu capítol I, així com l'article 100 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que foren modificats per la disposició final tercera, apartats 13 a 15, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queden redactats de la manera següent:

“Títol V. *Secció de matrimonis*

Capítol I. *Expedient civil de casament civil*

Article 100

1. Per formalitzar l'expedient previ a la celebració del casament civil a Andorra, ambdós contraents, almenys un d'ells amb residència principal i permanent al Principat, han de comparèixer davant el Registre Civil del Principat d'Andorra, per formular i signar la sol·licitud corresponent, que ha de contenir la declaració circumstanciada contenint les dades i documents previstos a la Llei qualificada de la persona i la família.

2. Una vegada rebuda la declaració, el registrador n'examina la suficiència i també la procedibilitat del casament civil celebrador, tot examinant tant els requisits de validesa com els requisits de licitud, i declara que autoritza la celebració en el cas que no hi hagi cap element que el registrador en la seva funció qualificadora estimi que s'oposa a la validesa i la licitud del casament civil projectat.

3. Als efectes de determinar la concurrència dels requisits previstos a l'apartat 2 anterior, el registrador pot entrevistar-se, de manera reservada i per separat, amb cadascun dels contraents.

4. La decisió denegant l'autorització es pot recórrer en alçada en el termini de deu dies des de la seva notificació, davant la Secció Civil del Tribunal de Batlles. En aquest cas, la celebració del casament civil queda en suspens fins a la resolució del recurs.”

15. Se suprimeixen els articles 101, 102 i 103 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996.

16. Es modifica l'article 104 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 19, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i per la disposició final novena, apartat 13, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 104

Les dispenses d'impediments les acorda el batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària, a petició conjunta dels dos contraents, oït el Ministeri Fiscal. Les dispenses s'anoten amb la inscripció del matrimoni en el mateix moment d'estendre-la.”

17. Es modifica l'article 105 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 20, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 105

Un cop sigui ferma la resolució que aprovi el casament civil, es pot celebrar davant el cònsol legalment autoritzat o el notari andorrà escollit durant un termini màxim de sis mesos. Transcorregut aquest termini sense que hagi tingut lloc la prestació en forma legal del consentiment matrimonial, caduquen els efectes de la resolució.”

18. Es modifica l'article 106 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 21, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les

unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 106

No és necessària la tramitació de l'expedient civil previ per a la celebració dels matrimonis següents:

a) Els matrimonis de qui es troba en perill de mort.

b) El matrimoni canònic que se celebra a Andorra. No obstant això, els cònjuges hauran d'acreditar prèviament per davant de l'autoritat eclesiàstica el seu estat civil mitjançant els documents oportuns.

c) Els matrimonis que als efectes d'aquest article siguin assenyalats per les normes legals.”

19. Es modifiquen l'enunciat del capítol II del títol V i l'article 107 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que foren modificats per la disposició final tercera, apartats 22 i 23, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queden redactats de la manera següent:

“Capítol II. *Inscripció dels matrimonis*

Article 107

S'inscriuen al Registre Civil els casaments civils celebrats a Andorra d'acord amb les lleis andorranes sobre el matrimoni, i els matrimonis celebrats d'acord amb la llei canònica. També s'hi inscriuen els casaments civils i canònics, i les institucions anàlogues, celebrats a l'estranger entre cònjuges que almenys un d'ells és andorrà o resident a Andorra.

Els efectes produïts per la celebració del matrimoni tenen reconeixement ple, legitimació i fe pública amb la pràctica de la seva inscripció. No obstant això, fins al moment de la inscripció al Registre Civil, el matrimoni no inscrit no pot perjudicar els drets adquirits de bona fe per tercers.”

20. Es modifica l'article 108 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 24, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat de la manera següent:

“Article 108

La inscripció dels matrimonis celebrats a Andorra s'ha de fer de la manera següent:

a) Per als casaments civils que se celebren a Andorra, el cònsol o el notari autoritzant estén una acta de la celebració del casament en dos exemplars segons el model fixat pel Reglament, i la signa juntament amb els cònjuges i dos testimonis hàbils. Un exemplar de l'acta resta a la seu oficial de la persona autoritzant, a

l'efecte únic d'arxiu, sense que es pugui lliurar cap certificació a partir d'aquesta acta. L'altre exemplar es trameta al Registre el mateix dia o el dia hàbil següent i, dins un altre termini igual al de la recepció, l'acta s'ha d'inscriure amb la signatura exclusiva del registrador i s'ha d'arxivar en el lligall corresponent. El registrador acusa recepció de l'acta al cònsol o notari remitent.

b) Per als matrimonis canònics celebrats a Andorra, el rector de la parròquia en què s'inscriu, o la persona que segons les disposicions canòniques tingui facultats per estendre l'acta sacramental, lliura la certificació literal de cada assentament practicat, que trameta al Registre Civil el mateix dia o el dia hàbil següent. D'acord amb aquest document, en un altre termini igual a comptar al de la recepció, es procedeix a fer la inscripció civil del matrimoni, amb l'acta signada exclusivament pel registrador. S'arxiva i se n'acusa recepció conforme s'assenyala a la lletra a) anterior.

c) Per a la resta de matrimonis que tingui en compte la legislació andorrana, la inscripció es fa seguint el que disposa aquesta legislació.”

21. Es modifica l'article 109 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 25, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i per la disposició final novena, apartat 14, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 109

La inscripció dels matrimonis o una institució anàloga celebrats a l'estranger entre cònjuges, un dels quals almenys és andorrà o resident a Andorra, ha de ser promoguda pel cònjuge andorrà o resident, i:

a) Si el matrimoni és civil, es pot inscriure mitjançant la certificació literal legalitzada de la inscripció al Registre Civil del país on s'hagi celebrat el matrimoni;

b) Si el matrimoni és canònic, s'ha d'inscriure la certificació literal canònica lliurada per l'òrgan canònic competent, notificada a través de l'ordinari d'Andorra;

c) Si el matrimoni és d'una altra classe diferent del canònic o el civil, segons la llei del lloc de celebració, s'ha d'inscriure al Registre Civil la certificació literal legalitzada de la inscripció del matrimoni en qüestió al registre civil del país on s'hagi celebrat el matrimoni. En defecte d'inscripció en un registre civil, per poder fer inscriure el matrimoni els dos cònjuges s'han d'adreçar al batlle que pertany a la jurisdicció civil i al qual correspongui per torn, per obtenir una resolució judicial que declari l'existència, la validesa i

la licitud del matrimoni i, en especial, l'absència de frau a la llei nacional i la conformitat de l'ordre públic, així com la seva eficàcia a Andorra. El Ministeri Fiscal ha de ser part en el procés esmentat.

En els tres casos la petició d'inscripció ha de ser signada pels dos contraents o els seus apoderats, els quals han de signar també la inscripció juntament amb el registrador.”

22. Es modifiquen l'enunciat del capítol III del títol V i l'article 110 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que foren modificats per la disposició final tercera, apartats 26 i 27, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queden redactats amb el text següent:

“Capítol III. *Inscripció de convencions matrimonials i altres convenis que afecten el règim econòmic dels matrimonis i de resolucions judicials que afecten el matrimoni*

Article 110

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic dels matrimonis efectuades per escriptura pública autoritzada per un dels notaris d'Andorra han de ser notificats per aquests notaris al Registre Civil dins els tres dies següents al dia en què s'atorguin. La comunicació només comprèn el tipus o la denominació de l'instrument, la data de l'atorgament, el número del protocol i el nom dels atorgants i del notari que l'autoritza, i se n'exclou qualsevol referència al contingut de les convencions. La menció de la comunicació s'ha d'inscriure al marge de la inscripció del matrimoni dels atorgants i de la inscripció del naixement de cadascun dels cònjuges.”

23. Es modifica l'article 111 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 28, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 111

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic dels matrimonis entre cònjuges un dels quals almenys és andorrà, i dels estrangers que hagin contractat matrimoni a Andorra, que siguin autoritzades fora del Principat, han de ser inscrits a diligència d'ambdós cònjuges o d'un d'ells, sense dilació, mitjançant la presentació al registrador d'un testimoni o una còpia fefaents de l'instrument públic en virtut del qual s'ha atorgat el conveni, expedits en les condicions de fons i de forma exigides al país on hagi tingut lloc l'atorgament.

La inscripció conté les dades que identifiquen el títol d'inscripció i, pel que fa al contingut d'aquest títol, la seva part essencial i adequada al caràcter i la finalitat de l'assentament.”

24. Es modifica l'article 112 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 29, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 112

Els capítols matrimonials i les altres convencions sobre el règim econòmic dels matrimonis entre estrangers residents a Andorra, el matrimoni dels quals s'hagi celebrat fora del Principat, són inscripcions a petició dels interessats, amb els mateixos requisits i en la forma establerts en l'article anterior.”

25. Es modifica l'article 114 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 30, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 114

Les sentències dels tribunals civils o canònics, andorrans o estrangers, que afectin vàlidament matrimonis inscripcions o inscrits al Registre Civil del Principat d'Andorra, es porten al foli registral en què es trobi l'assentament del matrimoni corresponent, o ha de practicar-se, si escau, una anotació de suport, i s'inscriu marginalment. Igualment s'inscriuen en el foli de naixement dels fills menors d'edat tinguts o adoptats en el matrimoni. Aquestes inscripcions exigeixen que les sentències reuneixin els requisits generals previstos per la llei per a les resolucions nacionals o estrangeres o canòniques, segons el cas.”

26. Es modifica l'article 125 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 31, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 125

Practicada la inscripció de defunció, se'n fa una nota marginal de referència al marge de les inscripcions de naixement i, si és el cas, de matrimoni del difunt.

La inscripció fa fe de la mort certa d'una persona i de la data, l'hora i el lloc on ha ocorregut.”

27. Es modifica l'article 139 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 32, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 139

En les certificacions en extracte del Registre de naixement dels fills adoptius, s'ha de mencionar la filiació dels pares adoptius. La filiació biològica de la persona adoptada, si és coneguda, només es pot mencionar en les certificacions de naixement en extracte si la persona adoptada així ho indica. No obstant això, en totes les certificacions que es lliuren per ser aportades als expedients de celebració de casament civil de la persona inscrita, s'ha de mencionar sempre la filiació adoptiva, i la biològica quan es conegui. Les certificacions en extracte del fet del naixement només fan fe del mateix naixement, de la seva data i del lloc i del sexe de la persona inscrita.”

28. Es modifica l'article 140 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 33, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 140

En les certificacions literals es transcriu íntegrament l'assentament del punt sobre el qual se sol·licita la certificació i el text de tots els altres assentaments de qualsevol classe que integrin el foli registral.

Si les necessitats dels serveis ho aconsellen, els certificats sobre assentaments dels llibres de naixements, matrimonis i defuncions poden efectuar-se mitjançant fotocòpies de la totalitat del foli registral, certificades per diligència estesa i signada sobre les fotocòpies pel registrador. Aquestes fotocòpies així autenticades tenen el caràcter i els efectes de les certificacions literals.

El registrador titular o, si és el cas, el registrador suplent poden delegar la seva signatura per al lliurament de les certificacions literals o en extracte.

Aquesta delegació ha de recaure en un funcionari del Registre Civil i s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.”

29. Es modifica l'article 142 de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, que fou modificat per la disposició final tercera, apartat 34, de la Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i per la disposició final novena, apartat 19, de la Llei 24/2018, del 18

d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 142

Tota persona està legitimada per demanar una certificació en extracte de les inscripcions de naixement, matrimoni i defunció, de conformitat amb el que estableix l'article 136, amb les limitacions que s'hi preveuen o les que resultin reglamentàriament.

Quant a les certificacions literals, no poden lliurar-se sense l'autorització del batlle al qual correspongui per torn de jurisdicció voluntària ni sense la petició expressa de les persones especialment legitimades, quan per la seva pròpia naturalesa hagin de donar publicitat dels aspectes i les circumstàncies següents:

- a) La filiació extramatrimonial o adoptiva i la legitimació.
- b) Les causes de nul·litat o separació d'un matrimoni, o de privació o suspensió de l'autoritat parental.
- c) El lligall de criatures abortives.
- d) Qualsevol altra circumstància que es consideri que pugui vulnerar el dret a la intimitat o a l'honor.

Són persones especialment legitimades per sol·licitar l'expedició de les certificacions literals mencionades anteriorment les persones inscrites, els seus ascendents, descendents i hereus, els representants legals de les persones inscrites, i els batlles i tribunals.”

Disposició final tercera. Modificació de la Llei del Codi de procediment civil

1. Es modifica la lletra c) de l'article 291 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactada de la manera següent:

“Article 291. Àmbit d'aplicació

[...]

c) La declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni; l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni, o de l'extinció d'una unió estable de parella; l'establiment de mesures parentofilials, i també la modificació de les mesures esmentades anteriorment, amb independència que s'hagin establert o no en el marc d'un procés judicial.”

2. Es modifica l'apartat 1 de l'article 293 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 293. Intervenció del Ministeri Fiscal

1. En els processos relatius a la modificació de la capacitat de la persona, la declaració de la nul·litat del matrimoni i la determinació i la impugnació de la filiació, el Ministeri Fiscal sempre n'és part.

[...].”

3. Es modifica l'apartat 2 de l'article 294 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 294. Indisponibilitat de l'objecte del procés

[...]

2. En els processos de persona i família, el desistiment requereix la conformitat del Ministeri Fiscal, excepte en els processos de declaració de prodigalitat, de filiació, paternitat i maternitat, i de declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni, si no en són part persones interessades menors d'edat o persones absents, amb la capacitat modificada judicialment o necessitats de protecció.

[...].”

4. Es modifica l'article 297 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 297. Àmbit del procediment de família

El procediment de família s'aplica als processos que tinguin per objecte la declaració de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni; l'establiment de mesures que dimanin de la nul·litat, la separació i el divorci del matrimoni, o de l'extinció d'una unió estable de parella; l'establiment de mesures parentofilials, i també la modificació de les mesures esmentades anteriorment, amb independència que s'hagin establert o no en el marc d'un procés judicial.”

5. Es modifica l'apartat 1 de l'article 298 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 298. Legitimació activa i extinció de l'acció

1. Poden instar un procés de declaració de la nul·litat del matrimoni:

a) Els cònjuges.

b) El Ministeri Fiscal.

c) La persona que hagi estat víctima de la violència, la por greu o l'engany a què es refereix la lletra c) de l'article 121 de la Llei qualificada de la persona i de la família.

d) Les altres persones que hi tinguin un interès directe i legítim. En aquest cas, el tribunal, abans d'admetre la demanda, la trasllada al Ministeri Fiscal perquè faci les al·legacions oportunes sobre si hi ha aquest interès directe i legítim, en el termini de tretze dies hàbils. El tribunal decideix mitjançant un aute si admet o no la demanda dins els tretze dies hàbils següents.

[...].”

6. Es modifiquen els apartats 1 i 4 de l'article 299 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 299. Mesures provisionals amb caràcter general

1. El cònjuge o la persona que mantingui una situació de convivència anàloga, que pretengui instar o hagi instat qualsevol dels processos a què fa referència l'article 297, pot sol·licitar l'adopció de les mesures provisionals a què es refereix la Llei qualificada de la persona i de la família, mitjançant una sol·licitud que pot formular abans de presentar la demanda, conjuntament amb la demanda o en qualsevol moment posterior, sempre que sigui durant la tramitació del procés i abans que s'hagi dictat sentència.

[...]

4. Durant l'audiència, les parts poden fer les al·legacions i proposar els mitjans de prova que considerin oportuns, i en concret han d'aportar els documents que n'acreditin la nacionalitat i la residència i, si escau, la celebració del matrimoni i la filiació dels fills comuns, i que també en permetin valorar eventualment la capacitat econòmica i les necessitats econòmiques dels fills a càrrec.

[...].”

7. Es modifica l'apartat 1 de l'article 300 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 300. Mesures provisionals en cas d'urgència o necessitat

1. A instància de qualsevol dels cònjuges o de les persones que mantinguin una situació de convivència anàloga, i sempre que s'acrediti la urgència o la necessitat que concorri, el tribunal pot adoptar mitjançant un aute les mesures provisionals que consisteixen en l'atribució de l'ús de l'habitatge familiar i, després d'escoltar el Ministeri Fiscal, en la guarda i custòdia i el règim de visites dels fills menors d'edat, la contribució dels cònjuges a les càrregues del matrimoni, i la pensió d'aliments i les despeses extraordinàries dels fills, sense traslladar la sol·licitud de mesures provisionals ni celebrar una audiència amb caràcter previ.

[...].”

8. Es modifica l'apartat 1 de l'article 303 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 303. Conveni

1. En cas que els cònjuges o les persones que mantinguin una situació de convivència anàloga vulguin instar de comú acord un procés de separació del matrimoni, d'establiment o de modificació de les mesures a què fa referència l'article 297, o de divorci si no s'ha dictat amb anterioritat una sentència de separació del matrimoni, han d'atorgar i adjuntar a la demanda un conveni que reguli les matèries a què fan

referència els articles 132 a 135 i l'article 137 de la Llei qualificada de la persona i de la família. Aquest conveni ha de ser aprovat en virtut de la sentència que posa fi al procés, sempre que els drets dels cònjuges o de les persones que mantenen una situació de convivència anàloga i, si escau, dels fills es mantinguin suficientment protegits.

[...].”

9. Es modifica l'apartat 2 de l'article 305 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 305. Declaracions escrites de testimonis

[...]

2. El tribunal també pot admetre com a prova les declaracions escrites de testimonis que compleixin els requisits establerts a l'apartat anterior en els processos de separació i divorci del matrimoni, quan s'aportin amb la finalitat exclusiva d'acreditar la causa de la separació o el divorci.”

10. Es modifica l'apartat 3 de l'article 306 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 306. Sentència i recurs

[...]

3. En cas que les parts hagin sol·licitat l'adopció de mesures parentofilials que siguin incompatibles amb les mesures de protecció adoptades anteriorment pel batlle competent de la jurisdicció de menors, la sentència no es pronuncia en relació amb aquestes mesures, sense perjudici que resolgui les peticions restants que no siguin incompatibles amb les mesures de protecció esmentades.”

11. Es modifica l'apartat 2 de l'article 307 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 307. Àmbit del procediment de modificació de la capacitat

[...]

2. Les persones menors d'edat només poden ser subjecte d'un procés de modificació de la capacitat en els termes que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família.”

12. Es modifica l'apartat 2 de l'article 308 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 308. Legitimació activa i passiva

[...]

2. No obstant el que estableix l'apartat anterior, la modificació de la capacitat d'una persona menor d'edat no emancipada només la poden promoure els seus pares si estan habilitats per exercir l'autoritat

parental, el Ministeri Fiscal i el ministeri competent en matèria d'afers socials.

[...].”

13. Es modifiquen els apartats 1 i 3 de l'article 315 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 315. *Sentència i recurs*

1. El tribunal dicta la sentència dins els tretze dies hàbils següents al dia en què finalitza el judici oral. La sentència ha de determinar l'extensió i els límits de la modificació de la capacitat, la constitució de la institució de protecció o de suport en funció de la modificació de la capacitat establerta i la designació de la persona o les persones titulars d'aquesta institució, o la rehabilitació de l'autoritat parental o l'autoritat parental prorrogada, si escau, i la procedència o no de l'internament de la persona amb la capacitat modificada.

[...]

3. El tribunal dona possessió del càrrec a la persona o les persones titulars de la institució de protecció o de suport, i designa una nova persona o unes noves persones en cas de cessament, d'acord amb les normes de la Llei qualificada de la persona i de la família.”

14. Es modifica l'apartat 1 de l'article 317 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 317. *Revocació o canvis en la modificació de la capacitat*

1. Les persones o les institucions esmentades a l'apartat 1 de l'article 308 i la persona o les persones que tinguin la representació legal o la guarda de la persona amb la capacitat modificada poden sol·licitar la revocació o canvis en la declaració judicial de modificació de la capacitat, de manera que se n'ampliïn o redueixin l'extensió o els límits que se'n deriven, en els termes que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família.

[...].”

15. Es modifica l'apartat 1 de l'article 334 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

Article 334. *Interposició i admissió del recurs d'apel·lació*

1. L'apel·lant interposa el recurs d'apel·lació contra les sentències definitives mitjançant un escrit degudament fonamentat davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, al qual ha d'adjuntar una còpia de la sentència objecte de recurs on consti la data en què s'ha notificat. El recurs d'apel·lació s'interposa dins els vint dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la sentència objecte de recurs, llevat

dels processos que se substancien per procediments especials; en aquest cas s'interposa dins els tretze dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la sentència objecte de recurs; i dels procediments relatius a l'internament d'urgència de persones, cas en el qual el recurs d'apel·lació s'ha d'interposar dins els cinc dies hàbils següents al dia en què s'ha notificat la resolució objecte de recurs.

[...].”

16. Es modifica l'apartat 1 de l'article 431 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, que queda redactat de la manera següent:

“Article 431. *Objecte de la jurisdicció voluntària*

1. El tribunal és competent per conèixer i resoldre mitjançant el procediment de jurisdicció voluntària les matèries o qüestions següents:

a) Les adopcions, preadopcions, acolliments i altres mesures d'assistència educativa, i les delegacions de l'autoritat parental, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables. Aquestes matèries o qüestions corresponen, no obstant això, a la jurisdicció de menors.

b) La dispensa dels impediments per contraure matrimoni, d'acord amb la Llei qualificada de la persona i de la família, la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.

c) La constitució de tuteles i curateles, i la designació inicial o posterior, en cas de cessament de la persona o les persones titulars de la institució de què es tracti, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables.

d) Els actes i negocis jurídics en relació amb les persones sotmeses a tutela o curatela que requereixen autorització judicial, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables.

e) L'internament d'urgència de persones, d'acord amb el que estableix la Llei qualificada de la persona i de la família i les altres lleis aplicables, sempre que no es decideixi en el marc d'un procés que se substancia pel procediment de modificació de la capacitat.

f) Les declaracions d'absència i de mort, d'acord amb la Llei qualificada de la persona i de la família i la Llei de la successió per causa de mort, respectivament, i les altres lleis aplicables.

g) El recurs contra la decisió negativa del registrador en relació amb la inscripció de la declaració d'absència o de l'emancipació, d'acord amb la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.

h) L'autorització per lliurar certificacions literals de les inscripcions del Registre Civil en els casos que estableix la Llei del Registre Civil.

- i) L'aprovació del reconeixement de la paternitat no matrimonial del fill amb la capacitat modificada judicialment, d'acord amb la Llei del Registre Civil i les altres lleis aplicables.
 - j) Les emancipacions, d'acord amb les lleis aplicables.
 - k) La delimitació i fitació de béns immobles, amb la presentació prèvia d'un dictamen pericial, d'acord amb les lleis aplicables.
 - l) L'alliberament de càrregues i gravàmens, d'acord amb les lleis aplicables.
 - m) Les consignacions i els dipòsits judicials, d'acord amb les lleis aplicables.
 - n) La pèrdua, la sostracció o la destrucció de pagarés, xecs o lletres de canvi, d'acord amb les lleis aplicables.
 - o) Les convocatòries judicials de les juntes generals d'accionistes, d'acord amb el que estableix la Llei de societats anònimes i de responsabilitat limitada i les altres lleis aplicables.
 - p) El nomenament, la remoció, la revocació del nomenament o la recusació d'àrbitres, d'acord amb el que estableix la Llei d'arbitratge del Principat d'Andorra i les altres lleis aplicables.
 - q) L'assistència judicial en la pràctica de proves en el marc d'un procediment arbitral, d'acord amb el que estableix la Llei d'arbitratge del Principat d'Andorra i les altres lleis aplicables.
 - r) Les sol·licituds del benefici de la defensa i l'assistència tècnica lletrades gratuïtes al marge d'un procés ja instat, d'acord amb el que estableixen la Llei qualificada de la Justícia, la Llei transitòria de procediments judicials i les normes reglamentàries corresponents.
- [...].”

Disposició final quarta. Modificació de la Llei de taxes judicials

Es modifica l'article 9 de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000, que fou modificat per la disposició final quinzena, apartat 3, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que queda redactat amb el text següent:

“Article 9

1. Queden subjectes a la taxa judicial totes les actuacions processals que es materialitzen en qualsevol classe de procediment en virtut dels escrits següents:

- a) Sol·licitud de diligències preliminars i oposició a la sol·licitud de diligències preliminars.
- b) Sol·licitud de mesures d'assegurament de la prova i oposició a la sol·licitud de mesures d'assegurament de la prova.

- c) Sol·licitud d'anticipació de la prova i oposició a la prova anticipada.
- d) Sol·licitud de mesures cautelars i oposició a les mesures cautelars.
- e) Demanda i reconvençió.
- f) Proposició de proves del demandant, del demandant reconvençional o del demandant incidental en qualsevol tipus d'incident d'oposició, amb independència que es faci juntament amb la demanda o qualsevol altre escrit, o de forma separada.
- g) Petició inicial en el procediment d'injúnció.
- h) Sol·licitud de mesures provisionals regulades a la Llei qualificada de la persona i de la família.
- i) Recurs de reposició, recurs d'apel·lació i recurs d'adhesió.
- j) Impugnació dels acords del secretari judicial, del saig o del notari.
- k) Demanda de revisió.
- l) Sol·licitud d'execució de les costes processals i impugnació de la taxació de les costes processals.
- m) Sol·licitud de mesures d'assegurament de les sentències condemnatòries i oposició a les mesures d'assegurament de les sentències condemnatòries.
- n) Demanda d'execució i oposició a l'execució forçosa.
- o) Impugnació dels actes d'execució del saig i de les actuacions o diligències del notari.
- p) Petició de liquidació i oposició a la petició de liquidació.
- q) Sol·licitud de jurisdicció voluntària.
- r) Escrit de qualificació i quantificació de la responsabilitat civil en els processos penals.
- s) Actes de subhasta judicial.

2. També queden subjectes a la taxa judicial les peticions de certificat de qualsevol tipus, de legalització de documents i d'obtenció de còpies simples en paper o en qualsevol altre format o suport, llevat que ho sol·liciti una administració pública.

3. Els escrits que tenen com a objecte complementar, precisar, aclarir o insistir en relació amb les actuacions processals esmentades a l'apartat 1 anterior no queden subjectes a la taxa judicial.”

Disposició final cinquena. Llibres del Registre Civil

En el moment d'entrada en vigor d'aquesta Llei, quedarà tancat el llibre del Registre Civil relatiu a matrimonis i unions civils i s'obrirà un llibre relatiu a matrimonis que contingui matrimonis canònics i casaments civils, que seguirà la numeració correlativa que li correspongui.

Disposició final sisena. Modificació de normes reglamentàries

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, aprovi les modificacions escaients del Reglament del Registre Civil, del Reglament d'adopció i del Reglament sobre la constatació registral de les unions estables de parella, a fi d'adaptar les seves disposicions a aquesta Llei.

Disposició final setena. Desenvolupament reglamentari

El Govern ha d'aprovar les normes reglamentàries necessàries per al desenvolupament d'aquesta Llei en el termini màxim de sis mesos des del dia en què entri en vigor.

Disposició final vuitena. Textos consolidats

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, presenti els Projectes de consolidació de la Llei 46/2014, del 18 de desembre, de la successió per causa de mort, de la Llei del Registre Civil, de l'11 de juliol de 1996, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil i de la Llei de taxes judicials, del 22 de juny del 2000, que incloguin les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Disposició final novena. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap de sis mesos de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, excepte allò establert a la disposició final primera, que entrarà en vigor l'endemà de la publicació d'aquesta Llei al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

5- ALTRA INFORMACIÓ

5.2 Convocatòries

Avís

El proper dia 26 de novembre del 2020, dijous, a les 16.00h, se celebrarà una sessió ordinària del Consell General, amb l'ordre del dia següent:

Punt Únic: Examen i votació del Projecte de Llei de mesures urgents en matèria d'arrendaments de finques urbanes i de millora del poder adquisitiu.

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 24 de novembre del 2020

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Avís

El proper dia 3 de desembre del 2020, dijous, a les 16.00h, se celebrarà una sessió ordinària del Consell General, amb l'ordre del dia següent:

Punt Únic: Preguntes al Govern amb resposta oral, (segons llistat annex).

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 24 de novembre del 2020

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Llistat de preguntes al Govern amb resposta oral disponibles per a la sessió del dia 3 de desembre del 2020

1- Pregunta amb resposta oral del Govern presentada pel M. I. Sr. Pere López Agràs, president del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, per escrit de data 17 de novembre del 2020, relativa a l'establiment dels protocols per a la temporada d'hivern, (Reg. Núm. 918).